

DECIZIA

Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare
nr. 3 din 26 mai 2023

cu privire la respingerea demersului de formare a Consiliului științific specializat pentru
susținerea tezei de doctor

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 201 din 28.02.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (pp. 2 și 3 ale Hotărârii și p. 9, 6), g) ale anexei nr. 1), ale Regulamentului de funcționare a consiliilor științifice specializate și de conferire a titlurilor științifice, aprobat prin Decizia Consiliului de conducere al ANACEC nr. 38 a) din 10.10.2018 (cu modificările și completările ulterioare) (pct. 114 din Regulament), în temeiul recomandării Comisiei de experți în științe juridice, politice, militare și informații, validată prin decizia Comisiei de profil în cercetare și inovare din 22.05.2023, Consiliul de conducere **DECIDE:**

1. Se respinge demersul senatului instituției pentru formarea Consiliului științific specializat ad-hoc în cadrul Universității de Stat din Moldova, pentru susținerea tezei de doctor în științe politice a dlui **POPILEVSCHI Dumitru** cu tema „Securitatea militară a Republicii Moldova în contextul valorificării relațiilor de cooperare cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord”, specialitatea 562.01. *Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației*, din cauza necorespunderii cerințelor regulamentare, fără dreptul de a relua procedura de examinare a tezei de doctor, în legătură cu respingerea a doua oară din motive de conținut a tezei și de fraudă științifică (prevederea pct. 114 din Regulamentul de funcționare a consiliilor științifice specializate și de conferire a titlurilor științifice).
2. Se atenționează conducătorul științific JUC Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar pentru coordonarea tezei care nu corespunde cerințelor regulamentare.
3. Se atenționează Seminarul științific de profil din cadrul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova la profilul 561. Științe politice, specialitățile: 561.01. *Teoria și metodologia politologiei, instituții și procese politice*; 562.01. *Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației*, președinte SPRINCEAN Serghei, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar pentru promovarea tezei, care nu corespunde cerințelor regulamentare.
4. Direcția evaluare în cercetare și inovare va transmite instituției o Notă de argumentare a respingerii demersului, conform anexei, care este parte integrantă a acestei decizii.

Președinte

Andrei CHICIUC

Secretar general

Sergiu BACIU

Notă de argumentare

a respingerii demersului Universității de Stat din Moldova cu privire la formarea Consiliului științific specializat pentru susținerea tezei de doctor în științe politice a dlui POPILEVSCHI Dumitru cu titlu „**Securitatea militară a Republicii Moldova în contextul valorificării relațiilor de cooperare cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord**”

Decizia se bazează pe rezultatele examinării tezei de doctor în științe politice a dlui POPILEVSCHI Dumitru în ședința Comisiei de experți în *științe juridice, politice, militare și informații* a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare din 17 mai 2023, în cadrul căreia s-au constatat următoarele:

Referitor la actualitatea și importanța temei abordate și a rezultatelor obținute. Tema tezei de doctorat într-adevăr reprezintă un interes atât pentru comunitatea academică din Republica Moldova, cât și pentru cea de peste hotare, în mod special, în contextul războiului din Ucraina, noțiunea de „război”, pe care pretendentul la titlul științific nu a folosit-o niciodată în lucrare.

În linii generale materialul propus spre lecturare este o compilare nereușită și abuzivă de lucrări care mai mult sau mai puțin sunt în perimetrul domeniilor „Științe politice”, „Relații internaționale”, „Studii de securitate”. Elucubrația nu se încadrează în parametrii anunțați pentru o lucrare de doctorat din cauza prelevărilor de idei deja dezbătute și a trucărilor masive, încercându-se mimarea polemicii academice într-un vid de originalitate și noutate științifică. Multitudinea erorilor tehnice au făcut expertizarea destul de dificilă, inducând presupuziția că poartă totuși un caracter intențional, astfel ca soft-ul antiplagiat să ignore și să nu identifice o serie de alte preluări de informații neprocesate.

Corelarea dintre analiza situației și problema de cercetare din lucrare, direcțiile de soluționare poartă un caracter declarativ în situația când conținutul lucrării nu a fost elaborat de pretendent. În același context, scopul și obiectivele cercetării sunt formulate emfatic.

Demonstrarea unui subnivel de gândire științifică și critică a autorului se prezintă prin incapacitatea de a genera de sine stătător idei personale originale sau dezbaterile acestora sub un alt punct de vedere, diferit de toți autorii care au scris la acest subiect. Nu se admite doar trecerea în revistă a punctelor de vedere ale diferitor autori fără a se formula propria viziune și poziție sau fără a se analiza opiniile controversate ale diferitor cercetători, fundamentate pe argumente solide.

Teza are un caracter vulnerabil în raport cu discutarea rezultatelor și compararea acestora cu cele din literatura de specialitate, polemica științifică fiind una mimată pe tot parcursul lucrării, deoarece textul din lucrarea preponderent este preluat de la autorii V. Ungureanu și V. Juc, precum și de la autori din România. Teza de doctorat nu se distinge prin originalitate, deși subiectul este unul de actualitate, iar lucrarea nu reprezintă o interpretare cu caracter de noutate științifică a unor idei prezentate anterior în alte lucrări. De asemenea, nu au fost operaționalizate concepte specifice, ci unele comune problematicii deja cunoscute. Pretinsele sinteze noi sunt niște parafrazări cu digresiuni redundante.

Deschiderea spre cercetări ulterioare și perspectiva inovativă nu a fost remarcată, deoarece preluarea masivă a ideilor și a textului din alte lucrări nu rezonază cu niciuna din componentele obligatorii la formularea problemei de cercetare științifică soluționate.

Referitor la respectarea eticii și deontologiei profesionale. Lucrarea reprezintă rezultatul unei conduite incorecte în domeniul cercetării și include abateri serioase de la practicile acceptate în comunitățile academice cu tradiții, în „interpretarea”, propunerea, desfășurarea cercetării și comunicarea rezultatelor. Abaterile deliberate, periculoase sau neglijente de la normele etice au fost identificate prin atribuirea unor idei străine și prezentarea lor ca fiind o creație proprie (p. 24-26, 32-38, 56-64, 72-78) prin jonglări de expresii ca „în opinia noastră; accentuăm; suntem de părere etc.”

Autorul în lucrare a admis preluarea informației prin punerea împreună a unor fragmente selectate din diferite surse citate aleatoriu, eronat sau preferențial, chiar parafrazând sau reformulând afirmațiile și concluziile altcuiva, cu prezentarea lor drept idei proprii. Volumul textului preluat depășește limitele acceptabile, iar textul, copiat *mot-à-mot* și lăsat neprocesat, a trădat vulnerabilitatea lucrării pe partea stilizării omogene, sincronicității și a originalității (război rece/Război Rece; Belarus vs Bielorusia; „în contextul ultimelor evenimente” preluat din articolul lui V. Ungureanu din 2015 sau al lui I. Fota, document accesat în 2017 etc.).

Cu referire la nivelul de procesare analitico-sintetică și componentele acestora, fundamentarea teoretică a fost preluată din alte lucrări pe subiecte similare (V. Ungureanu, V. Juc.), interpretarea informației este una de fațadă prin parafrazări, iar atitudinea critică a autorului față de anumite evenimente, structuri, luări de poziții nu a fost personalizată.

Exemple de preluări extinse din alte surse, identificate în textul tezei „Securitatea militară a Republicii Moldova în contextul valorificării relațiilor de cooperare cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord”, elaborată de dl Popilevschi Dumitru, sunt prezentate în tabel:

Exemple
ale preluărilor de fragmente de text în teza de doctorat a dlui Popilevschi Dimitru din alte surse

Teza Popilevschi	Sursa din literatura de specialitate
<p data-bbox="220 305 441 332">Subcap. 2.1. p. 66</p> <p data-bbox="220 456 1073 727">Edificarea noii conjuncturi geostrategice din Europa de Sud-Est exprimată, pe de o parte, prin evenimentele din Ucraina, care au impulsionat replierea intereselor geostrategice ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și Federației Ruse, iar pe de altă parte, jocurile de putere marcate de eforturile statelor mici de a ieși din sfera de influență a unor state și de a intra în altele unde pot să-și promoveze pe deplin propriile interese și să-și asigure securitatea națională, a determinat reconfigurarea complexului de securitate regională.</p> <p data-bbox="220 883 1073 971">Subsistemele securității regionale provin din mecanismul prin care riscurile și amenințările, în special cele politice și militare, sunt cel mai puternic resimțite atunci când se manifestă pe o rază mai restrânsă.</p> <p data-bbox="220 1003 1073 1365">Conferirea unei identități ferme subsistemelor regionale determină edificarea a două niveluri intermediare de analiză între sistem și stat, acestea fiind: subsistemele și modelul relațiilor dintre ele. Ideea de subsistem tradițional cu un potențial pentru scopul analizei securității este noțiunea echilibrului de putere regională, care în opinia lui B. Buzan nu s-a dovedit niciodată foarte utilă, deoarece a fost restrânsă la o singură dimensiune – puterea, cu ajutorul căreia marile puteri au zdruncinat arhitectura regională. Deși echilibrele regionale ale puterii funcționează, fiind o trăsătură substanțială a mediului de securitate, ele pot fi distorsionate de acțiunile globale ale <u>marilor</u> puteri, dat fiind faptul că nivelul de susceptibilitate în raport cu influențele externe este unul sporit.</p>	<p data-bbox="1094 305 1900 423">Autor V. Ungureanu https://ebin.pub/modernizarea-social-politica-a-republicii-moldova-n-contextul-extinderii-procesului-integraionist-european-partea-a-ii-a-9789975329859-9789975329866.html</p> <p data-bbox="1094 456 1913 727">Procesul de redimensionare a arhitecturii geopolitice regionale, pe de o parte, prin evenimentele din Ucraina, care au impulsionat replierea intereselor geopolitice ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și Federației Ruse, iar, pe de altă parte, jocurile de putere marcate de eforturile statelor mici de a ieși din sferile de influență ale unor state și de a intra în altele, unde pot să-și promoveze pe deplin propriile interese și să-și asigure securitatea națională, a impulsionat reconfigurarea mediului securității regionale.</p> <p data-bbox="1094 760 1745 820">Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf</p> <p data-bbox="1094 883 1913 1003">Subsistemele securității regionale provin din mecanismul prin care riscurile și amenințările, în special cele politice și militare, sunt cel mai puternic resimțite atunci când se manifestă pe o rază mai restrânsă.</p> <p data-bbox="1094 1003 1913 1365">Conferirea unei identități ferme subsistemelor regionale determină edificarea a două niveluri intermediare de analiză între sistem și stat, acestea fiind: subsistemele și modelul relațiilor dintre ele. Ideea de subsistem tradițional, cu un potențial pentru scopul analizei securității, este noțiunea echilibrului de putere regională, care, în opinia lui B. Buzan, nu s-a dovedit niciodată foarte utilă, deoarece a fost restrânsă la o singură dimensiune – puterea, cu ajutorul căreia marile puteri au zdruncinat arhitectura regională. Deși echilibrele regionale ale puterii funcționează, fiind o trăsătură substanțială a mediului de securitate, ele pot fi distorsionate de acțiunile globale ale marilor puteri, dat fiind faptul că nivelul de susceptibilitate în raport cu influențele externe este unul sporit.</p>

<p>p.67</p> <p>Conceptul privind subsistemele regionale din perspectiva integrării prin prisma idealistă și funcționalistă au constituit preocupările lui B. Russett, L. Cantori și L. Spiegel despre fundamentarea integrării regionale, întreprinzând și o încercare ambițioasă de a constitui un întreg cadru comparativ la nivel regional pentru studiul relațiilor internaționale. În viziunea lor, este necesară excluderea nivelurilor de analiză a statului și sistemului în favoarea abordării conceptului de apropiere geografică în stabilirea regiunilor și rolul subsistemelor regionale în relațiile internaționale [6, p. 234-245; 7, p. 320-328]. K. Kaiser acreditează supoziția că subsistemele regionale sunt definite în general drept structuri de relații ce se desfășoară într-o oarecare proximitate geografică și sunt caracterizate de un anumit grad de intensitate, precum și de conștientizarea existenței acestora de către actorii implicați [61, p. 86].</p> <p>M. Brecher susține că pentru a fi considerat subsistem regional nu sunt suficiente doar structuri de relații, dar este necesară și recunoașterea acestuia atât de către actorii implicați, cât și de către ceilalți actori internaționali [62, p. 220]. Totodată, W. Agor și A. Suarez completează ideea lui M. Brecher identificând numărul minim de actori pentru a forma o regiune, accentuând existența a trei subiecți internaționali, acceptând și situații în care unele supraputeri împreună cu un alt stat vecin mai mic formează un subsistem regional distinct [64, p. 163]. E. Adler și M. Barnett consideră că actorii subsistemului regional pot fi nu doar statele naționale, care păstrează monopolul în acest domeniu, dar și diverse structuri, de la organizații și alianțe regionale, până la comunități regionale de securitate și mișcări sociale sau revoluționare regionale [9, p. 53-62].</p> <p>E. Haas și J. Nye afirmă că conceptul de subsistem regional se mai poate referi la procese de integrare regională și la fluxuri (economice și/sau societale), recurente și non-instituționalizate [15, p. 105].</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf</p> <p>Conceptul privind subsistemele regionale, abordat din perspectiva integrării prin prisma idealistă și funcționalistă, au constituit preocupările lui B. Russett, L. Cantori și S. Spiegel despre fundamentarea integrării regionale, întreprinzând și o încercare ambițioasă de a constitui un cadru comparativ la nivel regional pentru studiul relațiilor internaționale. În viziunea lor, este necesară excluderea nivelurilor de analiză a statului și sistemului în favoarea abordării conceptului de apropiere geografică în stabilirea regiunilor și rolul subsistemelor regionale în relațiile internaționale [1, p. 234-245; 2, p. 320-328]. K. Kaiser acreditează supoziția că subsistemele regionale sunt definite în general, drept structuri de relații ce se desfășoară într-o oarecare proximitate geografică și sunt caracterizate de un anumit grad de intensitate, precum și de conștientizarea existenței acestora de către actorii implicați [3, p.86].</p> <p>M. Brecher susține că, pentru a fi considerat subsistem regional, nu sunt suficiente doar structuri de relații, dar este necesară și recunoașterea acestuia atât de către actorii implicați, cât și de către ceilalți actori internaționali [4, p. 220]. Totodată, W. Agor și A. Suarez completează ideea lui M. Brecher, identificând numărul minim de actori pentru a forma o regiune, accentuând existența a trei subiecți internaționali, admitând și situații în care unele supraputeri, împreună cu un alt stat vecin mai mic, formează un subsistem regional distinct [5, p. 163]. E. Adler și M. Barnett consideră că actorii subsistemului regional pot fi nu doar statele naționale care păstrează monopolul în acest domeniu, dar și diverse structuri, de la organizații și alianțe regionale până la comunități regionale de securitate și mișcări sociale sau revoluționare regionale [6, p. 53-62].</p> <p>Conceptul de subsistem regional, în opinia lui E. Haas și J. Nye, se mai poate referi la procese de integrare regională și la fluxuri (economice și/sau societale), recurente și non-instituționalizate [7, p. 105].</p>
<p>p.67</p> <p>Conform lui K. Kaiser încercările de a sistematiza varietatea de</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf</p> <p>Conform lui K. Kaiser, încercările de a sistematiza varietatea de</p>

<p>actori și procese s-a soldat cu o structură de subsisteme regionale. În acest demers se pornește de la premisa că există sisteme naționale (compuse din instituții guvernamentale și societate), care interacționând pe plan regional generează subsisteme regionale. Dacă interacțiunea se produce preponderent la nivel societal, avem de-a face cu subsisteme regionale transnaționale, iar dacă interacțiunea are loc în principal între instituții guvernamentale, se formează subsisteme regionale interguvernamentale. Prin urmare, dacă interacțiunea se produce atât la nivel societal, cât și guvernamental avem de-a face cu subsisteme regionale complexe integrate [61, p. 90-93].</p>	<p>actori și de interacțiune dintre ei în contextul evoluțiilor proceselor regionale s-a soldat cu identifi carea unei structuri ce include următoarele elemente: subsisteme regionale, subsisteme regionale transnaționale, subsisteme regionale interguvernamentale, subsisteme regionale complexe integrate [3, p. 90-93].</p>
<p>p.67-68 H. Morgenthau, R. Axelrod, R. Keohane, R. Jervis și T. Risse evidențiază importanța impactului pe care îl pot avea subsistemele regionale lăsând pe planul secund clasificarea lor, acceptând faptul că relațiile regionale interguvernamentale pot genera noi relații regionale interguvernamentale, ceea ce înseamnă alianțele regionale creează fie contra-alianțe, fie imitatori de alianțe [15, p. 105]. R. Falk, A. Bailes și A. Cottey acceptă opinia că subsistemele regionale sunt mai degrabă complexe/integrate decât strict interguvernamentale sau transnaționale și că dimensiunile de securitate sunt din ce în ce mai strâns legate unele de altele, mai ales la nivel regional [15, p. 106].</p>	<p>H. Morgenthau, R. Axelrod, R. Keohane, R. Jervis și T. Risse menționează importanța impactului pe care îl pot avea subsistemele regionale, lăsând pe planul secund clasifi carea lor, acceptând faptul că relațiile regionale interguvernamentale pot genera noi relații regionale interguvernamentale, ceea ce înseamnă că alianțele regionale pot crea fi e contra-alianțe, fi e imitatori de alianțe[7, p. 105]. R. Falk, A. Bailes și A. Cottey consideră că subsistemele regionale sunt mai degrabă complexe integrate decât strict interguvernamentale sau transnaționale și că dimensiunile de securitate sunt din ce în ce mai strâns legate unele de altele, mai ales la nivel regional [7, p.106].</p>
<p>În opinia lui M. Haas ideea de subsistem regional, considerată subgrup din sistemul internațional, reprezintă o viziune generală despre felul în care ar putea fi definită regiunea, încercând cu M. Brecher să formuleze concepte privind subsistemele subordonate, bazate pe noțiuni deosebit de largi despre ceea ce constituie o regiune [77, p. 100; 63, p. 225]. L. A. Ghica susține că în cazul subsistemelor regionale atenția era îndreptată în special asupra posibilelor relații dintre nivelul național și cel regional, în cazul sistemelor subordonate principalul obiect de studiu a fost dinamica relațiilor dintre sistemul internațional (sistem dominant) și subunitățile sale (sistem subordonat). Conform modelului teoretic, orice sistem subordonat reproducea în mod necesar conflictul ideologic și problemele generate de bipolaritatea sistemului dominant, astfel că era suficientă înțelegerea dinamicii relațiilor geostrategice dintre supraputerile sistemului dominant pentru a descrie și prezice modul de comportament internațional în</p>	<p>În opinia lui M. Haas, ideea de subsistem regional, considerată subgrup din sistemul internațional, reprezintă o viziune generală despre felul în care ar putea fi defini tă regiunea, încercând cu M. Brecher să formuleze concepte privind subsistemele subordonate, bazate pe noțiuni deosebit de largi despre ceea ce constituie o regiune [8, p. 100; 4, p. 225]. L. A. Ghica susține că, în cazul subsistemelor regionale, atenția era îndreptată, în special, asupra posibilelor relații dintre nivelul național și cel regional, în cazul sistemelor subordonate principalul obiect de studiu a fost dinamica relațiilor dintre sistemul internațional (sistem dominant) și subunitățile sale (sistem subordonat). Conform modelului teoretic, orice sistem subordonat reproduce, în mod necesar, confl ictul ideologic și problemele generate de bipolaritatea sistemului dominant, astfel că este sufi cientă înțelegerea dinamicii relațiilor geostrategice dintre supraputerile sistemului dominant pentru a descrie și prezice modul de comportament internațional în orice zonă de pe mapamond [7, p.</p>

<p>orice zonă de pe mapamond [15, p. 106]. M. Brecher la rândul său specifică existența mai multor grade de apropiere și relevanță pentru politica externă și de securitate a statelor din sistemul subordonat cu supraputerile din sistemul dominant, care sunt reliefate sub formă de cercuri concentrice, iar alteori în termeni dihotomici.</p> <p>Indiferent de modul de abordare, termenii cei mai frecvent folosiți sunt cei de centru și periferie, care prin definiție determină zona existenței a celor mai importante amenințări de securitate regională, acestea fiind în apropierea centrului, iar cele mai puțin importante aflându-se într-o zonă periferică sau chiar în afara sferei de interes. În opinia sa, dacă un stat aflat în zona periferică începe să genereze probleme de securitate, atunci el trebuie re poziționat într-o zonă mai centrală față de statul din punctul de vedere al căruia este analizat sistemul subordonat [112, p. 118-120, 138].</p>	<p>106]. M. Brecher, la rândul său, specifi că existența mai multor grade de apropiere și relevanță pentru politica externă și de securitate a statelor din sistemul subordonat cu supraputerile din sistemul dominant, care sunt reliefate sub formă de cercuri concentrice, iar alteori în termeni dihotomici [9, p. 118-120, 138]</p>
<p>p. 68-69</p> <p>În realitate, pentru majoritatea statelor, subiectele de securitate și politică externă sunt derivate din contextul regional și că transferarea în plan regional a logicii sistemului dominant poate duce la distorsionări în cercetarea relațiilor internaționale [62, p. 213]. B. Buzan este de părere că în pofida încercării de a investiga regiunea pe întreaga agendă a relațiilor internaționale, în termeni subsistemul regional și sistemul subordonat, si edificarea unui cadru comparativ detaliat s-a dovedit a fi prea complexă și dificilă pentru a rezolva o problemă regională, și a defini o noțiune a regiunii acceptată pe larg [8, p. 195],</p> <p>totodată, și W. Thompson constată lipsa de progres pe calea dezvoltării oricărui suport teoretic epistemologic [76, p. 115]. Ulterioare de M. Ayoob, B. Buzan, G. Rizvi și O. Waever care au eludat în procesul cercetării multe din dificultățile cu care s-au confruntat predecesorii, focalizându-se asupra 68 regiunilor în termenii relațiilor de securitate, realizând o abordare mai îngustă și mai flexibilă cu o geneză mai fermă în realitățile relațiilor regionale decât cea a integraționiștilor, considerând domeniul de securitate ca fiind unul mai larg decât domeniul puterii și are utila trăsătură de a încorpora o bună parte din percepțiile derivate din analiza puterii [8, p. 195].</p> <p>B. Buzan reliefează în definirea securității regionale elementul principal care trebuie să fie adăugat relațiilor de putere insistând</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf</p> <p>În viziunea sa, pentru majoritatea statelor, subiectele de securitate și politică externă derivă din contextul regional și transferarea în plan regional a logicii sistemului dominant poate duce la distorsionări în cercetarea relațiilor internaționale [4, p. 213]</p> <p>B. Buzan este de părere că, în pofi da încercării de a investiga regiunea pe întreaga agendă a relațiilor internaționale în termenii subsistemului regional și sistemului subordonat, edifi carea unui cadru comparativ detaliat s-a dovedit a fi prea complexă și difi cilă pentru a rezolva o problemă regională, precum și a defi ni o noțiune a regiunii acceptată pe larg [10, p. 195].</p> <p>W. Thompson de asemenea constată lipsa de progres pe calea dezvoltării oricărui suport teoretic epistemologic [11, p.115].</p> <p>Potrivit experților M. Ayoob, B. Buzan, G. Rizvi și O. Waever, care au eludat în procesul cercetării multe dintre difi cultățile cu care s-au confruntat predecesorii, focalizându-se asupra regiunilor în termenii relațiilor de securitate, realizând o abordare mai îngustă și mai fl exibilă cu o geneză mai fermă în realitățile relațiilor regionale decât cea a integraționiștilor, considerând domeniul de securitate ca fi ind unul mai larg decât domeniul puterii și având utila trăsătură de a încorpora o bună parte dintre percepțiile derivate din analiza puterii [10, p. 195].</p> <p>B. Buzan reliefează în definirea securității regionale elementul principal care trebuie să fi e adăugat relațiilor de putere, insistând</p>

<p>asupra modelului amicitie și inimitie, care rezultă dintr-o varietate de probleme care nu puteau fi prevăzute printr-o simplă luare în considerare a distribuției puterii.</p>	<p>asupra modelului de amicitie și inimitie ce rezultă dintr-o varietate de probleme care nu puteau fi prevăzute printr-o simplă luare în considerare a distribuției puterii.</p>
<p>p. 69 Suplinind cercetările securității regionale cu dimensiunea amicitie/inimitie, acestea obțin o viziune mai explicită a modelului relațional și a caracterului insecurității, altul decât cel oferit de abstracția brută a punctului de vedere al echilibrului de putere. Pe această bază, subsistemele de securitate regională pot fi văzute în termenii unor modele de amicitie/inimitie substanțial restrânse în anumite zone geografice, B. Buzan catalogându-le drept complexe de securitate pe care le definește <u>ca un grup de state ale căror primordiale preocupări de securitate le leagă laolaltă suficient de îndeaproape, încât securitățile lor naționale să nu poată fi luate în considerare în mod realist separat una de alta.</u> <u>El consideră că complexele de securitate indică atât caracterul trăsăturilor care definește grupul de state ce determină securitatea regională, cât și noțiunea de interdependență intensă a rivalității și a intereselor împărțite, distingând un grup anumit de state de vecinii săi.</u> De asemenea, conceptul complexelor de securitate este o metodă analitică care servește pentru a reliefa nivelul regional de securitate în cadrul cercetărilor realizate privind securitatea internațională, asigurând totodată, și un suport teoretico-practic în identificarea subiecților regionali specifici în cadrul studiilor comparative de securitate ale diferitelor regiuni [8, p. 194-197].</p>	<p>În opinia sa, suplinind cercetările securității regionale cu dimensiunea amicitie/inimitie, acestea obțin o viziune mai explicită a modelului relațional și a caracterului insecurității, altul decât cel oferit de abstracția brută a punctului de vedere al echilibrului de putere. Pe această bază, subsistemele de securitate regională pot fi văzute în termenii unor modele de amicitie/inimitie substanțial restrânse în anumite zone geografice, B. Buzan catalogându-le drept complexe de securitate pe care le definește ca pe un grup de state ale căror primordiale preocupări de securitate le asociază suficient de îndeaproape, încât securitățile lor naționale să nu poată fi luate în considerare în mod realist separat una de alta. Complexele de securitate indică atât caracterul trăsăturilor care definește grupul de state ce determină securitatea regională, cât și noțiunea de interdependență intensă a rivalității și a intereselor împărțite, distingând un grup anumit de state de vecinii săi [10, p. 196-197]. În opinia noastră, conceptul complexelor de securitate este o metodă general-științifică care permite realizarea unei analize și sinteze, deducții și inducții ale comportamentului atât al actorilor interni din cadrul complexelor regionale ale sistemului subordonat, cât și al actorilor externi din cadrul sistemului internațional dominant, utilizând conceptul behaviorist, precum și servește pentru a reliefa gradul de securitate regională în cadrul cercetărilor privind securitatea internațională, asigurând un suport teoretico-practic în identificarea subiecților regionali distincți, dar și intereselor geopolitice ale marilor puteri în diferite regiuni în cadrul studiilor de securitologie.</p>
<p>p.69-70 B. Buzan subliniază că complexele de securitate regională oferă o abordare sistemică a analizei securității a unei regiuni, care necesită acordarea de atenție macronivelului prin impactul mării puteri asupra sistemului, a nivelului mediu ce se manifestă în cadrul relațiilor dintre state și a micronivelului exercitat în afacerile interne. Punctând asupra existenței acestor trei nivele, cercetătorul reliefează că complexele de securitate regională exercită o influență externă care tinde să amplifice</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://www.army.md/img/userfiles/publicatii/revmil/archive/rm1_2010.pdf B. Buzan acreditează ideea existenței complexelor de nivel inferior și de nivel superior. Un complex de nivel inferior este compus din statele unei regiuni a căror putere nu se extinde în afara regiunii, dar se concentrează asupra statelor din imediata vecinătate din interiorul zonei. Această restrângere a puterii constituie elementul-cheie în existența unor dinamici de securitate locală relativ independente între grupurile de state învecinate.</p>

<p>problemele regionale, iar acestea la rândul lor modelează și constrâng caracterul acțiunilor din exterior. Ca instrument de analiză, complexe de securitate regională cuprind prioritățile puterilor tradiționale, făcând posibile ierarhiile legate de complexe.</p>	
<p>p.69-70</p> <p>Ca instrument de analiză, complexe de securitate regională cuprind prioritățile puterilor tradiționale, făcând posibile ierarhiile legate de complexe. În același timp, ele accentuează importanța structurilor relațiilor și surselor de insecuritate la toate nivelurile prin care sunt mediate relațiile de putere [8, p. 227].</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doreetilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncepteuaplet%20aulea%20sleceu%20ritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf</p> <p>Ca instrument de analiză, complexe de securitate cuprind prioritățile puterilor tradiționale, făcând posibile ierarhiile legate de complexe, totodată, accentuând importanța structurilor relațiilor și surselor de insecuritate la toate nivelurile prin care sunt mediate relațiile de putere [13, p. 227].</p>
<p>L. A. Ghica exprimă supoziția că spre deosebire de subsistemele regionale care tratează anume state apropiate geografic în baza unui singur criteriu de percepție a unor probleme comune, și sistemele subordonate care percep calitatea unicului principiu acesta fiind gradul de reproducere a sistemului dominant, complexe de securitate aduc în prim-plan chestiunea existenței unei interdependențe semnificative între actorii regionali. Aceste interdependențe nu sunt exclusiv militare, diplomatice sau politice, ele manifestându-se și la nivel societal, precum și în domeniul economic sau în probleme de securitate [15, p. 108-109].</p> <p>Conform lui B. Hettne și A. Hurrell procesul de creștere a interdependenței regionale, în special pe dimensiunea societală, a fost numită regionalism sau integrare informală [68, p. 26], însă potrivit lui L. Fawcett, E. Mansfield și H. Milner termenul de regionalism, în studiile de securitate, descrie fie apariția unui număr semnificativ de noi organizații regionale într-o anumită perioadă [70, p.25], iar în opinia lui F. Soderbaum și M. Farrell, fie favorizarea acordurilor regionale mai</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doreetilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncepteuaplet%20aulea%20sleceu%20ritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf</p> <p>L. A. Ghica exprimă supoziția că, spre deosebire de subsistemele regionale, care tratează anume state apropiate geografic în baza unui singur criteriu de percepție a unor probleme comune, și sistemele subordonate care percep calitatea unicului principiu, acesta fiind gradul de restructurare a sistemului dominant, complexe de securitate aduc în prim-plan chestiunea existenței unei interdependențe semnificative între actorii regionali. Aceste interdependențe nu sunt exclusiv militare, diplomatice sau politice, ele manifestându-se și la nivel societal, precum și în domeniul economic sau în probleme de securitate [10, p. 108-109].</p> <p>Conform lui B. Hettne și A. Hurrell, procesul de creștere a interdependenței regionale, în special pe dimensiunea societală, a fost numită regionalism sau integrare informală [15, p. 26; 16, p. 352], însă potrivit lui L. Fawcett, E. Mansfield și H. Milner, termenul de regionalism, în studiile de securitate, descrie apariția unui număr semnificativ de noi organizații regionale într-o anumită perioadă [17,</p>

<p>degrabă decât a celor multilaterale pentru a obține un anumit rezultat pe plan internațional [113, p. 468].</p>	<p>p.25; 18, p. 625], iar în opinia lui F. Soderbaum și M. Farrell, regionalismul mai degrabă favorizează acordurile regionale în defavoarea celor multilaterale pentru a obține un anumit rezultat pe plan internațional[19, p. 468; 20, p. 28].</p>
<p>p.70</p> <p>Complexul de securitate poate fi privit drept rezultat al regionalismului, dar și doar ca element corelat acestuia.L. A. Ghica subliniază că actualmente, este tot mai frecvent demonstrată complexitatea fără precedent a problemelor actuale de securitate, acestea nemaiputând fi tratate exclusiv din punct de vedere militar și cu atât mai puțin exclusiv din perspectivă strict națională. Avantajul conceptului complexe de securitate este că oferă legitimitate non-ideologizată nivelului regional de analiză, introducându-l ca strat intermediar dintre statul național și sistemul internațional [15, p. 109]. Această tendința teoretică a complexelor de securitate apare ca o constatare precedată de reflecțiile lui L. Fawcett,A. Hurrell șiB. Hettne care susțin că se conturează din ce în ce mai clar modalități de acțiune și structuri recurente la nivel regional ce nu pot fi studiate în manieră concludentă din perspectiva națională sau a unui sistem global de relații internaționale [70, p. 32], conjunctură care are la baza edificării, pe de o parte opinia lui B. Buzan și O. Waeverrezultatul procesului de decolonizare [57, p. 40-45], iar pe de alta, după părerea lui V. Cha efectul secundar al interacțiunii la nivel global [74, p. 401].</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doreetilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncep%20teuaplet%20aulea%20sleceu%20oritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf</p> <p>Complexul de securitate poate fi privit drept rezultat al regionalismului, dar și ca element corelat acestuia. L. A. Ghica subliniază că, actualmente, este tot mai frecvent demonstrată complexitatea fără precedent a problemelor actuale de securitate, acestea nemaiputând fi tratate exclusiv din punct de vedere militar și cu atât mai puțin exclusiv din perspectivă strict națională. Avantajul conceptului complexe de securitate este că oferă legitimitate non-ideologizată nivelului regional de analiză, introducându-l ca o categorie intermediară dintre statul național și sistemul internațional[10, p. 109]. Această tendința teoretică a complexelor de securitate apare ca o constatare precedată de refl ecțiile lui L. Fawcett, A.Hurrell și B. Hettne, care susțin că se conturează din ce în ce mai clar modalități de acțiune și structuri recurente la nivel regional ce nu pot fi studiate în manieră concludentă din perspectiva națională sau a unui sistem global de relații internaționale[17, p. 32; 15, p. 28], conjunctură care are la baza edifi cării, pe de o parte, opinia lui B. Buzan și O. Waever, rezultatul procesului de decolonizare[21, p. 40-45], iar pe de alta, după părerea lui V. Cha, efectul secundar al interacțiunii la nivel global[22, p. 401].</p>
<p>p. 70-71</p> <p>Considerăm că complexele de securitate sunt un fenomen empiric, cu rădăcini istorice și geopolitice, care din punct de vedere teoretic derivă atât din stat ce reprezintă nivelul inferior, cât și din sistemul internațional acesta fiind nivelul superior.</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doreetilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncep%20teuaplet%20aulea%20sleceu%20oritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf preluarea REZUMATULUI Articolului</p> <p>Complexele de securitate sunt un fenomen empiric, cu rădăcini istorice și geopolitice, care din punct de vedere teoretic derivă atât din stat, ce reprezintă nivelul inferior, cât și din sistemul internațional, acesta fiind nivelul superior.</p>

<p>Abordarea complexelor de securitate de la nivelul inferior spre cel superior exprimă interacțiunile dintre statele individuale, reprezentând intensificarea preocupării acestora în sfera cooperării în condițiile amplificării amenințărilor politico-militare, în contextul reconfigurării geostrategice a mediului de securitate regională.</p> <p>Cercetarea complexelor de securitate de la nivelul superior spre cel inferior expune interacțiunea dintre anarhie și geopolitică, confruntând toate statele cu dilema securității, aceasta fiind structura politică a anarhiei, iar interdependența securității este puternic influențată de efectele geografiei.</p>	<p>Abordarea complexelor de securitate de la nivelul inferior spre cel superior exprimă interacțiunile dintre statele individuale, care reprezintă intensificarea preocupării acestora în sfera cooperării în condițiile amplificării amenințărilor politico-militare, precum și în contextul reconfigurării geostrategice a mediului de securitate regională.</p> <p>Cercetarea complexelor de securitate de la nivelul superior spre cel inferior demonstrează interacțiunea dintre anarhie și geopolitică, confruntând toate statele cu dilema securității, care reprezintă structura politică a anarhiei, iar interdependența securității este puternic influențată de efectele geografiei.</p>
<p>p.71.</p> <p>În ordinea de idei reliefată W. Thompson susține realitatea existenței unor astfel de complexe de securitate, care explică efectul mediator pe care îl au asupra relațiilor dintre marile puteri și statele regionale, rezidând mai mult în coordonatele individuale ale amicitiei și inimicitiei sau indiferenței dintre state decât în noțiunea de subsistem regional. Expertul constată că un complex de securitate poate exista și funcționa ca un echilibru de puteri indiferent dacă actorii implicați recunosc sau nu acest fapt, deoarece recunoașterea marchează o analiză distinctă între modelele echilibrului de putere în care nu este obligatoriu recunoașterea de către protagoniști tiparele ce le modelează comportamentul [76, p. 93-101].</p> <p>De aceeași părere este și B. Buzan punctând că recunoașterea complexului de securitate, ca în cazul echilibrului de putere, nu este o condiție necesară pentru existența lui, dacă are loc recunoașterea, ea poate influența politica actorilor implicați, făcându-i mai conștienți de contextul relațional mai extins de la baza problemelor politice.</p> <p>Prin urmare, un complex de securitate poate exista atunci când un set de relații de securitate dintre statele vecine derivă din contextul general orientat către interiorul regiunii, fiind caracterizat ca unul relativ</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doreetilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncecpteuaplet%20aulea%20sleceu%20oritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf</p> <p>În ordinea de idei reliefată, W.Th ompson susține realitatea existenței unor complexe de securitate, care explică efectul mediator pe care îl au asupra relațiilor dintre marile puteri și statele regionale, rezidând mai mult în coordonatele individuale ale amicitiei și inimicitiei sau indiferenței dintre state decât în noțiunea de subsistem regional. Expertul constată că un complex de securitate poate exista și funcționa ca un echilibru de puteri indiferent dacă actorii implicați recunosc sau nu acest fapt, deoarece recunoașterea marchează o analiză distinctă între modelele echilibrului de putere în care nu este obligatoriu recunoașterea de către protagoniști tiparele ce le modelează comportamentul [14, p. 93-101].</p> <p>De aceeași părere este și B. Buzan, punctând că recunoașterea complexului de securitate, ca în cazul echilibrului de putere, nu este o condiție necesară pentru existența lui, dacă are loc recunoașterea, ea poate influența politica actorilor implicați, făcându-i mai conștienți de contextul relațional mai extins de la baza problemelor politice[13, p. 198].</p> <p>Considerăm că un complex de securitate poate fi constituit atunci când relațiile de securitate dintre un grup de state vecine afl ate într-o zonă geopolitică sunt determinate de contextul internațional care este orientat în interiorul regiunii, fi ind caracterizat ca unul puternic,</p>

<p><u>puternic</u>, iar contextul orientat spre exteriorul regiunii față de interacțiunile de securitate dintre statele vecine, ca fiind unul slab. Interdependențele securității regionale sunt mai puternic focalizate în rândul membrilor grupului decât între statele din afara lui [8, p. 198-199].</p>	<p>iar contextul regional ca interacțiune de securitate dintre statele vecine din cadrul complexului de securitate care este orientat spre exteriorul regiunii în plan internațional poate fi estimat ca unul slab. Interdependențele și interacțiunile regionale din cadrul complexelor de securitate sunt mai puternic focalizate în rândul membrilor grupului de state decât între statele din afara lui.</p>
<p>p. 71</p> <p>B. Buzan acreditează ideea existenței complexelor de <u>nivel inferior și de nivel superior</u>. Un complex de nivel inferior este compus din statele unei regiuni a căror putere nu se extinde în afara regiunii, dar se concentrează asupra statelor din imediata vecinătate din interiorul zonei. Această restrângere a puterii constituie elementul-cheie în existența unor dinamici de securitate locală relativ independente între grupurile de state învecinate. Complexul de nivel superior include marile puteri a căror putere se extinde în afara contextului regional imediat și este suficientă pentru a influența alte regiuni, grație enormelor dimensiuni fizice ale marilor puteri, edificând un vast mediu regional. Complexele de nivel superior determină analiza de securitate la nivel global care diferențiază complexele de nivel inferior și cele de nivel superior reintegrându-le într-o metodă de cercetare complexă a securității la nivel intern, regional, interregional și global.</p> <p>Marea deosebire dintre nivelul superior și cel inferior privind exercitarea puterii la nivel regional determină existența unei trăsături ordinare a sistemului internațional, provocând dezbateri largi nu pe marginea subiectului privind granițele dintre complexele de securitate, dar despre ponderea dinamicii securității regionale în relație cu marile puteri care exercită presiuni asupra regiunii din exterior, deoarece complexele de securitate sunt entități geografice care includ adesea un număr de state mici.</p> <p>Datorită puterii lor scăzute în comparație cu statele vecine, în cazul marilor puteri, aceste state produc un impact minor asupra complexului regional de securitate, fiindcă propriile lor securități sunt determinate de</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Repere%20teoretice%20es%20ite%20doretilcie%20msi%20idtelaimritair%20ic%20conncepteuaplet%20aulea%20sleceu%20ritatii%20regionale%20ale%20securitatii%20regionale.pdf</p> <p>B. Buzan acreditează ideea existenței complexelor de nivel inferior și de nivel superior. Un complex de nivel inferior este compus din statele unei regiuni a căror putere nu se extinde în afara regiunii, dar se concentrează asupra statelor din imediata vecinătate din interiorul zonei. Această restrângere a puterii constituie elementul-cheie în existența unor dinamici de securitate locală relativ independente între grupurile de state învecinate. Complexul de nivel superior include marile puteri, a căror putere se extinde în afara contextului regional imediat și este suficientă pentru a influența alte regiuni, grație enormelor dimensiuni fizice ale marilor puteri, edificând un vast mediu regional. Complexele de nivel superior determină analiza de securitate la nivel global, care diferențiază complexele de nivel inferior și cele de nivel superior, reintegrându-le într-o metodă de cercetare complexă a securității la nivel intern, regional, interregional și global</p> <p>Marea deosebire dintre nivelul superior și cel inferior privind exercitarea puterii la nivel regional determină existența unei trăsături ordinare a sistemului internațional, provocând dezbateri largi nu pe marginea subiectului privind granițele dintre complexele de securitate, dar despre ponderea dinamicii securității regionale în relație cu marile puteri care exercită presiuni asupra regiunii din exterior, deoarece complexele de securitate sunt entități geografice care includ adesea un număr de state mici.</p> <p>Datorită puterii lor reduse în comparație cu statele vecine, în cazul marilor puteri, aceste state produc un impact minor asupra complexului regional de securitate, fiindcă propriile lor securități sunt</p>

influența externă a marilor puteri și dar nu pot deveni o amenințare pentru acestea în virtutea alinierii lor la relațiilor cu marile puteri [8, p. 200-201]. În același timp, existența condițiilor generale care explică dificultatea identificării complexelor de securitate și localizarea granițelor acestora a căror existență nu este pusă la îndoială, demonstrează importanța cercetării subiectului care influențează procesele din cadrul sistemului de securitate internațional.

p. 72

Prima condiție, care clarifică problema identificării complexelor de securitate, se manifestă prin faptul că **în unele zone statele locale sunt atât de slabe, încât puterea lor nu se proiectează prea mult spre exterior**, astfel că perspectivele de securitate a acestor state sunt orientate către interior, fiind lipsite de capacități de interacțiune de securitate între statele din această zonă **pentru a genera un complex regional de securitate**. Cea de-a doua condiție constă în **prezența directă a puterilor exterioare într-o regiune** în care acestea sunt **suficient de solide ca să suprimă acțiunea firească a dinamicii securității în rândul statelor** regionale, implicând staționarea extinsă a forțelor armate ale marilor puteri în zona acoperită, ceea ce este distinct de procesul de intervenție a marilor puteri în problematica complexelor de securitate regională. Intervenția puterilor din exterior intensifică dinamica securității regionale subordonând-o modelelor mai largi care admit rivalitatea dintre marile puteri [8, p. 203-204].

O. Waever relevă faptul că sub acoperire nu putem distinge cu claritate care este dinamica securității regionale, tocmai de aceea nu putem identifica un complex regional, observând doar dinamica înainte de acoperire. În același timp, prezentând un punct de vedere diferit și susținând că un complex de securitate ar trebui definit prin specificitatea regională a dinamicii securității și nu prin gradul de autonomie a dinamicii securității endogene, precizând că complexe de securitate au existat dintotdeauna, deși nu este clar prin ce logică s-au putut trasa granițele lor [8, p. 204].

Trei condiții elucidează impedimentele privind localizarea granițelor complexelor de securitate regională. Prima este că **granițele dintre două complexe de securitate dispar în contextul transformării majore a modelului dinamicii securității regionale**. Cea de-a doua implică **existența unei interdependențe unilaterale a securității care se**

determinate de influența externă a marilor puteri și nu pot deveni o amenințare pentru acestea în virtutea alinierii lor la relațiile cu marile puteri [13, p. 200-201]. În același timp, existența condițiilor generale care explică diferențierea identificării complexelor de securitate și localizarea granițelor acestora, a căror existență nu este pusă la îndoială, demonstrează importanța cercetării subiectului care influențează procesele din cadrul sistemului de securitate internațională.

Prima condiție, ce clarifică problema identificării complexelor de securitate, se manifestă prin faptul că în unele zone statele locale sunt atât de slabe, încât puterea lor nu se proiectează prea mult spre exterior, astfel că perspectivele de securitate a acestor state sunt orientate către interior, neexistând suficiente interacțiuni de securitate între statele din această zonă pentru a genera un complex regional de securitate. Cea de-a doua condiție constă în prezența directă a puterilor exterioare într-o regiune în care acestea sunt suficiente de solide ca să suprimă acțiunea firească a dinamicii securității în rândul statelor regionale, implicând staționarea extinsă a forțelor armate ale marilor puteri în zona acoperită, ceea ce este distinct de procesul de intervenție a marilor puteri în problematica complexelor de securitate regională. Intervenția puterilor din exterior intensifică dinamica securității regionale, subordonând-o modelelor mai largi care admit rivalitatea dintre marile puteri [13, p. 203-204].

O. Waever relevă faptul că sub acoperire nu putem distinge cu claritate care este dinamica securității regionale, tocmai de aceea nu putem identifica ca un complex regional, observând doar dinamica înainte de acoperire. În același timp, prezentând un punct de vedere diferit și susținând că un complex de securitate ar trebui definit prin specificitatea regională a dinamicii securității și nu prin gradul de autonomie a dinamicii securității endogene, precizând că complexe de securitate au existat dintotdeauna, deși nu este clar prin ce logică s-au putut trasa granițele lor [13, p. 204].

Trei condiții elucidează impedimentele privind localizarea granițelor complexelor de securitate regională. Prima este că granițele dintre două complexe de securitate dispar în contextul transformării majore a modelului dinamicii securității regionale. Cea de-a doua implică existența unei interdependențe unilaterale a securității, care se

produce atunci când complexele superioare și inferioare sunt adiacente, argumentul de bază nu este acela că asemenea relații ar trebui să fie ignorate prin definirea lor în afara complexului de securitate, ci mai degrabă a lua în considerare interacțiunea dintre complexul de nivel superior al sistemului și cel de nivel inferior stabilite în anumite regiuni. Reflecția este legată de relativa autonomie și interacțiune dintre dinamicele celor două niveluri.

Cea de-a treia presupune cauzarea de situații în care interdependența a două sau mai multe componente a securității regionale pot exista într-un grup de state, care oferă temeiul pentru a fi considerate drept un singur complex [8, p. 204-205].

p. 73

Potrivit lui K. Waltz complexele de securitate nu fac parte din structura sistemului internațional, ele sunt fenomene de acțiune – reacțiune, fiind astfel similare cu modelele recurente, cum ar fi cursa înarmărilor sau războaiele comerciale, procese care contează în analiza unității. Totodată, este relevantă perceperea complexelor de securitate drept subsisteme cu structuri proprii în cadrul cărora există anarhie de proporții reduse. Întrucât complexele de securitate sunt trăsături mai degrabă durabile decât permanente ale anarhiei generale, conceperea lor drept subsisteme cu propriile lor structuri și modele de interacțiune oferă oportunitatea de a identifica și stabili modelele securității regionale [114, p. 95-101].

B. Buzan se pronunță în favoarea utilizării ideii de structură esențială ca un standard după care să se măsoare schimbarea semnificativă dintr-un complex de securitate. Cele două componente-cheie ale structurii esențiale dintr-un complex de securitate sunt, mai întâi, structura amicitiei și inimitiei și, **în al doilea rând, distribuția puterii în rândul statelor principale**. Transformările majore în fiecare dintre aceste componente ar necesita o abordare a securității regionale în termeni atât statici, cât și dinamici ceea ce ni-ar permite să redefinim complexul de securitate.

Dacă complexele de securitate posedă structuri, atunci putem remarca anumite rezultate din producerea efectelor structurale sau din procesele schimbării structurale [8, p. 215]. În același timp, expertul identifică patru componente structurale pentru formularea impactului schimbării unui complex de securitate. Prima este menținerea statu-quoului care

produce atunci când complexele superioare și inferioare sunt adiacente. Argumentul de bază nu este acela că asemenea relații ar trebui să fie ignorate prin definirea lor în afara complexului de securitate, ci mai degrabă pentru a lua în considerare interacțiunea dintre complexul de nivel superior al sistemului și cel de nivel inferior, stabilite în anumite regiuni. Reflecția este legată de relativa autonomie și interacțiune dintre dinamicele celor două niveluri.

Cea de-a treia presupune cauzarea de situații în care interdependența a două sau mai multe componente ale securității regionale pot exista într-un grup de state, care oferă temeiul pentru a fi considerate drept un singur complex [13, p. 204-205].

Potrivit lui K. Waltz, complexele de securitate nu fac parte din structura sistemului internațional, ele sunt fenomene de acțiune – reacțiune, fiind astfel similare cu modelele recurente, cum ar fi cursa înarmărilor sau războaiele comerciale, procese care contează în analiza unității. Totodată, este relevantă perceperea complexelor de securitate drept subsisteme cu structuri proprii în cadrul cărora există anarhie de proporții reduse. Întrucât complexele de securitate sunt trăsături mai degrabă durabile decât permanente ale anarhiei generale, conceperea lor drept subsisteme cu propriile lor structuri și modele de interacțiune oferă oportunitatea de a identifica și stabili modelele securității regionale [23, p. 95-101].

B. Buzan se pronunță în favoarea utilizării ideii de structură esențială ca un standard după care să se măsoare schimbarea semnificativă dintr-un complex de securitate. Cele două componente-cheie ale structurii esențiale dintr-un complex de securitate sunt, mai întâi, structura amicitiei și inimitiei și, în al doilea rând, distribuția puterii în rândul statelor principale. Transformările majore în fiecare dintre aceste componente ar necesita o abordare a securității regionale în termeni atât statici, cât și dinamici, ceea ce ne-ar permite să redefinim complexul de securitate.

Dacă complexele de securitate posedă structuri, atunci putem remarca anumite rezultate din producerea efectelor structurale sau din procesele schimbării structurale [13, p. 215]. În același timp, expertul identifică că patru componente structurale pentru formularea impactului schimbării unui complex de securitate. Prima este

semnifică că structura esențială a complexului regional este distribuția lui de putere, ca și structura ostilității care rămâne fundamental intactă. Dacă această repercusiune s-a produs, nu înseamnă că nu a avut loc nicio schimbare, mai degrabă schimbările care au avut loc au tins, fie să sprijine, fie să submineze grav structura. Susținerea structurii existente constituie exercitarea influenței actorilor majori asupra complexului regional de securitate, acest suport extern devenind o recuzită vitală pentru statu-quo. Dacă existența structurii complexului se bazează mai mult pe sursele externe decât pe cele interne ale puterii, atunci durabilitatea sa rămâne dependentă de implicarea continuă din partea statelor ale căror interese principale se află atât în interiorul complexului său de securitate regională, cât și în afara lui.

p. 73-74

Cea de-a doua, transformarea internă a complexului de securitate regională **are loc atunci când structura se modifică în interiorul contextului granițelor sale exterioare existente. O asemenea** schimbare poate avea loc ca rezultat fie al unor modificări decisive în distribuția puterii, fie în urma unor alternări majore în structura ostilității [8, p. 221- 222]. K. Waltz este de părere că într-un complex, schimbările în distribuția puterii pot avea același fel de efecte structurale ca și cele folosite pentru descrierea sistemului internațional în ansamblu. Oricare ar fi numărul de pornire al poliilor de putere dintr-un complex, schimbarea se poate deplasa fie către o mai mare concentrare, fie către o mai mare răspândire. La una din extreme există posibilitatea edificării unui complex monopolar, hegemonic, în care o singură putere domină un grup de puteri minore, realizând o perspectivă de securitate mai largă și cu implicații rapide pentru structura securității regiunilor învecinate sau pentru modelul intervențiilor în acestea. În opinia expertului la cealaltă extremă se află o distribuție difuză, în care mai multe puteri, mai mult sau mai puțin egale, se confruntă pentru influență. Cu cât componența membrilor unui complex este mai largă, există perspective pentru modificarea structurii din bipolară la tripolară sau cvadripolară, iar cu cât este mai mic numărul de actori majori în cadrul complexului, cu atât se va modifica mai semnificativ structura, ceea ce reprezintă, o schimbare de la șapte la șase puteri ar putea să nu constituie o transformare semnificativă, dar o mutare de la trei la două ar însemna una substanțială [118, p. 163].

menținerea statu-quo-ului, care semnifică că structura esențială a complexului regional este distribuția lui de putere, ca și structura ostilității ce rămâne fundamental intactă. Dacă această repercusiune s-a produs, nu înseamnă că nu a avut loc nici o schimbare, mai degrabă schimbările care au avut loc au tins, fie să sprijine, fie să submineze grav structura. Susținerea structurii existente constituie exercitarea influenței actorilor majori asupra complexului regional de securitate, acest suport extern devenind un element secundar, dar vital pentru statuquo. Dacă existența structurii complexului se bazează mai mult pe sursele externe decât pe cele interne ale puterii, atunci durabilitatea sa rămâne dependentă de implicarea continuă din partea statelor ale căror interese principale se află atât în interiorul complexului său de securitate regională, cât și în afara acestuia.

Cea de-a doua, transformarea internă a complexului de securitate regională, are loc atunci când structura se modifică - că în interiorul contextului granițelor sale exterioare existente. O asemenea schimbare poate avea loc fie ca rezultat al unor modificări decisive în distribuția puterii, fie în urma unor alternări majore în structura ostilității [13, p. 221-222]. K. Waltz este de părere că într-un complex, schimbările în distribuția puterii pot avea aceleași repercusiuni structurale ca și cele folosite pentru descrierea sistemului internațional în ansamblu. Oricare ar fi numărul de pornire al poliilor de putere dintr-un complex, schimbarea poate duce către o mai mare concentrare sau către o mai mare răspândire. La una din extreme există posibilitatea edificării unui complex monopolar, hegemonic, în care o singură putere domină un grup de puteri minore, realizând o perspectivă de securitate mai largă și cu implicații rapide pentru structura securității regiunilor învecinate sau pentru modelul intervențiilor în acestea. În opinia expertului, la cealaltă extremă se află o distribuție difuză, în care mai multe puteri, mai mult sau mai puțin egale, se confruntă pentru influență. Cu cât componența membrilor unui complex este mai largă, cu atât perspectivele pentru modificarea structurii din bipolară în tripolară sau cvadripolară este mai reală, iar cu cât este mai mic numărul de actori majori în cadrul complexului, cu atât se va modifica mai semnificativ structura, ceea ce reprezintă o schimbare de la șapte la șase puteri, care ar putea să nu constituie o transformare semnificativă, dar o mutare de la trei la două ar însemna una substanțială

O. Waever admite că schimbările în structura ostilității sunt mai greu de definit, deoarece amicitia și inimicitia sunt calități mai flexibile decât puterea și constituie o transformare internă. În orice complex regional de securitate există un spectru al posibilităților relaționale de amicitie și inimicitie care definesc interdependența securității, la extremele acestuia aflându-se haosul și comunitatea de securitate. În haos, toate relațiile sunt definite prin inimicitie, fiecare actor fiind dușmanul tuturor celorlalți [8, p. 223], iar la capătul opus, conform lui R. Jervis, se află comunitatea de securitate pe care o caracterizează ca regimuri de securitate, în care un grup de state cooperează pentru a-și soluționa disputele și a evita războiul între toți membrii în asemenea măsură încât nimeni nu se mai teme și nu se pregătește pentru un atac politico-militar din partea celorlalți, încercând să atenueze dilema securității prin propriile lor acțiuni și prin pronosticurile asupra comportamentului statelor comunității de securitate. Dincolo de comunitatea de securitate se află integrarea regională, care pune capăt anarhiei, mutând astfel problematica securității regionale din sfera națională și internațională în cea internă [72, p. 68-75].

p. 74-75

A treia componentă structurală este transformarea externă care **are loc atunci când structura esențială a complexului fiind alterată prin expansiunea sau restrângerea granițelor externe existente** statele încep să ajusteze minor hotarele neafectând structura esențială în mod semnificativ, în timp ce apariția sau dispariția unor state majore au **un impact substanțial asupra distribuției puterii și a modelului amicitiei și al inimicitiei**. O dată ce un complex de securitate a fost edificat, transformările externe vor fi rare și vor marca schimbări în dinamica securității regionale. Deocamdată, nu există exemple contemporane de transformare externă, chiar și transformarea complexelor marilor puteri la nivelul sistemului este percepută ca una internă. A patra componentă structurală este acoperirea ceea ce înseamnă că una sau mai multe puteri externe se transferă în complexul local, având ca efect suprimarea dinamicii indigene de securitate. Acest proces este distinct de evoluția firească de intervenție din partea marilor puteri în afacerile complexelor locale de securitate. Preocupările pentru securitatea locală sunt subordonate orientării de securitate a puterii dominante, iar această orientare este consolidată prin staționarea

[23, p. 163]

O. Waever admite că schimbările în structura ostilității sunt mai greu de definite, deoarece amicitia și inimicitia sunt calități mai flexibile decât puterea și constituie o transformare internă. În orice complex regional de securitate există un spectru al posibilităților relaționale de amicitie și inimicitie ce definesc interdependența securității, la extremele acestuia aflându-se haosul și comunitatea de securitate. În haos, toate relațiile sunt definite prin inimicitie, fiecare actor fiind dușmanul tuturor celorlalți [13, p. 223], iar la capătul opus, conform lui R. Jervis, se află comunitatea de securitate pe care o caracterizează ca regimuri de securitate, în care un grup de state cooperează pentru a-și soluționa disputele și a evita războiul între toți membrii în asemenea măsură încât nimeni nu se mai teme și nu se pregătește pentru un atac politico-militar din partea celorlalți, încercând să atenueze dilema securității prin propriile lor acțiuni și prin pronosticurile asupra comportamentului statelor comunității de securitate. Dincolo de comunitatea de securitate se află integrarea regională, care pune capăt anarhiei, mutând astfel problematica securității regionale din sfera națională și internațională în cea internă [24, p. 68-75].

A treia componentă structurală este transformarea externă, care are loc atunci când structura esențială a complexului este alterată prin expansiunea sau restrângerea granițelor externe existente, iar statele încep să ajusteze neesențial hotarele, fără a afecta structura fundamentală în mod semnificativ, în timp ce apariția sau dispariția unor state majore în mod sigur are un impact substanțial asupra distribuției puterii și a modelului amicitiei și al inimicitiei. Odată ce un complex de securitate a fost edificat, transformările externe vor fi rare și vor marca schimbări în dinamica securității regionale. Deocamdată nu există exemple contemporane de transformare externă, chiar și transformarea complexelor marilor puteri la nivelul sistemului este percepută ca una internă. A patra componentă structurală este acoperirea, ceea ce înseamnă că una sau mai multe puteri externe se transferă în complexul local, având ca efect suprimarea dinamicii indigene de securitate. Acest proces este distinct de evoluția firească de intervenție din partea marilor puteri în afacerile complexelor locale de securitate. Preocupările pentru securitatea locală sunt subordonate orientării de securitate a puterii

forțelor militare ale acelei puteri direct în interiorul complexului local, statele locale acceptând propria lor subordonare fie de temerea, în mod colectiv, de vreo putere exterioară, fie de temerea unor acțiuni ulterioare nestăpânite ale dinamicii proprii lor securității locale. Rezultatul acoperirii este acela că suprimarea dinamicii securității locale și protecția împotriva altei puteri externe este obținută cu costuri considerabile în îmbinarea cu o mai largă dinamică a puterilor externe [8, p. 224-225].

p. 75

B. Buzan consideră că **complexele de securitate sunt un produs tipic al structurii anarhice internaționale** care reflectă mult mai mult mediul operațional al majorității celor care alcătuiesc politicile naționale de securitate decât abstracțiile referitoare la distribuția puterii în sistem. **Approape fiecare țară își poate stabili în relație perspectivele sale de securitate cu unul sau mai multe complexe** de securitate, iar conceptul oferă atât un instrument util pentru organizarea structurilor relațiilor, cât și pentru aranjarea lor în categorii pe orizontală (complex față de complex) și pe verticală (superior față de inferior). Complexele de securitate definesc nu doar structuri locale intense și relativ durabile, ci servesc drept ghid și modelează impactul unor puteri externe mai mari asupra acestor modele locale. Structurile locale și externe tind să fortifice rivalitățile reciproce prin sporirea resurselor și aliaților, însă impactul acestei relații între nivelurile superior și inferior este mai mare asupra modelului local din cauza disproporției resurselor. Statele locale au o influență considerabilă asupra felului în care puterile externe interacționează cu afacerile lor, totuși ele au prea puțină posibilitate de a controla penetrarea externă, iar dacă nu pot soluționa rivalitățile locale care generează insecuritate regională, apelează la forțele externe. Și dimpotrivă, puterile externe nu pot modera sau controla dinamica locală a securității, deoarece depind de ea pentru accesul în regiune, iar procesul rivalității dintre marile puteri consolidează în mod automat rivalitățile locale existente într-un model dificil de clarificat. În opinia sa, complexele de securitate oferă o abordare sistemică a analizei securității, care necesită acordarea de atenție macronivelului impactului marii puteri asupra sistemului, a nivelului mediu al relațiilor dintre state și a micronivelului afacerilor interne. Examinând aceste trei niveluri prin prisma complexelor de securitate expertul specifică mutualitatea impactului dintre ele, în care influențele externe tind să amplifice problemele locale, iar acestea la rândul lor modelează și constrâng

dominante, iar această orientare este consolidată prin staționarea forțelor militare ale acelei puteri direct în interiorul complexului local, statele locale acceptând propria lor subordonare fi e de temerea, în mod colectiv, de vreo putere exterioară, fi e de temerea de unele acțiuni ulterioare nestăpânite ale dinamicii proprii lor securității locale. Rezultatul acoperirii este acela că suprimarea dinamicii securității locale și protecția împotriva altei puteri externe este obținută cu costuri considerabile în îmbinarea cu o mai largă dinamică a puterilor externe[13, p. 224-225].

B. Buzan consideră că complexele de securitate sunt un produs tipic al structurii anarhice internaționale care refl ectă mult mai mult mediul operațional al majorității celor care alcătuiesc politicile naționale de securitate decât abstracțiile referitoare la distribuția puterii în sistem. Approape fi ecare țară își poate stabili în relație perspectivele sale de securitate cu unul sau mai multe complexe de securitate, iar conceptul oferă atât un instrument util pentru organizarea structurilor relațiilor, cât și pentru aranjarea lor în categorii pe orizontală (complex față de complex) și pe verticală (superior față de inferior). Complexele de securitate defi nesc nu doar structuri locale intense și relativ durabile, ci servesc drept ghid și modelează impactul unor puteri externe mai mari asupra acestor modele locale. Structurile locale și externe tind să fortifi ce rivalitățile reciproce prin sporirea resurselor și aliaților, însă impactul acestei relații între nivelurile superior și inferior este mai mare asupra modelului local din cauza disproporției resurselor. Statele locale au o infl uență considerabilă asupra felului în care puterile externe interacționează cu afacerile lor, or ele au o posibilitate extrem de redusă de a controla penetrarea externă, iar dacă nu pot soluționa rivalitățile locale care generează insecuritatea regională, apelează la forțele externe. Și dimpotrivă, puterile externe nu pot modera sau controla dinamica locală a securității, deoarece depind de ea pentru accesul în regiune, iar procesul rivalității dintre marile puteri consolidează în mod automat rivalitățile locale existente într-un model difi cil de clarifi cat. În opinia sa, complexele de securitate oferă o abordare sistemică a analizei securității, care necesită acordarea de atenție macronivelului impactului marii puteri asupra sistemului, nivelului mediu al relațiilor dintre state și micronivelului afacerilor interne. Examinând aceste trei niveluri prin prisma complexelor de securitate, expertul specifi că mutualitatea impactului

<p>cooperările și influențele externe. Ca instrument de analiză, complexe de securitate cuprind prioritățile puterilor tradiționale, făcând posibile ierarhiile legate de complexe, totodată, accentuând importanța structurilor relațiilor și surselor de insecuritate la toate nivelurile prin care sunt mediate relațiile de putere [8, p. 227].</p> <p>Semnificația răspândirii puterii în cadrul sistemului internațional postrăzboi rece este exprimată prin faptul că este amplificată importanța actorilor de la baza ierarhiei puterii în funcționarea sistemului în ansamblu, ei mai servind drept obiecte ale rivalității dintre marile puteri, totodată posedând și unele trăsături durabile proprii cu ajutorul cărora constituie modele în interiorul lor și între ele, care condiționează, în oarecare măsură, comportamentul marilor puteri. În opinia lui R. Väyrynen, anume acestea sunt trăsăturile și modelele pe care ideea de complexe de securitate tinde să le capteze și să le aducă în câmpul cercetării științifice. Complexele de securitate sunt acceptate ca elemente caracteristice de bază ale anarhiei internaționale, oferind în mod automat o contrapondere presiunilor etnocentrice în analiza securității naționale. Asigurarea securității naționale a unui stat, derivă din presupunerea unei anarhii relativ imature care tinde să concentreze atenția asupra reconfigurării geostrategice regionale, ceea ce statul însuși poate să realizeze pentru a-și fortifica propria securitate. Securitatea națională în această abordare este tratată ca un bun produs într-o mare măsură prin eforturile actorilor interesați[73, p. 337-339]. B. Buzan precizează că cercetarea complexelor de securitate își concentrează atenția asupra grupurilor de state ale căror probleme de securitate sunt strâns interconectate. Securitatea este percepută ca fiind doar parțial divizibilă, un segment substanțial din ea rezidând în structurile relaționale esențialmente indivizibile dintre state. Etnocentrismul este evitat, deoarece fiecare trebuie să-și perceapă propriul stat nu doar în contextul complexului din care face parte, ci să aplice aceeași logică și altor state, fie ele aliate sau rivale[8, p. 229].</p>	<p>dintre ele, în care influențele externe tind să amplifice problemele locale, iar acestea la rândul lor modelează și constrâng cooperările și influențele externe. Ca instrument de analiză, complexe de securitate cuprind prioritățile puterilor tradiționale, făcând posibile ierarhiile legate de complexe, totodată, accentuând importanța structurilor relațiilor și surselor de insecuritate la toate nivelurile prin care sunt mediate relațiile de putere[13, p. 227].</p> <p>Semnificația răspândirii puterii în cadrul sistemului internațional postrăzboi rece este exprimată prin faptul că este amplificată importanța actorilor de la baza ierarhiei puterii în funcționarea sistemului în ansamblu, ei mai servind drept obiecte ale rivalității dintre marile puteri, totodată posedând și unele trăsături durabile proprii cu ajutorul cărora constituie modele în interiorul lor și între ele, care condiționează, în oarecare măsură, comportamentul marilor puteri. În opinia lui R. Väyrynen, anume acestea sunt trăsăturile și modelele pe care ideea de complexe de securitate tinde să le capteze și să le aducă în câmpul cercetării științifice. Complexele de securitate sunt acceptate ca elemente caracteristice de bază ale anarhiei internaționale, oferind în mod automat o contrapondere presiunilor etnocentrice în analiza securității naționale. Asigurarea securității naționale a unui stat derivă din presupunerea unei anarhii relativ imature care tinde să concentreze atenția asupra reconfigurării geostrategice regionale, ceea ce statul însuși poate să realizeze pentru a-și fortifica propria securitate. Securitatea națională în această abordare este tratată ca un bun produs într-o mare măsură prin eforturile actorilor interesați[25, p. 337-339]. B. Buzan precizează că cercetarea complexelor de securitate își concentrează atenția asupra grupurilor de state ale căror probleme de securitate sunt strâns interconectate. Securitatea este percepută ca fiind doar parțial divizibilă, un segment substanțial din ea rezidând în structurile relaționale esențialmente indivizibile dintre state. Etnocentrismul este evitat, deoarece fiecare trebuie să-și perceapă propriul stat nu doar în contextul complexului din care face parte, ci să aplice aceeași logică și altor state, fie ele aliate sau rivale[13, p. 229].</p>
<p>p. 75-76 Actualmente, conjunctura geopolitică a securității regionale din Europa de Sud-Est este determinată de replierea intereselor</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf Noile transformări ale arhitecturii geopolitice regionale din Europa de Sud-Est exprimate, pe de o parte, prin evenimentele din Ucraina,</p>

<p>geostrategice ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, Uniunea Europeană, pe de o parte, și ale Federației Ruse, pe de altă parte. Realizarea acestei situații este marcată de evenimentele militare din Ucraina, din 2014, care s-au soldat cu anexarea peninsulei Crimeea de către Federația Rusă și prin implicarea directă într-un război hibrid cu Ucraina, constituind în opinia lui V. Juc și V. Ungureanu sfârșitul primei perioade postrăzboi rece [39, p. 48],</p>	<p>care au impulsionat replierea intereselor geostrategice ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și Federației Ruse, iar pe de altă parte, jocurile de putere marcate de eforturile statelor mici de a ieși din sferele de influență ale unor state și de a intra în altele, unde pot să-și promoveze pe deplin propriile interese, precum și să-și asigure securitatea națională, au determinat reconfigurarea securității regionale</p>
<p>p.77 I. Chifu subliniază că angajamentul în cauză n-a fost respectat, Federația Rusă sistând în 2007 aplicarea Tratatului FACE, iar în 2015 a luat decizia să întrerupă participarea la întrunirile grupului comun consultativ, suspendarea devenind completă și definitivă în cadrul Tratatului dat [115, p.19-20].</p>	<p>În acest context, I. Chifu reliefează că angajamentele în cauză nu vor fi respectate, și, mai mult ca atât, Federația Rusă a sistat în 2007 aplicarea Tratatului Forțelor Armate Convenționale în Europa, iar în 2015 a luat decizia să întrerupă participarea la întrunirile grupului comun consultativ, suspendarea devenind astfel completă și definitivă în cadrul Tratatului Forțelor Armate Convenționale în Europa [15, p.19].</p>
<p>p.78 <u>E. Bădălan menționează rolul determinant al Federației Ruse și Statelor Unite ale Americii în Europa de Sud-Est asupra procesului de stabilizare și securitate regională, precedat de acomodare geostrategică de lungă durată, cu impact asupra dimensiunii militare ale securității naționale a Republicii Moldova. Statele din Europa de Sud-Est vor continua să aibă dificultăți în conturarea politicii externe, dar se vor manifesta și ca elemente-cheie în relațiile dintre Organizația Tratatului Atlanticului de Nord/Uniunea Europeană și Federația Rusă. Pentru a soluționa problemele de securitate din zonă, se impune implicarea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și a Uniunii Europene prin Politica Externă și de Securitate Comună și Politica Europeană de Securitate și Apărare Comuna [18, p.22-23].</u></p>	<p>E. Bădălan accentuează rolul determinant al Federației Ruse și al Statelor Unite ale Americii în Europa de Sud-Est asupra procesului de stabilizare și securitate regională, precedat de o acomodare geopolitică de lungă durată, cu impact asupra securității naționale a Republicii Moldova. Statele din Europa de Sud-Est vor continua să aibă dificultăți în conturarea politicii externe, dar se vor manifesta și ca elemente-cheie în relațiile dintre Occident și Federația Rusă. Pentru soluționarea problemelor de securitate din această zonă se impune implicarea mai mare a Uniunii Europene prin Politica de Securitate și Apărare Comună [14, p. 22-23].</p>
<p>p. 79 D. Dungaciu este de părere că amenințările la adresa securității politice a Republicii Moldova sunt din cauza condițiilor geopolitice specifice în care și-a făcut apariția și se dezvoltă Republica Moldova: un teritoriu mic, situat între Ucraina și România, lipsit de resurse naturale importante, cu o populație în principal rurală, cu o economie preponderent agrară, o regiune caracterizată de un vid de securitate, dominat de ambițiile Federației Ruse de a o ține în propria zonă de interese, combinată cu lipsa unei strategii coerente a UE și NATO</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Reflectii%20asupra%20asigurarii%20securitatii%20naționale%20a%20RM_0.pdf D. Dungaciu este de părere că în cazul conflictului transnistrean, nu conflictul este „înghețat”, ci soluțiile. Decizia Curții Europene pentru Drepturile Omului din 2004 a fost crucială în acest sens. Nu putem vorbi de soluții viabile în soluționarea problemei transnistrene atâta timp cât există acțiuni incoerente în spațiul euroatlantic. Mai ales că UE întreține, în mod cinic, relații economice cu firme din zona transnistreană, în timp ce critică situația politică. România va trebui și ea să se implice mai activ în procesul de cooperarea cu Republica</p>

<p>pentru zona în cauză, la care se mai adaugă și lipsa unei viziuni geostrategice a clasei politice din Republica Moldova asupra politicii externe și asigurării securității naționale a țării [89].</p>	<p>Moldova în cadrul euro-regiunilor a PEV [10].</p>
<p>... datorită evenimentelor din Ucraina din 2014, NATO și UE au intensificat prezența în regiunile de est și de sud-est ale Europei ce amplifică interesul față de Republica Moldova, fiind considerat un stat limitrof cu o prezență militară a Federației Ruse pe teritoriul său și cu un conflict înghețat în raioanele de est, ce prezintă o amenințare la adresa securității regionale. Potrivit opiniei mai multor experți europeni protagoniști ai ideologiei politice</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf Continuarea proceselor integraționiste din regiunea Balcanilor de Vest, dar și evenimentele din Ucraina din 2014, au intensificat prezența Occidentului în Europa de Sud-Est ce amplifică interesul față de Republica Moldova, fiind considerat un stat cu o prezență militară a Federației Ruse pe teritoriul său și cu un conflict înghețat în raioanele de est, ce constituie o amenințare la adresa securității regionale.</p>
<p>p.79</p> <p>Considerăm că în 2004, după aderarea României și Bulgariei la NATO și în 2007 la UE, Federația Rusă și-a pierdut definitiv influența geopolitică asupra acestor state. În lumina evenimentelor din spațiul Balcanic de Vest, referindu-ne la integrarea în 2004 a Sloveniei în UE și NATO, aderarea în 2009 a Croației și Albaniei la NATO și în 2013 a Croației la UE, dar și ca urmare a organizării în Țara Galilor a Summitului NATO din 2014, în cadrul căruia s-a decis lansarea unui proces de dialog intensificat....</p> <p>cu Muntenegru, soldându-se cu lansarea în 2015 a invitației Muntenegru de a participa la procesul de negocieri privind aderarea la NATO și ulterior să fie semnat Planul de Acțiuni în vederea obținerii calității de membru al NATO (MAP), realizarea căruia a admis în 2017 obținerea statutului de membru NATO, context care denotă pierderea spațiului geopolitic de către Federația Rusă retrăgându-se în zona statelor postsovietice.</p> <p>De asemenea, Macedonia și Bosnia și Herțegovina sunt state partenere, care aspiră la obținerea calității de membru al Organizației Nord-Atlantice, prima fiind respinsă în 2009 de Grecia din motive simbolice, însă care insistă în continuare pe această dimensiune de securitate, semnând două documente strategice, în 2018 Acordul cu Grecia privind schimbarea titlaturii din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei în Republica Macedonia de Nord,</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf Considerăm că în 2004, după aderarea României și Bulgariei la Organizația Nord-Atlantică și în 2007 la Uniunea Europeană, Federația Rusă și-a pierdut influența geopolitică asupra acestor state. Aceasta în lumina evenimentelor din spațiul Balcanilor de Vest, referindu-ne la integrarea în 2004 a Sloveniei în Uniunea Europeană și în Alianța Nord-Atlantică, aderarea în 2009 a Croației și Albaniei la Organizația Nord-Atlantică, în 2013 a Croației la Uniunea Europeană, dar și în 2017 a Muntenegrului la Alianța Nord-Atlantică, context care denotă pierderea spațiului geopolitic de către Federația Rusă și retragerea acesteia în zona statelor postsovietice.</p> <p>2004 a Sloveniei în Uniunea Europeană și în Alianța Nord-Atlantică, aderarea în 2009 a Croației și Albaniei la Organizația Nord-Atlantică, în 2013 a Croației la Uniunea Europeană, dar și în 2017 a Muntenegrului la Alianța Nord-Atlantică, context care denotă pierderea spațiului geopolitic de către Federația Rusă și retragerea acesteia în zona statelor postsovietice.</p> <p>De asemenea, Macedonia și Bosnia și Herțegovina sunt state partenere care aspiră la obținerea calității de membru al Organizației Nord-Atlantice, prima fiind respinsă în 2009 de Grecia din motive simbolice, însă care insistă în continuare pe această dimensiune de securitate, semnând în 2018 un Acord cu Grecia privind schimbarea titlaturii din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei în Republica Macedonia de Nord....</p>
<p>p.80</p>	

<p>Cât privește relațiile de cooperare a statelor din regiunea Balcanilor de Vest cu UE, putem menționa că în 2005 Macedonia a primit statutul de țară candidată, în 2010 este stabilit statutul de candidat și pentru Muntenegru, iar Serbia în 2012 și Albania în 2014 și-au obținut aceleași statute în raport cu UE. În același timp, Bosnia- Herțegovina și Kosovo au semnat Acordul de Stabilizare și Asociere la UE, asumându-și angajamente și demonstrând capacitatea de țări potențial candidate pentru aderarea la UE.</p>	<p>Cât privește relațiile de cooperare ale statelor din regiunea Balcanilor de Vest cu Uniunea Europeană, putem menționa că în 2005 Macedonia a primit statutul de țară candidată, în 2010 este stabilit statutul de candidat și pentru Muntenegru, iar Serbia în 2012 și Albania în 2014 și-au obținut același statut în raport cu Uniunea Europeană.</p> <p>În același timp, Bosnia și Herțegovina și Kosovo au semnat Acordul de Stabilizare și Asociere la Uniunea Europeană, asumându-și angajamente și demonstrând capacitatea de țări potențial candidate pentru aderarea la Uniunea Europeană.</p>
<p>p. 80</p> <p>Prin urmare, influența geopolitică a Federației Ruse asupra statelor din regiunea Balcanică este treptat diminuată, cedând sfera de influență Occidentului, care vine cu oferte mai tentante privind stabilizarea și instalarea păcii în această zonă. Inițiativa lansată la 28 mai 2008 de către Polonia și Suedia în cadrul UE, și susținută de membrii acestei organizații, de a constitui în cadrul Politicii Europene de Vecinătate proiectul „Parteneriatul Estic”, care era menit să consolideze relațiile de vecinătate în baza cooperării avansate a UE cu Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Azerbaidjan, Armenia și Belarus pentru o eventuală aderare a acestor state la UE, fiind perceput de Federația Rusă ca o ingerință în spațiul CSI, considerat sfera de influență exclusivă rusă.</p>	<p>Autor V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-72.pdf</p> <p>Prin urmare, influența geopolitică a Federației Ruse asupra statelor din regiunea Balcanică este treptat diminuată, cedând sfera de influență Occidentului care vine cu oferte mai tentante privind stabilizarea economică și asigurarea securității în această zonă.</p> <p>Inițiativa, lansată la 28 mai 2008 de către Polonia și Suedia și susținută de toți membrii Uniunii Europene, de a institui proiectul „Parteneriatul Estic” în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, menit să consolideze relațiile de vecinătate în baza cooperării avansate a Uniunii Europene cu Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Azerbaidjan, Armenia și Belarus pentru o eventuală aderare a acestor state la Uniunea Europeană, este perceput de Federația Rusă ca o ingerință în spațiul Comunității Statelor Independente, considerat sfera de influență exclusivă rusă.</p>
<p>p. 81 E. Bădălan subliniază rolul determinant al Federației Ruse și al SUA în Europa de Sud- Est asupra procesului de stabilizare și securitate regională, precedat de o acomodare geostrategică de lungă durată, cu impact asupra securității militare a Republicii Moldova. Statele din Europa de Sud-Est vor continua să aibă dificultăți în conturarea politicii externe, dar se vor manifesta și ca elemente-cheie în relațiile dintre UE/NATO și Federația Rusă. Pentru soluționarea problemelor de securitate din această zonă se impune implicarea mai mare a UE prin PESC și PESAC [18, p.22-23].</p>	<p>E. Bădălan accentuează rolul determinant al Federației Ruse și al Statelor Unite ale Americii în Europa de Sud-Est asupra procesului de stabilizare și securitate regională, precedat de o acomodare geopolitică de lungă durată, cu impact asupra securității naționale a Republicii Moldova. Statele din Europa de Sud-Est vor continua să aibă dificultăți în conturarea politicii externe, dar se vor manifesta și ca elemente-cheie în relațiile dintre Occident și Federația Rusă. Pentru soluționarea problemelor de securitate din această zonă se impune implicarea mai mare a Uniunii Europene prin Politica de Securitate și Apărare Comună [14, p. 22-23].</p>
<p>p. 81 Competițiile și rivalitățile geostrategice din spațiul european, potrivit</p>	<p>Considerăm acțiunile de aderare ale statelor din Europa de Sud-Est</p>

<p>supozițiilor altor experți, relevă procesele integraționiste ale UE și NATO orientate spre Europa de Sud-Est, care provoacă indubitabil reacție simetrică din partea Federației Ruse pentru a-și reitera poziția sa de mare putere în raport cu SUA.</p> <p>În cele din urmă, miza acestui efort este rolul SUA pe termen lung în Europa, dat fiind faptul că o nouă Europă încă se conturează, în condițiile redimensionării geopoliticii UE, și dacă ea va rămîne din punct de vedere geopolitic o parte a spațiului euroatlantic, extinderea NATO este esențială.</p>	<p>la Organizația Nord-Atlantică și Uniunea Europeană ca fi ind procese integraționiste de rivalitate geopolitică cu Federația Rusă, care provoacă indubitabil reacție simetrică din partea acesteia pentru a-și reitera poziția sa de mare putere în raport cu Statele Unite ale Americii.</p> <p>În cele din urmă, miza efortului Statelor Unite ale Americii este rolul pe termen lung în Europa, dat fi ind faptul că o nouă Europă încă se conturează, în condițiile reedifi cărui arhitecturii geopolitice regionale, rămânând în continuare, din punct de vedere geopolitic, o parte a spațiului euroatlantic, extinderea Alianței Nord-Atlantice fi ind una esențială.</p>
<p>p.81</p> <p>Totodată, concentrarea SUA pe problemele de securitate euroatlantică creează premise favorabile pentru consolidarea UE în calitate de actor autonom în cadrul relațiilor internaționale. Prin urmare, ultima va fi capabilă să soluționeze mai eficient și în termene rezonabile chestiunile interne, ceea ce concomitent va însemna fortificarea Politicii de Securitate și Apărare a UE, dar și a politicilor în domeniul extinderii. Acest lucru va spori șansele Republicii Moldova de a se integra în spațiul european.</p>	<p>Autor. V. Unureanu https://ebin.pub/modernizarea-social-politica-a-republicii-moldova-n-contextul-extinderii-procesului-integraionist-european-partea-a-ii-a-9789975329859-9789975329866.html</p> <p>Concentrarea Statelor Unite ale Americii pe problemele de securitate euroatlantică creează premise favorabile pentru consolidarea Uniunii Europene în calitate de actor autonom în cadrul relațiilor internaționale. Prin urmare, ultima va fi capabilă să soluționeze mai eficient și în termene rezonabile problemele interne, ceea ce concomitent va însemna fortificarea Politicii de Securitate și Apărare a Uniunii Europene, dar și a politicilor în domeniul extinderii. Acest lucru va spori șansele Republicii Moldova de a se integra în spațiul european.</p>
<p>p. 83</p> <p>I.Chifu susține ideea existenței regiunii în care Federația Rusă are interese privilegiate, aceasta fiind sfera de influență, care includ Georgia, Ucraina, Republica Moldova, precum și alte state vecine din Europa, dar și regiuni în care are dreptul de a sancționa orice modificare de securitate sau de a sancționa schimbările ce-i afectează interesele, iar aici pot fi incluse și state membre ale UE și NATO, precum Țările Baltice, Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Bulgaria sau România.Potrivit reacțiilor la instalarea scutului antirachetă sau a celor referitoare la dislocarea bazelor militare NATO în proximitatea spațiului pontic, Federația Rusă intenționează să-și întărească escadrila aeriană din Crimeea cu bombardiere strategice pentru a echilibra balanța militară cu sistemul de apărare antirachetă de la Deveselu din România.</p>	<p>Potrivit lui I. Chifu, instalarea sistemului de apărare antirachetă de la Deveselu din România și dislocarea bazelor militare ale Organizației Nord-Atlantice în proximitatea spațiului pontic produc eminentemente reacția Federației Ruse de a fortifi ca escadrila aeriană din Crimeea cu bombardiere strategice pentru a echilibra balanța militară regională. Pe lângă escadrila de bombardiere, Federația Rusă urmează să desfășoare în Crimeea și complexe de rachete inclusiv cu capacitate nucleară [15, p. 19-20]</p>

<p>p. 92</p> <p>Potrivit lui C.-C. Ioniță, în urma evoluției conflictelor militare de la începutul sec. XXI, care au tendința de a-și schimba frecvent fizionomia în ceea ce privește gradul de sofisticare și 91 caracterul, numeroși experți militari acordă atenție sporită complexității și diluării tipurilor de război, precum și combinării frecvenței crescute cu letalitatea acțiunilor.</p> <p>Cunoscut la nivel teoretic drept război hibrid, acest nou tip de război cuprinde o combinație unică de amenințări hibride care permit exploatarea multitudinii de provocări rezultate prin utilizarea tuturor acțiunilor strategice și tactice, de cele mai multe ori simultan [96, p.64].</p>	<p>Potrivit lui C.-C. Ioniță, în urma evoluției conflictelor militare de la începutul sec. al XXI-lea, care au tendința de a-și schimba frecvent fizionomia în ceea ce privește gradul de sofisticare și caracterul, numeroși experți militari acordă atenție sporită complexității și diluării tipurilor de război, precum și combinării frecvenței crescute cu letalitatea acțiunilor.</p> <p>Cunoscut la nivel teoretic drept război hibrid, acest nou tip de conflict cuprinde o combinație unică de amenințări hibride ce permit exploatarea multitudinii de provocări rezultate prin utilizarea tuturor acțiunilor strategice și tactice, de cele mai multe ori simultan [12, p. 64].</p>
<p>p. 92</p> <p>F. Hoffman și R.Glenn exprimă supoziția că războaiele hibride nu reprezintă o noutate, dar cele actuale sunt desfășurate altfel, mai diferit, prin amalgamarea și diversificarea nivelurilor de conducere cu metode noi și complicate de desfășurare a acțiunilor militare, subliniind necesitatea elaborării unui cadru teoretico-conceptual privind fenomenul războiului hibrid [123, p.5]</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>F. Hoffman și R.Glenn exprimă supoziția că războaiele hibride nu reprezintă o noutate, dar cele actuale sunt desfășurate altfel, mai diferit, prin amalgamarea și diversificarea nivelurilor de conducere cu metode noi și complicate de desfășurare a acțiunilor militare, subliniind necesitatea elaborării unui cadru teoretico-conceptual privind fenomenul războiului hibrid [2, p. 5]</p>
<p>p. 92</p> <p>C.-C. Ioniță este de părere că războiul hibrid, reprezentând o nouă abordare a neconvenționalității împotriva unei tehnologii foarte dezvoltate, în care actorii statali sau nonstatali ar putea alege dintr-o multitudine de tactici și tehnologii pe care să le combine în proceduri inovative, care să le satisfacă propriile aspirații culturale, bazate pe poziția geostrategică și ideologia geopolitică în confruntarea forțelor armate ale lumii civilizate occidentale.</p> <p>Combinarea modalităților de desfășurare a conflictului nu mai prezintă interesul major al actorilor, ci estomparea nivelurilor de război, prin folosirea unor tactici și tehnici hibride, cu scopul de a obține efecte strategice și de a atinge obiectivele politice. Perioada industrializării sec. XX a adus confruntări armate simetrice și proporționale, cunoscute sub denumirea de „conflicte convenționale”.</p>	<p>C.-C. Ioniță este de părere că războiul hibrid, reprezentând o nouă abordare a neconvenționalității împotriva unei tehnologii foarte dezvoltate, în care actorii statali sau nonstatali ar putea alege dintr-o multitudine de tactici și tehnologii pe care să le combine în proceduri inovative, care să le satisfacă propriile aspirații culturale, bazate pe poziția geostrategică și ideologia geopolitică în confruntarea forțelor armate ale lumii civilizate occidentale.</p> <p>Combinarea modalităților de desfășurare a conflictului nu mai prezintă interesul major al actorilor, ci estomparea nivelurilor de război, prin folosirea unor tactici și tehnici hibride, cu scopul de a obține efecte strategice și de a atinge obiectivele politice.</p> <p>Perioada industrializării secolului XX a adus confruntări armate simetrice și proporționale, cunoscute sub denumirea de „conflicte convenționale”</p>
<p>Perioada informațională actuală se caracterizează prin reducerea armatelor masive și printr-un potențial tehnologic ridicat al câtorva state superdezvoltate, soldându-se cu decalaje tehnologice majore între</p>	<p>Perioada industrializării secolului XX a adus confruntări armate simetrice și proporționale, cunoscute sub denumirea de „conflicte convenționale”. Perioada informațională actuală se caracterizează</p>

<p>state, concomitent cu reducerea substanțială a bugetelor militare și accesul restrictiv la resurse și la informații.</p> <p>Acest cumul de caracteristici a schimbat natura conflictelor armate, atribuindu-se un caracter neconvențional, fiind desfășurat de către o coaliție/alianță împotriva unui stat adversar sau asimetric, declanșat împotriva terorismului internațional, adăugând latura de disproporționalitate nu numai în potențialul economic și tehnic angajat, dar și în tehnologia și profesionalismul personalului participant.</p> <p>Pentru a contracara astfel de discrepanțe, adversarul, fie de nivel statal, fie nonstatal, a trebuit să mixeze acțiuni convenționale, neconvenționale și teroriste cu acțiuni specifice spațiului informațional.</p>	<p>prin reducerea armatelor masive și printrun potențial tehnologic ridicat al câtorva state superdezvoltate, soldându-se cu decalaje tehnologice majore între state, concomitent cu reducerea substanțială a bugetelor militare și accesul restrictiv la resurse și la informații.</p> <p>Acest cumul de caracteristici a schimbat natura conflictelor armate, atribuindu-se un caracter neconvențional, fiind desfășurat de către o coaliție/alianță împotriva unui stat adversar sau asimetric, declanșat împotriva terorismului internațional, adăugând latura de disproporționalitate nu numai în potențialul economic și tehnic angajat, dar și în tehnologia și profesionalismul personalului participant.</p> <p>Pentru a contracara astfel de discrepanțe, adversarul, fie de nivel statal, fie nonstatal, a trebuit să mixeze acțiuni convenționale, neconvenționale și teroriste cu acțiuni specifice spațiului informațional.</p>
<p>Ca urmare, tot mai mulți specialiști militari consideră, inclusiv și C.-C. Ioniță, că viitoarele conflicte militare vor manifesta trei tendințe, în special în funcție de capacitatea și posibilitatea combatanților de a face față noilor cerințe ale spațiului operațional contemporan: războiul convențional supertehnicizat, ultrarapid și extrem de costisitor, care poate fi susținut numai de un număr limitat de state superdezvoltate economic și militar; războiul hibrid în care va fi folosit un mixaj de tehnologii noi și doctrine vechi, combinarea inovativă cu diferite tipuri de tactici și tehnici a căror frecvență și letalitate vor crește; generalizarea conflictelor asimetrice în care vor fi folosite forțe convenționale și neconvenționale, mijloace atipice ca terorismul și crima organizată [96, p.65-66].</p>	<p>Ca urmare, tot mai mulți specialiști militari consideră, inclusiv și C.-C. Ioniță, că viitoarele conflicte militare vor manifesta trei tendințe, în special în funcție de capacitatea și posibilitatea combatanților de a face față noilor cerințe ale spațiului operațional contemporan: războiul convențional supertehnicizat, ultrarapid și extrem de costisitor, care poate fi susținut numai de un număr limitat de state superdezvoltate economic și militar; războiul hibrid în care va fi folosit un mixaj de tehnologii noi și doctrine vechi, combinarea inovativă cu diferite tipuri de tactici și tehnici a căror frecvență și letalitate vor crește; generalizarea conflictelor asimetrice în care vor fi folosite forțe convenționale și neconvenționale, mijloace atipice ca terorismul și crima organizată [1, p. 65-66].</p>
<p>p.93</p> <p>Potrivit experților militari din Statele Unite ale Americii, aceștia sunt primii care au dezvoltat teoria amenințărilor hibride, după transformarea Al-Qaeda într-o organizație teroristă internațională specificând în cadrul teoriei primele categorii de subiecți implicați în acțiuni militare hibride, cum ar fi: insurgenții irakieni, facțiunile fanatice și religioase din Orientul Mijlociu (Hezbollah și Hamas), precum și luptătorii străini jihadiști din Afganistan.</p> <p>Ulterior, folosind experiențele acumulate în Afganistan și Irak, și analizele desfășurate după cel de-al doilea război din Liban din 2006 și</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>Potrivit experților militari din Statele Unite ale Americii, aceștia sunt primii care au dezvoltat teoria amenințărilor hibride, după transformarea Al-Qaeda într-o organizație teroristă internațională specificând în cadrul teoriei primele categorii de subiecți implicați în acțiuni militare hibride, cum ar fi: insurgenții irakieni, facțiunile fanatice și religioase din Orientul Mijlociu (Hezbollah și Hamas), precum și luptătorii străini jihadiști din Afganistan.</p>

<p>războiul din Cecenia din 2008 categoria de subiecți a fost suplinită cu statele falimentare în definirea și descrierea amenințării hibride: „Orice adversar care, în mod simultan și adaptabil, folosește un complex necesar de mijloace sau activități convenționale, neconvenționale, teroriste și criminale în spațiul operațional modern. Amenințarea sau provocarea hibridă poate fi constituită dintr-o combinație de actori statali și nonstatali”[96, p.66].</p>	<p>Ulterior, folosind experiențele acumulate în Afganistan și Irak, și analizele desfășurate după cel de-al doilea război din Liban din 2006 și războiul din Cecenia din 2008 categoria de subiecți a fost suplinită cu statele falimentare în definirea și descrierea amenințării hibride: „Orice adversar care, în mod simultan și adaptabil, folosește un complex necesar de mijloace sau activități convenționale, neconvenționale, teroriste și criminale în spațiul operațional modern. Amenințarea sau provocarea hibridă poate fi constituită dintr-o combinație de actori statali și nonstatali” [1, p.66].</p>
<p>p.93</p> <p>S. Roșca din contra susține că abia după anexarea Crimeii, în 2014, experții occidentali și teoreticienii ruși ai războiului hibrid au teoretizat această nouă artă, V. Gherasimov afirmând că în sec. al XXI-lea asistăm la ștergerea granițelor dintre starea de război și cea de pace. Rolul mijloacelor nonmilitare pentru atingerea scopurilor politice și strategice a crescut și, în multe cazuri, acestea au depășit armele în ceea ce privește eficiența. Direcția de aplicare a metodelor de conflict s-a mutat către utilizarea pe scară largă a mijloacelor politice, economice, informaționale, umanitare și a altor măsuri nonmilitare. Toate acestea sunt suplimentate prin măsuri militare acoperite, inclusiv prin acțiuni de conflict informațional și acțiuni ale forțelor special [99, p.63-64].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>S. Roșca din contra susține că abia după anexarea Crimeii, în 2014, experții occidentali și teoreticienii ruși ai războiului hibrid au teoretizat această nouă artă, V. Gherasimov afirmând că în secolul al XXI-lea asistăm la ștergerea granițelor dintre starea de război și cea de pace. Rolul mijloacelor nonmilitare pentru atingerea scopurilor politice și strategice a crescut și, în multe cazuri, acestea au depășit armele în ceea ce privește eficiența. Direcția de aplicare a metodelor de conflict s-a mutat către utilizarea pe scară largă a mijloacelor politice, economice, informaționale, umanitare și a altor măsuri nonmilitare. Toate acestea sunt suplimentate prin măsuri militare acoperite, inclusiv prin acțiuni de conflict informațional și acțiuni ale forțelor speciale[3, p.63-64].</p>
<p>p.93</p> <p>În opinia lui T. Frunzeti, analiza teoretică a aspectelor convenționale și neconvenționale ale acțiunilor militare necesită realizarea câtorva delimitări conceptuale, dat fiind existența multiplelor paradigme și <u>largi varietăți de formulări în special în ceea ce privește</u> noile tipuri de conflicte. Dezbateră pe marginea dihotomiei convențional/neconvențional în cadrul acțiunilor militare trebuie să țină cont de categoriile principale care le vizează: pe de o parte, războiul cu formele diverse – războiul convențional clasic, războiul neconvențional, războiul neregulat, războiul subconvențional, războiul nuclear, războiul de gherilă, războiul civil, războiul bazat pe rețea, războiul terorist, războiul împotriva terorismului, războiul informațional, războiul hibrid; pe de alta, acțiunile militare altele decât războiul, cum ar fi operațiuni militare postconflict, de stabilizare, de impunere/menținere/susținere a păcii, umanitare sau psihologice [124, p.7-8].</p>	<p>În opinia lui T. Frunzeti, analiza teoretică a aspectelor convenționale și neconvenționale ale acțiunilor militare necesită realizarea câtorva delimitări con- ceptuale, dat fiind existența multiplelor paradigme și largi varietăți de formulări în special în ceea ce privește noile tipuri de conflicte. Dezbateră pe marginea dihotomiei convențional/neconvențional în cadrul acțiunilor militare trebuie să țină cont de categoriile principale care le vizează: pe de o parte, războiul cu formele diverse – războiul convențional clasic, războiul neconvențional, războiul neregulat, războiul subconvențional, războiul nuclear, războiul de gherilă, războiul civil, războiul bazat pe rețea, războiul terorist, războiul împotriva terorismului, războiul informațional, războiul hibrid; pe de alta, acțiunile militare altele decât războiul, cum ar fi operațiuni militare postconflict, de stabilizare, de impunere/ menținere/susținere a păcii, umanitare sau psihologice [4, p.7-8]</p>

<p>Ținem să precizăm că evoluția teoretico-conceptuală a fenomenului războiului hibrid se află într-o dinamică permanentă, asigurând o reflecție epistemologică asupra aspectului practic de aplicare a strategiilor și tacticilor multidimensionale care au modificat paradigma de desfășurare a războiului contemporan. În această ordine de idei, amenințările de tip hibrid au fost prezentate în declarația Summitului Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, care s-a desfășurat pe 4-5 septembrie 2014 în Țara Galilor, drept o gamă largă de acțiuni militare, paramilitare și civile, desfășurate la vedere sau în ascuns într-o manieră puternic integrată. Definiție ce vine în calitate de suport teoretic, precedat de evenimentele din Ucraina, pentru a reliefa chintesența fenomenului, dar și pentru actualizarea definiției anterioare a amenințărilor hibride, specificând că amenințările sunt reprezentate de adversarii care dețin capacitatea de a folosi simultan mijloace convenționale și neconvenționale în vederea atingerii obiectivelor acestora.</p>	<p>Ținem să precizăm că evoluția dimensiunii teoretice a conceptului războiului hibrid se află într-o dinamică permanentă, asigurând o reflecție epistemologică asupra aspectului practic de aplicare a strategiilor și tacticilor multidimensionale care au modificat paradigma de desfășurare a războiului contemporan. În această ordine de idei, amenințările de tip hibrid au fost prezentate în declarația Summitului Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, care s-a desfășurat pe 4-5 septembrie 2014 în Țara Galilor, drept o gamă largă de acțiuni militare, paramilitare și civile, desfășurate la vedere sau în ascuns într-o manieră puternic integrată. Definiție ce vine în calitate de suport teoretic, precedat de evenimentele din Ucraina, pentru a reliefa chintesența fenomenului, dar și pentru actualizarea definiției anterioare a amenințărilor hibride, specificând că amenințările sunt reprezentate de adversarii care dețin capacitatea de a folosi simultan mijloace convenționale și neconvenționale în vederea atingerii obiectivelor acestora [6, p. 54].</p>
<p>În accepția lui C.-C. Ioniță, amenințarea hibridă a fost analizată mai mult ca o problemă și nu ca o abordare teoretico-conceptuală care să presupună și o soluționare. Unii teoreticieni militari consideră că evenimentele din Irak și Afganistan au servit drept ciclu de perfecționare accelerată pentru insurgenți și teroriști în ceea ce privește dobândirea și utilizarea, din ce în ce mai eficientă, a tacticilor și tehnicilor de luptă, precum adaptarea continuă a dispozitivelor explozive improvizate la mediul operațional, definindu-le conflict hibrid[96, p.66]. Din perspectiva evoluției conflictului hibrid, C. Gray afirmă conflictul poate fi caracterizat ca o combinație hibridă de tactici tradiționale și neconvenționale, o planificare și o execuție descentralizată, precum și de acțiunea unor actori nonstatali care pot folosi tehnologii simple și sofisticate, într-un mod inovativ[52, p.14].</p>	<p>În accepția lui C.-C. Ioniță, amenințarea hibridă a fost analizată mai mult ca o problemă și nu ca o abordare teoretică care să presupună și o soluționare. Unii teoreticieni militari consideră că evenimentele din Irak și Afganistan au servit drept ciclu de perfecționare accelerată pentru insurgenți și teroriști în ceea ce privește dobândirea și utilizarea, din ce în ce mai eficientă, a tacticilor și tehnicilor de luptă, precum adaptarea continuă a dispozitivelor explozive improvizate. la mediul operațional, definindu-le conflict hibrid [1, p.66]. Din perspectiva evoluției conflictului hibrid, C. Gray afirmă conflictul poate fi caracterizat ca o combinație hibridă de tactici tradiționale și neconvenționale, o planificare și o execuție descentralizată, precum și de acțiunea unor actori nonstatali care pot folosi tehnologii simple și sofisticate, într-un mod inovativ [7, p.14].</p>
<p>p. 94</p> <p>C.-C. Ioniță reliefează că această definiție include amenințările hibride și provocările hibride (tradiționale, neconvenționale și teroriste), precum și dimensiunile fizice și <u>conceptuale ale conflictului</u>, prima fiind o luptă împotriva unui adversar înarmat, iar cea de-a doua – o luptă mai extinsă pentru controlul și susținerea populației locale în zona de conflict, menținerea sprijinului public în interiorul statelor participante, precum și obținerea sprijinului comunității internaționale[96, p.67].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>C.-C. Ioniță reliefează că această definiție include amenințările hibride și provocările hibride (tradiționale, neconvenționale și teroriste), precum și dimensiunile fizice și conceptuale ale conflictului, prima fiind o luptă împotriva unui adversar înarmat, iar cea de-a doua – o luptă mai extinsă pentru controlul și susținerea populației locale în zona de conflict, menținerea sprijinului public în interiorul statelor participante, precum și obținerea sprijinului comunității internaționale [1, p.67].</p>

<p>F. Hoffman, dezvoltând teoria războiului hibrid, susține că în viitor războiul va cunoaște o combinație și mai accentuată, manifestată printr-un melanj de capacități denumit război hibrid, specificul căruia constă în faptul că implică orice inamic care întrebunțează, simultan și într-un mod adaptabil, o combinație complexă de armamente și mijloace convenționale, război neconvențional, terorism și abordare criminală în spațiul de luptă actual, amestecând letalitatea conflictelor interstatale cu fanatismul și feroarea îndelungată a războiului neconvențional, pentru a-și atinge obiectivele politice[125,p.4].</p>	<p>F. Hoffman, dezvoltând teoria războiului hibrid, susține că în viitor războiul va cunoaște o combinație și mai accentuată, manifestată printr-un melanj de capacități denumit război hibrid, specificul căruia constă în faptul că implică orice inamic care întrebunțează, simultan și într-un mod adaptabil, o combinație complexă de armamente și mijloace convenționale, război neconvențional, terorism și abordare criminală în spațiul de luptă actual, amestecând letalitatea conflictelor interstatale cu fanatismul și feroarea îndelungată a războiului neconvențional, pentru a-și atinge obiectivele politice [8, p.4].</p>
<p>O. Shynkarenko este de părere că acțiunile întreprinse de către Federația Rusă în Peninsula Crimeea și în regiunea Donbas au implicat și acțiuni ale forțelor speciale, care au executat tactici și tehnici variate, precum și campanii de dezinformare și exploatarea vulnerabilităților interne ale Ucrainei, încadrându-se în teoria războiului hibrid. Federația Rusă utilizează pe larg în Ucraina trupe de comando și mercenari pentru a lupta alături de voluntarii locali, realizându-și astfel într-un mod indirect obiectivele politice, desfășurând un nou tip de război, un război hibrid în care armatele nu adoptă în mod direct rolul de agresor. În schimb, ele servesc pentru a intimida, în timp ce grupurile importante de mercenari, împreună cu extremiștii locali și bandele criminale din zonă, participă la operațiuni militare[85].</p>	<p>O. Shynkarenko este de părere că acțiunile întreprinse de către Federația Rusă în Peninsula Crimeea și în regiunea Donbas au implicat și acțiuni ale forțelor speciale, care au executat tactici și tehnici variate, precum și campanii de dezinformare și exploatarea vulnerabilităților interne ale Ucrainei, încadrându-se în teoria războiului hibrid. Federația Rusă utilizează pe larg în Ucraina trupe de comando și mercenari pentru a lupta alături de voluntarii locali, realizându-și astfel într-un mod indirect obiectivele politice, desfășurând un nou tip de război, un război hibrid în care armatele nu adoptă în mod direct rolul de agresor. În schimb, ele servesc pentru a intimida, în timp ce grupurile importante de mercenari, împreună cu extremiștii locali și bandele criminale din zonă, participă la operațiuni militare [9].</p>
<p>p. 95</p> <p>În această ordine de idei, J. Mattis și F. Hoffman exprimă supoziția că războaiele hibride nu sunt un fenomen nou, dar actualmente sunt desfășurate diferit. În acest tip de război, forțele sunt greu de identificat în cadrul aceleiași armate sau în același spațiu operațional. Combinația de capacități neconvenționale cu forțe convenționale, integrate la nivel operativ sau tactic, poate constitui o provocare considerabilă pentru securitatea internațională. Totodată, J. Mattis acordă prioritate noțiunilor de inamici hibridi, forțe militare hibride, în cadrul războiului hibrid care se deosebește de forma clasică a războiului prin faptul că acesta permite adversarului să ocupe poziții de luptă paralele, în același timp înaintând un alt set de acțiuni pentru forțele militare[125, p.30-32].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>În această ordine de idei, J. Mattis și F. Hoffman exprimă supoziția că războaiele hibride nu sunt un fenomen nou, dar actualmente sunt desfășurate diferit. În acest tip de război, forțele sunt greu de identificat în cadrul aceleiași armate sau în același spațiu operațional. Combinația de capacități neconvenționale cu forțe convenționale, integrate la nivel operativ sau tactic, poate constitui o provocare considerabilă pentru securitatea internațională. Totodată, J. Mattis acordă prioritate noțiunilor de inamici hibridi, forțe militare hibride, în cadrul războiului hibrid care se deosebește de forma clasică a războiului prin faptul că acesta permite adversarului să ocupe poziții de luptă paralele, în același timp înaintând un alt set de acțiuni pentru forțele militare [10, p. 30-32].</p>
<p>p.95</p> <p>C. Popescu subliniază că războiul hibrid este derivat din paradigma</p>	<p>C. Popescu subliniază că războiul hibrid este derivat din paradigma</p>

<p>războiului total, reprezentând o etapă mai complexă și extrem de eterogenă, în acord cu progresul tehnologic și informațional actual. Războiul hibrid nu este o noutate totală, tacticile hibride au fost aplicate și în trecut. Diferența este determinată de potențialul distructiv de mare amploare, de eterogenitatea mijloacelor, de extinderea fenomenului la scară planetară, subsecvent globalizării și interconectării sistemelor economico-financiare, de comunicații, de transport și de riscul declanșării conflagrației nucleare, fapt care limitează opțiunile de tip hard power în favoarea celor de tip soft power și smart power [97, p.126].</p>	<p>războiului total, reprezentând o etapă mai complexă și extrem de eterogenă, în acord cu progresul tehnologic și informațional actual. Războiul hibrid nu este o noutate totală, tacticile hibride au fost aplicate și în trecut. Diferența este determinată de potențialul distructiv de mare amploare, de eterogenitatea mijloacelor, de extinderea fenomenului la scară planetară, subsecvent globalizării și interconectării sistemelor economico-financiare, de comunicații, de transport și de riscul declanșării conflagrației nucleare, fapt care limitează opțiunile de tip hard power în favoarea celor de tip soft power și smart power [11, p. 126]</p>
<p>Potrivit lui C. Popescu, războiul hibrid reprezintă cea mai recentă, mai complexă și, probabil, cea mai extinsă în viitor expresie a războiului contemporan, amalgamează elemente ale 95 conflictului armat convențional cu cel neconvențional de tip psihologic, informațional, propagandistic, imagologic, îmbrăcând forma clasică a confruntărilor armate și elementele specifice terorismului, războiului de gherilă, insurgenței și insurecției, ale conflictului armat simetric și asimetric [97, p.125], pe când M. Galeotti consideră că războiul hibrid este unul postmodern, elementul principal fiind nedeclararea în mod oficial, dar și purtat în permanență cu mijloace militare și nonmilitare, de la operațiuni sub acoperire la atacuri cibernetice și chiar până la operațiuni masive de lobby[100, p.63], iar D. Dungaciu definește războiul hibrid ca o îmbinare a intervențiilor militare cu cele nonmilitare, societale, agresorul urmărind exploatarea unor vulnerabilități ale inamicului său precum tensiunile etnice, corupția și labilitatea instituțiilor sale, dependențele și vulnerabilitățile economice ale acestuia[100,p.64].</p>	<p>Potrivit expertului, războiul hibrid reprezintă cea mai recentă, mai complexă și, probabil, cea mai extinsă în viitor expresie a războiului contemporan, amalgamează elemente ale conflictului armat convențional cu cel neconvențional de tip psihologic, informațional, propagandistic, imagologic, îmbrăcând forma clasică a confruntărilor armate și elementele specifice terorismului, războiului de gherilă, insurgenței și insurecției, ale conflictului armat simetric și asimetric [11, p. 125], pe când M. Galeotti consideră că războiul hibrid este unul postmodern, elementul principal fiind nedeclararea în mod oficial, dar și purtat în permanență cu mijloace militare și nonmilitare, de la operațiuni sub acoperire la atacuri cibernetice și chiar până la operațiuni masive de lobby [3, p. 63], iar D. Dungaciu definește războiul hibrid ca o îmbinare a intervențiilor militare cu cele nonmilitare, societale, agresorul urmărind exploatarea unor slăbiciuni ale inamicului său precum tensiunile etnice, corupția și labilitatea instituțiilor sale, dependențele și vulnerabilitățile economice ale acestuia [3, p. 64].</p>
<p>p. 96</p> <p>F. van Kappen exprimă opinia că războiul hibrid reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea elementelor noi, care se manifestă prin încheierea acordurilor dintre statul implicat într-un război hibrid cu participanții nonstatali de partea sa, cum ar fi: luptătorii voluntari, grupările populației locale, organizațiile paramilitare, fiind negată totalmente legătura directă[86].</p> <p>Alți experți susțin contrariul, remarcând diferența clară dintre războiul hibrid și războiul clasic, subliniind că războiul hibrid nu este un război clasic în care sunt utilizate propaganda în masă, provocările, activarea acțiunilor grupărilor în interiorul statului. Pentru războiul clasic,</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>F. van Kappen exprimă opinia că războiul hibrid reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea elementelor noi, care se manifestă prin încheierea acordurilor dintre statul implicat într-un război hibrid cu participanții nonstatali de partea sa, cum ar fi: luptătorii voluntari, grupările populației locale, organizațiile paramilitare, fiind negată totalmente legătura directă [12].</p> <p>Alți experți susțin contrariul, remarcând diferența clară dintre războiul hibrid și războiul clasic, subliniind că războiul hibrid nu este un război clasic în care sunt utilizate propaganda în masă, provocările, activarea acțiunilor grupărilor în interiorul statului. Pentru războiul</p>

<p>principalul mijloc de realizare a scopurilor propuse este utilizarea forțelor militare regulate. Războiul hibrid este o varietate de conflict armat, care se poartă cu trupe regulate și manevre militare de tip clasic, dar mai ales prin folosirea unei largi palete de mijloace și metode de luptă neconvenționale, respectiv, atacuri cibernetice, acțiuni destabilizatoare în plan economic și social, precum și acțiuni de factură diversionistă purtate cu unități speciale, forțe neregulate, grupări paramilitare. S. Cebotari definește conceptul războiului hibrid abordându-l din perspectiva totalităților de operațiuni pregătite din timp de către stat cu implicarea acțiunilor cu caracter diplomatic, informațional, îndreptate spre atingerea scopurilor strategice[40, p.33].</p>	<p>clasic, principalul mijloc de realizare a scopurilor propuse este utilizarea forțelor militare regulate. Războiul hibrid este o varietate de conflict armat, care se poartă cu trupe regulate și manevre militare de tip clasic, dar mai ales prin folosirea unei largi palete de mijloace și metode de luptă neconvenționale, respectiv, atacuri cibernetice, acțiuni destabilizatoare în plan economic și social, precum și acțiuni de factură diversionistă purtate cu unități speciale, forțe neregulate, grupări paramilitare. S. Cebotari definește conceptul războiului hibrid abordându-l din perspectiva totalităților de operațiuni pregătite din timp de către stat cu implicarea acțiunilor cu caracter diplomatic, informațional, îndreptate spre atingerea scopurilor strategice [13, p. 33].</p>
<p>p.96-97</p> <p>F. Hoffman acreditează supoziția în care distinge conceptele război compozit și război hibrid. În viziunea sa, războiul compozit reprezintă războiul de mare anvergură, care combină forțe regulate și neregulate, coordonate strategic de o comandă unică. În cazul războiului hibrid, această combinație devine mult mai complexă, variantele de operare fiind intricate și convergente. Dacă războiul compozit presupune sinergia la nivel strategic, nu și operativ sau tactic, forțele neregulate fiind utilizate mai mult ca auxiliare celor regulate și separate operațional, în cazul războiului hibrid asistăm la o sinergie pe toate planurile: strategic, tactic și operațional, cu un înalt grad de amalgamare a actorilor, tacticilor și modurilor de operare. Războiul hibrid combină caracterul letal al conflictelor interstatale cu fanatismul și fervoarea nelimitată a războiului asimetric, condiții în care potențialii adversari vor exploata accesul către capacitățile militare moderne, inclusiv sistemele de comandă criptate și alte sisteme letale moderne, totodată, promovând și susținând insurgențe care utilizează ambuscade, dispozitive explozibile improvizate și asasinate la comandă[125, p.34].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>F. Hoffman acreditează supoziția în care distinge conceptele război compozit și război hibrid. În viziunea sa, războiul compozit reprezintă războiul de mare anvergură, care combină forțe regulate și neregulate, coordonate strategic de o comandă unică. În cazul războiului hibrid, această combinație devine mult mai complexă, variantele de operare fiind intricate și convergente. Dacă războiul compozit presupune sinergia la nivel strategic, nu și operativ sau tactic, forțele neregulate fiind utilizate mai mult ca auxiliare celor regulate și separate operațional, în cazul războiului hibrid asistăm la o sinergie pe toate planurile: strategic, tactic și operațional, cu un înalt grad de amalgamare a actorilor, tacticilor și modurilor de operare. Războiul hibrid combină caracterul letal al conflictelor interstatale cu fanatismul și fervoarea nelimitată a războiului asimetric, condiții în care potențialii adversari vor exploata accesul către capacitățile militare moderne, inclusiv sistemele de comandă criptate și alte sisteme letale moderne, totodată, promovând și susținând insurgențe care utilizează ambuscade, dispozitive explozibile improvizate și asasinate la comandă [8, p. 34].</p>
<p>p. 97</p> <p>C. Popescu nu este de acord cu afirmațiile lui W. Mitchell conform cărora războiul limitat este menit să testeze statu-quo-ul sistemului internațional și capacitățile de reacție politico-diplomatică, economică și militară a marilor puteri, și că războiul hibrid ar fi, de fapt, un război limitat, cu riscuri și costuri reduse, anticipând un război total, susținând că războiul hibrid nu este un război limitat, dar un război limitat poate fi</p>	<p>C. Popescu nu este de acord cu afirmațiile lui W. Mitchell conform cărora războiul limitat este menit să testeze statu-quo-ul sistemului internațional și capacitățile de reacție politicodiplomatică, economică și militară a marilor puteri, și că războiul hibrid ar fi, de fapt, un război limitat, cu riscuri și costuri reduse, anticipând un război total, susținând că războiul hibrid nu este un război limitat, dar un război</p>

<p>un război hibrid. Declanșarea războiului hibrid este determinat de interesul spațiilor globale, îmbrăcând forme extrem de diverse: militare și nonmilitare, convenționale și neconvenționale, poate fi extrem de costisitor și devastator și se poate prelungi atâta timp cât puterea este interesată să-l perpetueze. Din aceste motive, nu este un război limitat, perioada acestuia este determinată de puterea care conduce războiul hibrid și îi poate conferi un caracter limitat sau nelimitat, în funcție de gradul de realizare a obiectivelor urmărite inițial[97, p.127].</p>	<p>limitat poate fi un război hibrid. Declanșarea războiului hibrid este determinat de interesul spațiilor globale, îmbrăcând forme extrem de diverse: militare și nonmilitare, convenționale și neconvenționale, poate fi extrem de costisitor și devastator și se poate prelungi atâta timp cât puterea este interesată să-l perpetueze. Din aceste motive, nu este un război limitat, perioada acestuia este determinată de puterea care conduce războiul hibrid și îi poate conferi un caracter limitat sau nelimitat, în funcție de gradul de realizare a obiectivelor urmărite inițial [11, p. 127].</p>
<p>p. 97</p> <p>B. Fleming este de părere că, conceptul războiul hibrid își are sursa în conflictul din anul 2006 dintre Israel și Hezbollah. Necesitatea acestei sintagme a fost determinată de nevoia de a descrie complexitatea unui spațiu anacronic de confruntare din perspectiva teoretică a evenimentului, în care luptătorii Hezbollah au surprins Forțele de Apărare Israeliene prin capacitatea de a combina simultan, în mod inovator, capacitățile militare clasice cu metode de luptă neregulate, într-o manieră rapidă, pentru a crea efecte strategice imediate. Adoptarea conceptului nu a fost percepută ca sursă pentru o reală revoluție doctrinară și organizațională în domeniul militar, fiind evident faptul că, în mod convențional, combatanții folosesc constant o combinație de metode de luptă în funcție de mijloacele disponibile în vederea realizării obiectivelor trasate. Conflictele recente au demonstrat că, de regulă, în război au fost utilizate atât forțe convenționale, cât și neregulate care, deși coordonate la nivel strategic, au fost, de cele mai multe ori, separate geografic și nu au fost integrate la nivel operațional. În opinia expertului, acțiunile hibride ale actorilor ostili în cadrul unuia război din perioada contemporană sunt determinate de o abordare complexă a întrebuirii tehnologiei în sprijinul diferitelor metode și mijloace de luptă, fapt ce, în mod indubitabil, reprezintă factori ce pot anihila superioritatea militară a forțelor convenționale[126].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>B. Fleming este de părere că, conceptul războiul hibrid își are sursa în conflictul din anul 2006 dintre Israel și Hezbollah. Necesitatea acestei sintagme a fost determinată de nevoia de a descrie complexitatea unui spațiu anacronic de confruntare din perspectiva teoretică a evenimentului, în care luptătorii Hezbollah au surprins Forțele de Apărare Israeliene prin capacitatea de a combina simultan, în mod inovator, capacitățile militare clasice cu metode de luptă neregulate, într-o manieră rapidă, pentru a crea efecte strategice imediate. Adoptarea conceptului nu a fost percepută ca sursă pentru o reală revoluție doctrinară și organizațională în domeniul militar, fiind evident faptul că, în mod convențional, combatanții folosesc constant o combinație de metode de luptă în funcție de mijloacele disponibile în vederea realizării obiectivelor dorite. Conflictele recente au demonstrat că, de regulă, în război au fost utilizate atât forțe convenționale, cât și neregulate care, deși coordonate la nivel strategic, au fost, de cele mai multe ori, separate geografic și nu au fost integrate la nivel operațional. În opinia expertului, acțiunile hibride ale actorilor ostili în cadrul unuia război din perioada contemporană sunt determinate de o abordare complexă a întrebuirii tehnologiei în sprijinul diferitelor metode și mijloace de luptă, fapt ce, în mod indubitabil, reprezintă factori ce pot anihila superioritatea militară a forțelor convenționale [14].</p>
<p>p. 97</p> <p>Conform aserțiunii exprimate de F.-M. Barbu, viitoarele conflicte vor fi la fel de complexe ca și societatea umană, tendința fiind ca părțile combatante să desfășoare acțiuni militare specifice întregului spectru al operațiunilor atât convenționale, cât și neconvenționale, cel mai probabil într-o manieră simultană. Această abordare este percepută ca un</p>	<p>Conform aserțiunii exprimate de F.-M. Barbu, viitoarele conflicte vor fi la fel de complexe ca și societatea umană, tendința fiind ca părțile combatante să desfășoare acțiuni militare specifice întregului spectru al operațiunilor atât convenționale, cât și neconvenționale, cel mai probabil într-o manieră simultană. Această abordare este percepută</p>

<p>element relevant al războiului hibrid, subiectul care lansează agresiunea face uz de întreaga gamă de tehnici asimetrice pentru a exploata vulnerabilitățile adversarului [95, p.55].</p>	<p>ca un element relevant al războiului hibrid, subiectul care lansează agresiunea face uz de întreaga gamă de tehnici asimetrice pentru a exploata vulnerabilitățile adversarului [6, p. 55].</p>
<p>p. 98</p> <p>În opinia sa războiul hibrid este o combinație de strategii și tactici menite să combine metodele de luptă, să utilizeze succesul tactic pentru a obține efecte strategice prin exploatarea rapidă a avantajelor în domeniul cognitiv și moral. Un război nu poate fi hibrid doar prin capacitățile utilizate și efectele produse, dacă nu este abordat prin perspectiva teoretică și logică, în special pentru înțelegerea și combaterea acestuia. Forțele militare, capabile să gestioneze orice amenințări hibride, trebuie să fie create astfel încât să aibă la bază un sistem de instruire profesionistă în plan militar, care să pună accentul pe formarea abilităților cognitive necesare pentru a recunoaște situațiile anacronice și pentru a se adapta rapid la acestea [95, p.57].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>În opinia sa, războiul hibrid este o combinație de strategii și tactici menite să combine metodele de luptă, să utilizeze succesul tactic pentru a obține efecte strategice prin exploatarea rapidă a avantajelor în domeniul cognitiv și moral. Un război nu poate fi hibrid doar prin capacitățile utilizate și efectele produse, dacă nu este abordat prin perspectiva teoretică și logică, în special pentru înțelegerea și combaterea acestuia. Forțele militare, capabile să gestioneze orice amenințări hibride, trebuie să fie create astfel încât să aibă la bază un sistem de instruire profesionistă în plan militar, care să pună accentul pe formarea abilităților cognitive necesare pentru a recunoaște situațiile anacronice și pentru a se adapta rapid la acestea [6, p. 57]</p>
<p>Respingem ideea susținută de F.-M. Barbu, că apariția războiului hibrid nu reprezintă sfârșitul războiului tradițional sau convențional, dar adaugă mai multă complexitate procesului de planificare a apărării în sec.XXI. Considerăm că apariția unui nou fenomen ca războiul hibrid, specificat în strategiile și doctrinele militare, a contribuit la încheierea etapei războiului tradițional sau convențional și începerea unei noi etape în evoluția războiului contemporan. F.Hoffman afirmă că cea mai mare provocare în viitor va fi determinată de capacitatea beligeranților de a identifica cu precizie liniile de demarcațiune între formele în care se poartă războiul, pericolul real fiind reprezentat de statele sau entitățile nonstatale, care vor apela la utilizarea întregii panoplii de tactici și tehnologii în combinații inovatoare pentru a-și realiza obiectivele strategice stabilite în raport cu propria lor cultură și necesitățile impuse de spațiul geopolitic în care dețin interese [50, p.35].</p>	<p>Respingem ideea susținută de F.-M. Barbu, că apariția războiului hibrid nu reprezintă sfârșitul războiului tradițional sau convențional, dar adaugă mai multă complexitate procesului de planificare a apărării în secolul XXI. Considerăm că apariția unui nou fenomen ca războiul hibrid, specificat în strategiile și doctrinele militare, a contribuit la încheierea etapei războiului tradițional sau convențional și începerea unei noi etape în evoluția războiului contemporan. F. Hoffman afirmă că cea mai mare provocare în viitor va fi determinată de capacitatea beligeranților de a identifica cu precizie liniile de demarcațiune între formele în care se poartă războiul, pericolul real fiind reprezentat de statele sau entitățile nonstatale, care vor apela la utilizarea întregii panoplii de tactici și tehnologii în combinații inovatoare pentru a-și realiza obiectivele strategice stabilite în raport cu propria lor cultură și necesitățile impuse de spațiul geopolitic în care dețin interese [8, p. 35].</p>
<p>p. 98</p> <p>Potrivit opiniei sale, acțiunile de tip hibrid pot include o gamă largă și diversă de metode de luptă convenționale și, totodată, asimetrice, exercitate de către forțe militare clasice și grupări combatante neregulate, care pot include, într-o abordare extremă, acte teroriste și propagarea violenței generalizate asupra populației, precum și acțiuni</p>	<p>Potrivit opiniei sale, acțiunile de tip hibrid pot include o gamă largă și diversă de metode de luptă convenționale și, totodată, asimetrice, exercitate de către forțe militare clasice și grupări combatante neregulate, care pot include, într-o abordare extremă, acte teroriste și propagarea violenței generalizate asupra populației, precum și acțiuni care să favorizeze dezordinea publică. Aceste activități</p>

<p>care să favorizeze dezordinea publică. Aceste activități trebuie să fie direcționate operațional și tactic, pentru a obține efecte sinergice atât în dimensiunea fizică, cât și în cea psihologică a conflictului [50, p.8].</p> <p>J.McCuen precizează că războiul hibrid ilustrează exemplul cel mai elocvent pentru imposibilitatea delimitării clare a dimensiunii convenționale a acțiunii militare de cea neconvențională, îmbinând războiul convențional cu cel neregulat și cu războiul cibernetic. Mai mult, războiul hibrid este o combinație dintre războiul simetric și cel asimetric, în care forțele duc operații militare convenționale împotriva forțelor și țintelor inamice și, în același timp, încearcă să obțină controlul populației indigene din zona de conflict prin securizarea și stabilizarea acesteia[84,p.108].</p>	<p>trebuie să fie direcționate operațional și tactic, pentru a obține efecte sinergice atât în dimensiunea fizică, cât și în cea psihologică a conflictului [15, p. 8].</p> <p>J. McCuen este de părere că războiul hibrid ilustrează exemplul cel mai elocvent pentru imposibilitatea delimitării clare a dimensiunii convenționale a acțiunii militare de cea neconvențională, îmbinând războiul convențional cu cel neregulat și cu războiul cibernetic. Mai mult, războiul hibrid este o combinație dintre războiul simetric și cel asimetric, în care forțele duc operații militare convenționale împotriva forțelor și țintelor inamice și, în același timp, încearcă să obțină controlul populației indigene din zona de conflict prin securizarea și stabilizarea acesteia [5, p.108].</p>
<p>În accepția lui C. Băhnăreanu, pe lângă acțiunile de luptă numite clasice, de regulă purtate de state, la începutul sec. XXI se manifestă insistent acțiuni asimetrice, neconvenționale și hibride exercitate de actori nonstatali [127, p.59]. În acest sens de idei, vom nota poziția exprimată de C. Clausewitz, care menționa că fiecare epocă are propriul tip de război, propriile 98 limitări și propriile percepții și, deci, pentru fiecare epocă conflictele și războaiele ar trebui analizate prin prisma particularităților sale [10, p.593].</p>	<p>În accepția lui C. Băhnăreanu, pe lângă acțiunile de luptă numite clasice, de regulă purtate de state, la începutul secolului XXI se manifestă insistent acțiuni asimetrice, neconvenționale și hibride exercitate de actori nonstatali [16, p. 59]. În acest sens de idei, vom nota poziția exprimată de C. Clausewitz, care menționa că fiecare epocă are propriul tip de război, propriile limitări și propriile percepții și, deci, pentru fiecare epocă conflictele și războaiele ar trebui analizate prin prisma particularităților sale [17, p. 593].</p>
<p>p. 99</p> <p>F. Hoffman notează că, deși actualmente nu este pe deplin acceptat de către experții militari, fiind un termen nedoctrinar, războiul hibrid reflectă cel mai bine particularitățile timpului, având în vedere faptul că statele și actorii nonstatali angajați în această formă de conflict exploatează toate modalitățile: convenționale, neregulate, teroriste și criminale pentru a destabiliza ordinea existentă. C. Băhnăreanu afirmă că susținătorii conceptului de război hibrid folosesc sintagma pentru a descrie zona unde războiul regulat și războiul neregulat se intersectează și se combină, și care, potrivit lui M. Isherwood, anulează diferența dintre războiul convențional și războiul neregulat, iar conform lui F. van Kappen, reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea formațiunilor armate neregulate, creându-se o nouă formă de război. Componentele, tacticile, tehnicile și procedurile specifice ambelor fațete ale războiului converg spre un nou tip de amenințare – hibridă, care deși nu este ceva nou în evoluția războiului, acțiunile hibride reliefează o nouă manieră de combinare și utilizare a tacticilor și instrumentelor</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>F. Hoffman notează că, deși actualmente nu este pe deplin acceptat de către experții militari, fiind un termen nedoctrinar, războiul hibrid reflectă cel mai bine particularitățile timpului, având în vedere faptul că statele și actorii nonstatali angajați în această formă de conflict exploatează toate modalitățile: convenționale, neregulate, teroriste și criminale pentru a destabiliza ordinea existentă. C. Băhnăreanu afirmă că susținătorii conceptului de război hibrid folosesc sintagma pentru a descrie zona unde războiul regulat și războiul neregulat se intersectează și se combină, și care, potrivit lui M. Isherwood, anulează diferența dintre războiul convențional și războiul neregulat, iar conform lui F. van Kappen, reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea formațiunilor armate neregulate, creându-se o nouă formă de război. Componentele, tacticile, tehnicile și procedurile specifice ambelor fațete ale războiului converg spre un nou tip de amenințare – hibridă,</p>

<p>convenționale și neconvenționale, specifice ultimelor generații de războaie[86]. F. Hoffman menționează că amenințarea hibridă poate încorpora toată paleta de moduri de purtare a războiului, incluzând capacități convenționale, tactici și formațiuni neregulate, acte teroriste, alte forme de violență și crime [125, p.9].</p>	<p>care deși nu este ceva nou în evoluția războiului, acțiunile hibride reliefează o nouă manieră de combinare și utilizare a tacticilor și instrumentelor convenționale și neconvenționale, specifice ultimelor generații de războaie[16, p. 65, 67]. F. Hoffman menționează că amenințarea hibridă poate încorpora toată paleta de moduri de purtare a războiului, incluzând capacități convenționale, tactici și formațiuni neregulate, acte teroriste, alte forme de violență și crime [8, p. 9].</p>
<p>p. 99 T. Huber, M. Knox și W. Murray exprimă dezacordul privind conceptualizarea războiului hibrid sub aspectul existenței ca noutate în doctrinele militare și amenințare la adresa securității militare, considerând că acest tip de război nu este ceva nou, doar instrumentele sale sunt mult mai sofisticate și mai distrugătoare, necesitând un răspuns de aceeași natură. În opinia lor, războiul hibrid nu este nimic altceva decât o manifestare a unui tip de conflict întâlnit periodic în istorie, diferențele constând în faptul că nu necesită două forțe distincte, una convențională și alta neconvențională, și nu implică existența a două tipuri de război, regulat și neregulat, ci o îmbinare eficientă a unor tactici specifice celor două fațete ale războiului [128, p.65].</p>	<p>T T. Huber, M. Knox și W. Murray exprimă dezacordul privind conceptualizarea războiului hibrid sub aspectul existenței ca noutate în doctrinele militare și amenințare la adresa securității militare, considerând că acest tip de război nu este ceva nou, doar instrumentele sale sunt mult mai sofisticate și mai distrugătoare, necesitând un răspuns de aceeași natură. În opinia lor, războiul hibrid nu este nimic altceva decât o manifestare a unui tip de conflict întâlnit periodic în istorie, diferențele constând în faptul că nu necesită două forțe distincte, una convențională și alta neconvențională, și nu implică existența a două tipuri de război, regulat și neregulat, ci o îmbinare eficientă a unor tactici specifice celor două fațete ale războiului [16, p. 65].</p>
<p>Împărtășim previziunea lui C. Băhnăreanu care îi contrazice, subliniind că, deși războiul hibrid continuă să nu fie acceptat în totalitate de experții militari în calitate de fenomen nou, fiind un termen nedoctrinar, el prezintă încă multe aspecte necunoscute care necesită în continuare a fi studiate și analizate din punct de vedere teoretic pentru a edifica o bază teoretico-conceptuală a fenomenului studiat. Acest tip de război, precum și tot ceea ce implică, va duce destul de rapid la reevaluarea reflecției a actualelor doctrine operaționale, astfel încât statele și forțele lor armate să fie pregătite să contracareze și să răspundă eficient unor tactici, tehnici și proceduri de tip hibrid[128, p.67].</p>	<p>Împărtășim previziunea lui C. Băhnăreanu care îi contrazice, subliniind că, deși războiul hibrid continuă să nu fie acceptat în totalitate de experții militari în calitate de fenomen nou, fiind un termen nedoctrinar, el prezintă încă multe aspecte necunoscute care necesită în continuare a fi studiate și analizate din punct de vedere teoretic pentru a edifica o bază teoretico-conceptuală a fenomenului studiat. Acest tip de război, precum și tot ceea ce implică, va duce destul de rapid la reevaluarea reflecției a actualelor doctrine operaționale, astfel încât statele și forțele lor armate să fie pregătite să contracareze și să răspundă eficient unor tactici, tehnici și proceduri de tip hibrid [16, p. 67].</p>
<p>p. 100 T. Frunzeti realizează o interconexiune între amenințările asimetrice și hibride, susținând că războaiele din sec. XXI, la capitolul acțiuni asimetrice, sunt purtate, aproape în exclusivitate, de către actorii nonstatali, ca neoterorismul islamist, gherilele degenerate, organizațiile criminale transnaționale, narcoterorismul. Asimetria se manifestă la diferite niveluri: strategic, operativ și tactic, însemnând adaptarea la</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf T. Frunzeti realizează o interconexiune între amenințările asimetrice și hibride, susținând că războaiele din secolul XXI, la capitolul acțiuni asimetrice, sunt purtate, aproape în exclusivitate, de către actorii nonstatali, ca neoterorismul islamist, gherilele degenerate, organizațiile criminale transnaționale, narcoterorismul. Asimetria se</p>

<p>adversar sau la o amenințare de securitate. Parțial sau total, adaptarea poate să se integreze într-o formulă mai convențională de confruntare, deplasând și lărgind câmpul de conflictualitate de la un simplu câmp de luptă la spațiul mediatic și politic [129,p.9].</p>	<p>manifestă la diferite niveluri: strategic, operativ și tactic, însemnând adaptarea la adversar sau la o amenințare de securitate. Parțial sau total, adaptarea poate să se integreze într-o formulă mai convențională de confruntare, deplasând și lărgind câmpul de conflictualitate de la un simplu câmp de luptă la spațiul mediatic și politic [18, p. 9].</p>
<p>p. 100</p> <p>În ordinea de idei reliefată se pronunță și E. Antoine, în opinia căruia acțiunile asimetrice acoperă un spectru larg de moduri de operare, începând de la nonviolență până la violență politică, de la terorism la diferite forme de război informațional, ultimul fiind facilitat de revoluția produsă în tehnologiile informațiilor și comunicațiilor, asigurând acces deopotrivă statelor, dar și actorilor nonstatali. Acțiunile asimetrice se definesc prin faptul că unul dintre actori nu respectă regulile comune stabilite. În cazul unui război, regulile sunt adesea stabilite în beneficiul unuia dintre protagoniști, care astfel își găsește modalitatea de a-și asigura superioritatea. Este firesc ca după ce a încercat să respecte regulile jocului, fapt care nu la avantajat, adversarul să caute să le ocolească pentru a restabili echilibrul, reluându-și inițiativa, pentru a compensa o vulnerabilitate care i-ar fi fatală[84].</p> <p>Conform aserțiunii lui T. Frunzeti, acțiunile hibride se vor include ca formă de manifestare a luptei armate, evoluția războiului tinde spre o hibridizare ce se va produce pe două niveluri: cel al modurilor de acțiune și cel al actorilor și al alianțelor lor. Acțiunile hibride combină capacități convenționale, asimetrice, teroriste, de tip crimă organizată pentru a desfășura acțiuni singulare și adesea inovatoare, acestea pot simultan să releve simetrie și asimetrie. Organizațiile de tip gherilă, teroriste sau de crimă organizată, urmăresc să dobândească abilități, priceperi și deprinderi specifice armatelor naționale: război electronic și cibernetic, drone, rachete sol-aer cu radare asociate. Convergența tehnicilor și modurilor de acțiune constituie relevanța unei dihotomii tot mai evazive între simetrie și asimetrie, fiind o combinație sistemică, hibridizarea alianțelor între actorii statali și nonstatali permițând regrouparea capacitățile simetrice și asimetrice. În viitor, adversarii cei mai capabili vor combina capacitățile distructive reale cu formele tradiționale, asimetrice sau catastrofice de război. În acest sens, mulți experți își exprimă previziunile referitor la complexitatea formelor de război prin combinarea frecvenței și letalității crescânde. Această</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>În ordinea de idei reliefată se pronunță și E. Antoine, în opinia căruia acțiunile asimetrice acoperă un spectru larg de moduri de operare, începând de la nonviolență până la violență politică, de la terorism la diferite forme de război informațional, ultimul fiind facilitat de revoluția produsă în tehnologiile informațiilor și comunicațiilor, asigurând acces deopotrivă statelor, dar și actorilor nonstatali. Acțiunile asimetrice se definesc prin faptul că unul dintre actori nu respectă regulile comune stabilite. În cazul unui război, regulile sunt adesea stabilite în beneficiul unuia dintre protagoniști, care astfel își găsește modalitatea de a-și asigura superioritatea. Este firesc ca după ce a încercat să respecte regulile jocului, fapt care nu la avantajat, adversarul să caute să le ocolească pentru a restabili echilibrul, reluându-și inițiativa, pentru a compensa o slăbiciune care i-ar fi fatală [19].</p> <p>Conform aserțiunii lui T. Frunzeti, acțiunile hibride se vor include ca formă de manifestare a luptei armate, evoluția războiului tinde spre o hibridizare ce se va produce pe două niveluri: cel al modurilor de acțiune și cel al actorilor și al alianțelor lor. Acțiunile hibride combină capacități convenționale, asimetrice, teroriste, de tip crimă organizată pentru a desfășura acțiuni singulare și adesea inovatoare, acestea pot simultan să releve simetrie și asimetrie. Organizațiile de tip gherilă, teroriste sau de crimă organizată, urmăresc să dobândească abilități, priceperi și deprinderi specifice armatelor naționale: război electronic și cibernetic, drone, rachete sol-aer cu radare asociate. Convergența tehnicilor și modurilor de acțiune constituie relevanța unei dihotomii tot mai evazive între simetrie și asimetrie, fiind o combinație sistemică, hibridizarea alianțelor între actorii statali și nonstatali permițând regrouparea capacitățile simetrice și asimetrice. În viitor, adversarii cei mai capabili vor combina capacitățile distructive reale cu formele tradiționale, asimetrice sau catastrofice de război. În acest sens, mulți experți își exprimă</p>

<p>construcție este descrisă drept un război hibrid, în care adversarul va prezenta foarte probabil amenințări hibride unice, vizând vulnerabilitățile statului. Acțiunile hibride vor fi un amestec simultan al tuturor formelor de război convențional, asimetric, terorist și tactici corespunzătoare. Actorii nonstatali care folosesc acțiunile hibride realizează un melanj inovator de strategii, tactici, tehnologii conforme culturii lor strategice, geografiei și obiectivelor vizate[129, p.11-12].</p> <p>W. Nemeth subliniază că forțele hibride pot să încoporeze sisteme tehnologice avansate în structura lor și apoi să le utilizeze altfel decât specificau parametrii prevăzuți inițial. Însă funcționalitatea forțelor militare hibride este superioară în raport cu cea a forțelor occidentale în războiul hibrid pe care îl duc împotriva acestora[51, p.6].</p>	<p>previziunile referitor la complexitatea formelor de război prin combinarea frecvenței și letalității crescânde. Această construcție este descrisă drept un război hibrid, în care adversarul va prezenta foarte probabil amenințări hibride unice, vizând vulnerabilitățile statului. Acțiunile hibride vor fi un amestec simultan al tuturor formelor de război convențional, asimetric, terorist și tactici corespunzătoare. Actorii nonstatali care folosesc acțiunile hibride realizează un melanj inovator de strategii, tactici, tehnologii conforme culturii lor strategice, geografiei și obiectivelor vizate [18, p. 11-12].</p> <p>W. Nemeth subliniază că forțele hibride pot să încoporeze sisteme tehnologice avansate în structura lor și apoi să le utilizeze altfel decât specificau parametrii prevăzuți inițial. Însă funcționalitatea forțelor militare hibride este superioară în raport cu cea a forțelor occidentale în războiul hibrid pe care îl duc împotriva acestora [20, p. 6].</p>
<p>p. 101</p> <p>S. Roșca se pronunță în favoarea teoretizării și dezvoltării conceptului război hibrid, exprimând aserțiunea că războiul hibrid este o formă de conflict interstatal nedeclarat și neconvențional, desfășurat deschis sau acoperit pe multiple planuri: politic, militar, diplomatic, economic, energetic, financiar, propagandistic, mediatic, cibernetice și subversiv. Războiul hibrid s-ar putea traduce printr-o formă neconvențională și nelegiferată de război informațional, în care componentele cinetice desfășurate de forțele speciale dețin o pondere substanțial mai mare[99,p.64].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/308-320.pdf</p> <p>S. Roșca se pronunță în favoarea teoretizării și dezvoltării conceptului război hibrid, exprimând aserțiunea că războiul hibrid este o formă de conflict interstatal nedeclarat și neconvențional, desfășurat deschis sau acoperit pe multiple planuri: politic, militar, diplomatic, economic, energetic, financiar, propagandistic, mediatic, cibernetice și subversiv. Războiul hibrid s-ar putea traduce printr-o formă neconvențională și nelegiferată de război informațional, în care componentele cinetice desfășurate de forțele speciale dețin o pondere substanțial mai mare [3, p. 64].</p>
<p>Conform opiniei expuse de lu. Gîrneț, evenimentele actuale care au loc în regiunea Donbas a Ucrainei nu au produs nici o mutație în fenomenul războiului, rămânând a fi o continuare a politicii prin mijloace violente. Noțiunea de război hibrid, atât de frecvent promovată astăzi, rămâne a fi un procedeu de acțiune strategică mai veche, bine-cunoscută, care nu necesită o cercetare teoretico-conceptuală complementară, fiind reactivată de anumiți actori majori în scopul realizării unor obiective geostrategice în zonele de interes geopolitic. Totodată, lupta armată, la fel ca și celelalte componente ale războiului, a rămas aceeași și se desfășoară după aceleași legi și principii existente până acum la toate cele trei nivele: strategic,</p>	<p>Conform opiniei expuse de lu. Gîrneț, evenimentele actuale care au loc în regiunea Donbas a Ucrainei nu au produs nici o mutație în fenomenul războiului, rămânând a fi o continuare a politicii prin mijloace violente. Noțiunea de război hibrid, atât de frecvent promovată astăzi, rămâne a fi un procedeu de acțiune strategică mai veche, bine-cunoscută, care nu necesită o cercetare teoreticoconceptuală complementară, fiind reactivată de anumiți actori majori în scopul realizării unor obiective geostrategice în zonele de interes geopolitic. Totodată, lupta armată, la fel ca și celelalte componente ale războiului, a rămas aceeași și se desfășoară după aceleași legi și principii existente până acum la</p>

<p>operativ și tactic[98, p.22].</p>	<p>toate cele trei nivele: strategic, operativ și tactic [21, p. 22].</p>
<p>p. 106 Potrivit opiniei lui A. Rácz, prevederile Concepției securității naționale a Republicii Moldova nu sunt capabile să răspundă adecvat la situația de securitate cu care actualmente se confruntă Republica Moldova, acceptarea statutului de neutralitate permanent exclude prin definiție chiar și posibilitatea unei cooperări mai strânse cu Alianța Nord-Atlantică, limitând instrumentele de interacțiune și finalitatea cooperării propriu-zise [134].</p>	<p>Autor. V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Impactul%20statutului%20de%20neutralitate%20permanenta.pdf Așadar, potrivit lui A. Rácz, Concepția Securității Naționale nu este capabilă să răspundă adecvat la situația de securitate cu care actualmente se confruntă Republica Moldova [7]. n opinia noastră, acceptarea de către Republica Moldova a unui statut de neutralitate permanentă, care prin definiție exclude posibilitatea unei cooperări mai strânse cu NATO, ar limita instrumentele de interacțiune și finalitatea cooperării propriu-zise</p>
<p>În opinia lui S. Troebst, care întreprinde o analogie între situațiile de securitate ale Georgiei și Republicii Moldova, în termenii militari Republica Moldova nu poate face față capacităților militare ale Federației Ruse.</p> <p>J. Bugajski susține că neutralitatea nu mai emite un semnal de independență și libertate în acțiuni, ci presupune mai degrabă vulnerabilitate deosebită față de presiunile exercitate de Federația Rusă, izolare și pierderea suveranității[136].</p>	<p>În accepția lui S. Troebst, intervenția militară a Federației Ruse asupra Georgiei a demonstrat că conceptul de „străinătate apropiată” nu este unul superficial, ci poate deveni o realitate dură față de cei care vor sta în cale ambițiilor rusești.</p> <p>Potrivit lui J. Bugajski, neutralitatea statelor pe parcursul confruntării dintre Vest și Est din perioada Războiului Rece nu mai emite un semnal de independență și libertate în acțiuni. Aceasta presupune o vulnerabilitate deosebită față de presiunile exercitate de Federația Rusă, infiltrarea amenințătoare a serviciilor secrete ruse, a grupărilor economice și mafiote și o îndepărtare de proiectele europene și Trans-Atlantice. Drept rezultat, neutralitatea presupune izolare și pierderea suveranității [9].</p>
<p>p. 107 În același context de idei, A. Olaru exprimă opinia că neutralitatea Republicii Moldova și staționarea trupelor ruse pe teritoriul ei reprezintă cele două interese importante ale Federației Ruse pe careva încerca să le implementeze pe cât este posibil, completându-le reciproc pentru promovare concomitentă.</p> <p>Aceste supoziții sunt confirmate de politologi ruși, care susțin că strategia Federației Ruse rezidă în a forma un cordon din state neutre în jurul său, protejându-și în asemenea manieră hotarele de impactul direct cu Organizația Nord-Atlantică și legiferarea staționării trupelor sale pe teritoriul Republicii Moldova pe termen nedefinit.</p> <p>Argumentele în favoarea neutralității Republicii Moldova, cu referință la</p>	<p>Evident, nici pe departe nu sunt lipsite de temei și relevanță concluziile lui A. Olaru, potrivit cărora neutralitatea Republicii Moldova și staționarea trupelor ruse pe teritoriul ei reprezintă cele două interese importante ale Federației Ruse pe care le va încerca să le implementeze pe cât este posibil, completându-le reciproc pentru a fi promovate concomitent.</p> <p>Aceste supoziții sunt confirmate și de politologii ruși, care susțin că strategia Federației Ruse este de a forma un cordon din state neutre în jurul său, astfel protejându-și hotarele de impactul direct cu NATO.</p> <p>Argumentele în favoarea neutralității Republicii Moldova, cu referință</p>

<p>statele neutre, Elveția, Austria și Finlanda, care au profitat de instabilitate și dezvoltare economico-financiară, puțin se dovedesc a fi relevante pentru Republica Moldova. Neutralitatea elvețiană, spre exemplu, este înțeleasă diferit de moldoveni decât de elvețieni, astfel de scăpare fiind de așteptat, deoarece Republica Moldova nu a pornit de la ideea neutralității ca o soluție garantată pentru asigurarea securității naționale, ci de la o idee provizorie având menire să asigure eliberarea teritoriului și deschiderea altor opțiuni abia după retragere.</p> <p>Moldovenii încearcă să adapteze neutralitatea elvețiană, austriacă, finlandeză la condițiile Republicii Moldova, fără să analizeze implicațiile de durată pentru țară.</p> <p>Plus la toate, spre deosebire de statele sus menționate, Republica Moldova nu și-a asigurat neutralitate garantată, condițiile istorice pentru Republica Moldova din perioada anilor 1991-1992 fiind diferite de cele elvețiene, ca și motivele declarării neutralității.</p> <p>Axiomatică este supoziția că neutralitatea Republicii Moldova este una declarată (de ea însăși) și nu este garantată de nimeni în cazul unei evoluții militare. Un alt argument important este că neutralitatea Austriei și Finlandei au fost negociate între URSS și Occident, neutralitatea lor a fost schimbată pe susținere economică occidentală și prezența acestor două state în sfera de influență occidentală. În cazul neutralității pe care o propune Federația Rusă, Republicii Moldova îi revine rolul unei zone-tampon din sfera de influență rusească, respinsă de Republica Moldova.</p>	<p>la statele neutre cum sunt Elveția, Austria și Finlanda, care au profitat de o stabilitate și dezvoltare economico-financiară, nu sunt relevante pentru Republica Moldova. Neutralitatea elvețiană este înțeleasă diferit de analiștii moldoveni decât de cei elvețieni. O astfel de scăpare era de așteptat, pentru că Republica Moldova nu a pornit de la ideea neutralității ca o soluție garantată pentru asigurarea securității sale militare și economice, dar de la o idee provizorie de eliberare a teritoriului și deschiderea altor opțiuni de abia după retragere.</p> <p>Astfel, experții guvernamentali au încercat să adapteze neutralitatea elvețiană, austriacă, finlandeză la condițiile Republicii Moldova, fără să analizeze implicațiile de durată pentru țară.</p> <p>Spre deosebire de aceste state, Republica Moldova nu și-a asigurat o neutralitate garantată. Condițiile istorice ale Republicii Moldova din perioada 1991–1992 au fost diferite de cele elvețiene, ca și motivele pentru declararea neutralității.</p> <p>Neutralitatea Republicii Moldova este una declarată (de ea însăși) și nu este garantată de nimeni în cazul unei evoluții militare. Un alt argument important pe care foarte puțină lume îl menționează în Republica Moldova este că neutralitățile Austriei și Finlandei au fost negociate de URSS și Occident.</p> <p>Neutralitatea acestor două state a fost schimbată pe o susținere economică occidentală și prezența acestor două state în sfera de influență occidentală. Ori în cazul neutralității pe care o propune Federația Rusă acum, Republicii Moldova îi revine rolul unei zone-tampon din sfera de influență rusească, respinsă de Republica Moldova.</p>
<p>p.107</p> <p>Enunțarea de către A. Olaru a argumentului economic, care este determinant în plan militar, se dovedește a fi relevant în cazul Republicii</p>	<p>Autor. V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Impactul%20statutului%20de%20neutralitate%20permanenta.pdf Enunțarea de către A. Olaru a argumentului economic, dar cu implicații în plan militar, de asemenea este relevant în cazul</p>

<p>Moldova. Astfel, cheltuielile militare în statele neutre este de la aproximativ 0,9% (Austria) până la 1,7% (Suedia) din PIB, adică între trei și șase miliarde de euro. Republica Moldova se află în imposibilitate să asigure nici un miliard de euro anual pentru apărare, argumentul că poate să-și asigure neutralitatea și, implicit, securitatea națională, singură de asemenea nu se dovedește a fi valabil. A. Olaru este de acord cu V. Lupan, în a cărui opinie, conceptele de neutralitate adoptate de către statele europene nu sunt considerate actuale.</p> <p>Astfel, Finlanda a demarat discuțide despre statutul său de neutralitate, examinează opțiunea de a se integra în Alianța Nord-Atlantică sau de a aștepta crearea unui mecanism viabil de apărare comună a Uniunii Europene la care să poată adera[141]</p>	<p>Republicii Moldova. Astfel, cheltuielile militare în statele neutre pornesc de la aproximativ 0,9% (Austria) până la 1,7% (Suedia) din PIB, ceea ce înseamnă între trei și șase mlrd de Euro. Republica Moldova este incapabilă să asigure câteva mlrd de euro anual pentru apărare. Prin urmare, un eventual argument că Republica Moldova poate să-și asigure neutralitatea singură de asemenea nu este valabil. A. Olaru este de acord cu V. Lupan, care susține că conceptele de neutralitate adoptate de către statele europene nu mai sunt considerate la zi.</p> <p>Astfel, toate au aderat la PfP al NATO, iar Finlanda a demarat discuții aprinse despre necesitatea de a abandona statutul său de neutralitate impus tot de Federația Rusă anterior.</p>
<p>p. 108</p> <p>E. Țugui acceptăideile lui A. Olaru privind asigurarea neutralității statelor prin prisma nivelului de finanțare a securității naționale. În opinia sa, Republica Moldova a neglijat securitatea militaro-strategică, așteptând ca Federația Rusă și restul lumii să țină cont de intențide a construi o Elveție sud-est europeană, în timp ce cheltuielile militare au scăzut constant începând cu anul 1997. Suedia și Elveția sunt printre puținele state europene care au angajamente istorice privind neutralitatea și de multe ori sunt invocate ca repere de urmat pentru Republica Moldova. Însă Suedia are planuri comune de apărare cu Organizația Nord-Atlantică din timpul războiului rece și este deja membră a Forței de Răspuns a NATO, în timp ce Elveția, unul dintre cele mai militarizate state din Europa, este înconjurată de state NATO. Totodată, aceste două exemple ale neutralității, de altfel greu de comparat cu neutralitatea unilateral asumată a Republicii Moldova, au cheltuieli militare de 1,2% și 0,8% din PIB. Cheltuielile militare în Republica Moldova au scăzut până la 0,3% în ultimii ani și doar din anul 2014 au crescut până la 0,4% din PIB[102, p.3].</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Perimarea%20statutulu%20de%20neutralitate%20permanenta%20a%20RM%20in%20conditiile%20noilor%20replieri%20geopolitice%20din%20Europa%20de%20sud-est.pdf</p> <p>E.Țugui acceptă reflectiile lui A.Olaru privind asigurarea neutralității statelor prin prisma nivelului de finanțare a securității naționale. În opinia sa, Republica Moldova a neglijat în tot acest timp securitatea militaro-strategică, așteptînd ca Federația Rusă și restul lumii să țină cont de intenția ei de a construi o Elveție Sud-Est europeană, în timp ce cheltuielile militare au scăzut constant începînd cu anul 1997. Suedia și Elveția sunt printre puținele state europene, care au angajamente istorice privind neutralitatea și, de multe ori, sunt invocate ca repere pentru Republica Moldova. Suedia are planuri comune de apărare cu NATO din timpul Războiului Rece și este deja membră a Forței de Răspuns a NATO (NRF), în timp ce Elveția, unul dintre cele mai militarizate state din Europa, este înconjurată de state NATO. Totodată, aceste două exemple ale neutralității, de altfel greu de comparat cu neutralitatea unilateral asumată a Republicii Moldova, au cheltuieli militare de 1,2% și 0,8% din PIB. Cheltuielile militare în Republica Moldova au scăzut pînă la 0,3% în ultimii ani și doar din anul 2014 au crescut până la 0,4% din PIB [24, p.3].</p>
<p>C. Manolache abordează neutralitatea ca fiind un fenomen exprimat conjunctural, susținând că recunoașterea statutului de neutralitate al oricărui stat a fost inițiată nu de țara în cauză, ci de un grup de țări aflate înconflict. Elveția este primul exemplu practic al politicii de neutralitate, ea a căpătat recunoașterea legală pentru prima dată în</p>	<p>C. Manolache abordează neutralitatea ca fiind un fenomen exprimat conjunctural, susținînd că recunoașterea statutului de neutralitate al oricărui stat a fost inițiată nu de țara în cauză, ci de un grup de țări aflate în conflict. Elveția este primul exemplu practic al politicii de neutralitate. Neutralitatea a căpătat recunoașterea legală pentru</p>

<p>Pactul de la Paris din 20 noiembrie 1815, în care marile puteri europene au recunoscut neutralitatea permanentă a Elveției, garantându-i integritatea teritorială. De atunci au fost recunoscute două tipuri de neutralitate: temporară pe timp de război, pentru perioada de desfășurare a unui conflict armat și permanentă. În condițiile războiului rece sistemul ONU nu a fost capabil să prevină războaiele, SUA și URSS fiind implicate în luptă pentru extinderea influenței la nivel global: datorită tensiunilor geopolitice dintre Est și Vest, unele state europene au decis să adopte o poziție de neutralitate - Austria, Finlanda și Suedia.</p>	<p>prima dată în Pactul de la Paris din 20 noiembrie 1815, în care marile puteri europene au recunoscut neutralitatea permanentă a Elveției și i-au garantat integritatea teritorială. De atunci au fost recunoscute două tipuri de neutralitate: neutralitatea temporară pe timp de război (pentru perioada de desfășurare a unui conflict armat) și neutralitatea permanentă. În timpul războiului rece sistemul ONU nu a fost capabil să prevină războaiele, SUA și URSS fiind implicate într-o luptă pentru extinderea influențelor la nivel global. În perioada dată, datorită tensiunilor geopolitice dintre Est și Vest, multe state europene au decis să adopte o poziție de neutralitate: Austria, Finlanda și Suedia.</p>
<p>După încheierea războiului rece situația s-a schimbat, în anii '90 statele neutre din Europa au început să participe în sistemul de dezvoltare a cooperării politico-militare și de securitate a Uniunii Europene și să sprijine acțiunile NATO în cadrul PpP, incluzându-se acțiunile umanitare, de salvare, de menținere a păcii și acțiunile forțelor combatante în managementul crizelor, în principal, de impunere a păcii (pacificare). Pornind de la evoluțiile moderne ale fenomenului politic numit neutralitate esența acestui statut este subînțeleasă ca de „nealinieră”, mai precis, de neparticipare la alianțe politico-militare.</p>	<p>În perioada de după Războiul Rece, situația s-a schimbat radical. Au fost constituite noi organizații în care cooperează foști inamici din NATO și Tratatul de la Varșovia. În anii '90 statele neutre din Europa au început să se implice în sistemul permanent de dezvoltare a cooperării politico-militare și de securitate a UE și să sprijine acțiunile NATO în cadrul Parteneriatelor pentru Pace, inclusiv acțiunile umanitare, de salvare, de menținere a păcii și acțiunile forțelor combatante în managementul crizelor, în principal, cele de impunere a păcii (pacificare). Pornind de la evoluțiile moderne ale fenomenului politic numit neutralitate, expertul reliefează faptul că actualmente esența acestui statut este subînțeleasă ca cea de „nealinieră”, mai precis, de neparticipare la alianțe politico-militare.</p>
<p>p.109 Sensul clasic al neutralității se pierde când discutăm despre situația reală, care se datorează faptului că toate statele neutre din lume și-au luat angajamentul de a sprijini scopurile și rezoluțiile Națiunilor Unite, inclusiv cele militare [142, p.136-137].</p>	<p>Sensul clasic al neutralității se pierde când discutăm despre situația reală care se datorează faptului că toate statele neutre din lume și-au luat angajamentul de a sprijini scopurile și rezoluțiile Națiunilor Unite, inclusiv cele militare [25, pp.136-137]</p>
<p>p. 109</p> <p>În cazul Elveției, neutralitatea, pe de o parte, are conținut simbolic de identitate națională, deși conținutul este mult alterat, rațiunea având rădăcini și semnificații domestice din perspectiva coeziunii statale. Conceptul nu a exclus tentative de apropiere de Uniunea Europeană prin aderarea la zona Schengen: având o armată puternică, adoptă cheltuieli bugetare militare similare tuturor celorlalte state, neutre sau membri</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Perimarea%20statutului%20de%20neutralitate%20permanenta%20a%20RM%20in%20conditiile%20noilor%20replieri%20geopolitice%20din%20Europa%20de%20sud-est.pdf</p> <p>În cazul Elveției, neutralitatea, pe de o parte, are conținut simbolic de identitate națională, deși conținutul este mult alterat. Rațiunea are rădăcini și semnificații domestice ținând de perspectiva coeziunii statale. Pe de altă parte, acest concept nu a exclus tentativa de apropiere de UE prin aderarea la zona Schengen și având o armată puternică ca și în cazul celorlalte state neutre, adoptând cheltuieli</p>

<p>majori ai NATO, inclusiv SUA. Creșterea amenințărilor neconvenționale, dar și celor convenționale, riscă să determine o creștere a proporției de buget alocat apărării și elementelor complementare de securitate[14, p.106-107].</p>	<p>bugetare militare similare tuturor celorlalte state, neutre sau membri majori ai NATO, inclusiv SUA. Mai mult, creșterea amenințărilor neconvenționale, dar și cele convenționale, riscă să determine o creșterea proporției de buget alocat apărării și elementelor complementare de securitate [27, pp.106- 107].</p>
<p>I. Chifu analizează tipul de politică de neutralitate propusă de Republica Moldova, bazată pe concepția și soluția de securitate imaginată și modul în care se încadrează această realitate în prevederile și normele ce consacră neutralitatea permanentă, aplicând concepțiile a două școli: normativistă, fiind una riguroasă, exactă, tradițională, care judecă regulile și legile în litera și spiritul lor și funcționalistă, pune în prim-plan modul real de funcționare în practică a normelor, a raportului de forțe politice și a echilibrului de context, a unei libertăți de interpretare a normelor și de nuanțare a interpretărilor pe realitățile curente. Expertul este de părere că Republica Moldova și-a propus două modele de neutralitate, cea elvețiană și cea finlandeză, în contextul unei politici bivectoriale, cu echilibru între Est și Vest.</p>	<p>I.Chifu analizează tipul de politică de neutralitate pe care o propune Republica Moldova bazată pe concepția și soluția de securitate imaginată și modul în care se încadrează această realitate în prevederile și normele ce consacră neutralitatea permanentă, aplicând concepțiile a două școli: normativistă, care este una riguroasă, exactă, tradițională, ce judecă regulile și legile în litera și spiritul lor, și funcționalistă, care pune în prim plan modul real de funcționare în practică a normelor, a raportului de forțe politice și a echilibrului de context, deci a unei libertăți de interpretare a normelor și de nuanțare a interpretărilor pe realitățile curente. Expertul este de părere că Republica Moldova și-a propus două modele de neutralitate: cea Elvețiană și cea Finlandeză, în contextul unei politici bivectoriale, cu un balans între Est și Vest</p>
<p>p.110 <u>În primul caz, motivația vine de la simbolistica de imagine a Elveției, stat prosper și bine pregătit militar, situat în centrul Europei, acceptat drept negociator internațional, care și-a consacrat această neutralitate ca valoare adăugată pentru unitatea statului. În cel de-al doilea caz, modelul Finlandei, devenită neutră în 1955 pentru a-și prezerva independența față de URSS, balansând între Tratatul cu Uniunea Sovietică, plasând-o în sfera de influență sovietică și legea neutralității, nerecunoscută de către Uniunea Sovietică până în 1989.</u></p>	<p>În primul caz, motivația vine de la simbolistica de imagine a Elveției, stat prosper și bine pregătit militar, situat în centrul Europei, acceptat drept negociator internațional și care și-a consacrat această neutralitate ca valoare adăugată a neutralității Elveției pentru unitatea statului, cu referire directă la situația secesionismului din raioanele de est ale Republicii Moldova. În cel de-al doilea caz, modelul Finlandei, care a devenit neutră în 1955 pentru a-și prezerva independența față de URSS, balansînd între Tratatul cu Uniunea Sovietică, care o lăsa în sfera de influență rusă, și legea neutralității, nerecunoscută de către Uniunea Sovietică pînă în 1989.</p>
<p>În opinia sa, dificultatea majoră a poziției vine din opțiunea afirmată, lansată programatic și normată prin lege, a integrării europene. Deși la nivelul acțiunii lucrurile sunt departe de o situație coerentă care să justifice opțiunea, la nivel normativ și declarativ integrarea în Uniunea Europeană ca obiectiv este evident incompatibilă cu neutralitatea permanentă, proclamată constituțional. La data adoptării neutralității permanente, Republica Moldova nu a fost în situația de a reprezenta, în fapt, o neutralitate permanentă și nu a fost consacrată ca atare niciodată, și nici statul în sine nu a denunțat, schimbat sau amendat cadrul juridic care blochează consacrarea neutralității, așa cum prevede explicit articolul 11 din Constituție, ce reglementează tipul de</p>	<p>În opinia sa, dificultatea majoră a poziției vine din opțiunea afirmată, lansată programatic și normată prin lege, a integrării europene. Deși la nivelul acțiunii lucrurile sunt departe de o situație coerentă care să justifice această opțiune, la nivel normativ și declarativ, integrarea în UE ca obiectiv este evident incompatibilă cu neutralitatea permanentă, proclamată constituțional. I.Chifu reiterează în acest sens că la data adoptării neutralității permanente, Republica Moldova nu a fost în situația de a reprezenta, în fapt, o neutralitate permanentă și nu a fost consacrată ca atare niciodată. Mai mult, nici statul în sine nu a denunțat, schimbat sau amendat cadrul juridic care blochează consacrarea neutralității, așa cum prevede explicit</p>

<p><u>neutralitate promovată, care este o permanentă nedefinită presupus tradițională. Mențiunea faptului că nu permite dislocarea de trupe militare ale altor state este o referință directă la neutralitatea militară, dar acest lucru nu exclude conținutul din primul alineat care se referă la neutralitatea politică. Republica Moldova, în acest sens de idei, prin neutralitatea sa permanentă neargumentată, nedezbătută public, proclamată constituțional și nesancționată internațional, nu este și nu a fost niciodată un stat neutru permanent și nici un stat neutru militar, ci, la limită, un stat nealinat</u>[144,p.15-16].</p> <p>V. Juc subliniază că pentru a asigura respectarea neutralității Republicii Moldova, se impune, mai întâi de toate, dar nu numai, ca Federația Rusă să-și onoreze angajamentele asumate și să evacueze trupele, armamentele, munițiile și echipamentul neîntârziat, ordonat și complet de pe teritoriul său suveran. În același timp, efectele benefice așteptate din realizarea neutralității autoproclamate s-au dovedit a fi iluzorii, dat fiind că însuși proiectul a fost conceput și dezvoltat ca un model ideal și autosuficient, pe motivul că această calitate nici nu reprezintă o formulă consacrată internațional, nici nu are o explicare concretă. Statutul de neutralitate consfințit constituțional nu asigură în regim automat securitatea națională a Republicii Moldova, iar rezultatul cel mai important se dovedește a fi neparticiparea la procesele de cooperare militară din cadrul CSI[53,p.207].</p>	<p>articolul 11 din Constituția Republicii Moldova, ce reglementează tipul de neutralitate promovată, care este o permanentă nedefinită presupus tradițională. Mențiunea faptului că nu permite dislocarea de trupe militare ale altor state este o referință directă la neutralitatea militară, dar acest lucru nu exclude conținutul din primul alineat care se referă la neutralitatea politică. Prin urmare, Republica Moldova prin neutralitatea sa permanentă neargumentată, nedezbătută public, proclamată constituțional și nesancționată internațional, nu este și nu a fost niciodată un stat neutru permanent și nici un stat neutru militar, ci, la limită, un stat nealinat [28, pp.15-16].</p> <p>V. Juc consideră că pentru a asigura respectarea neutralității Republicii Moldova, se impune ca Federația Rusă să-și onoreze angajamentele asumate și să evacueze trupele, armamentele, munițiile și echipamentul neîntârziat, ordonat și complet de pe teritoriul acesteia. Efectele benefice așteptate din realizarea statutului de neutralitate permanentă autoproclamată s-au dovedit a fi iluzorii, dat fiind că însuși proiectul a fost conceput și dezvoltat ca un model ideal și autosuficient, în special prin Concepția Securității Naționale a Republicii Moldova, pe motivul că această calitate nici nu reflectă realitatea, nici nu reprezintă o formulă consacrată internațional, nici nu are o explicare concretă. Statutul de neutralitate consfințit constituțional nu asigură în regim automat securitatea națională a Republicii Moldova, iar rezultatul cel mai important se dovedește a fi neparticiparea la procesele de cooperare militară din cadrul CSI [7].</p>
<p>p. 111</p> <p>I. Chifu precizează că un stat neutru este obligat să-și asigure singur securitatea națională și apărarea teritoriului. Din acest punct de vedere, chiar admitând că neutralitatea autoproclamată a Republicii Moldova ar firecunoscută, însă între obligațiile statelor 110 care recunosc neutralitatea (sau garanțiile neutralității) nu intră garanții privind apărarea suveranității, integrității teritoriale a statului dacă este amenințat, garanții privind securitatea statului respectiv sau sprijin pentru recuperarea unor asemenea drepturi pierdute de statul în sine. Neutralitatea nu este nici soluție de securitate și nici angajament</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Perimarea%20statutului%20de%20neutralitate%20permanenta%20a%20RM%20in%20conditiile%20noilor%20replieri%20geopolitice%20din%20Europa%20de%20sud-est.pdf</p> <p>I. Chifu precizează în contextul ordinei de idei profilate de V. Juc că un stat neutru este obligat să-și asigure singur securitatea națională și apărarea teritoriului. Din acest punct de vedere, chiar admitând că neutralitatea proclamată a Republicii Moldova ar fi și recunoscută, însă între obligațiile statelor care recunosc neutralitatea (sau garanțiile neutralității) nu intră garanții privind apărarea suveranității, a integrității teritoriale a statului dacă este amenințat, garanții privind securitatea statului respectiv sau sprijin pentru recuperarea unor asemenea drepturi pierdute de statul în sine. Neutralitatea nu este</p>

<p>pentru rezolvarea de către comunitatea internațională sau de către garanți a unor probleme ale statului Republica Moldova, cum ar fi staționarea trupelor străine pe teritoriul său și secesionismul. De fapt, neutralitatea nu scutește statul neutru de obligațiunile de a-și respecta angajamentele asumate privind neadmiterea de trupe străine pe teritoriul său și nu reprezintă transferul lor către eventualii garanți. Oficial, Republica Moldova nu a reușit să formuleze o soluție de securitate credibilă, din contra, formula demilitarizării teritoriului și păstrării doar a unui contingent pentru participarea la misiuni internaționale nu numai contrazice neutralitatea permanentă, consacrată juridic, dar nici nu oferă comunității internaționale soluții credibile de securitate pentru ca neutralitatea proclamată să fie credibilă.</p>	<p>nici soluție de securitate și nici angajament pentru rezolvarea de către comunitatea internațională sau de către garanți a unor probleme ale statului Republica Moldova cum ar fi staționarea trupelor străine pe teritoriul său și secesionismul. De asemenea, neutralitatea nu scutește statul neutru de obligațiunile de a-și respecta angajamentele asumate privind neadmiterea de trupe străine pe teritoriul său și nu reprezintă un transfer către eventualii garanți al acestora.</p> <p>Din punct de vedere oficial, Republica Moldova nu a reușit să formuleze o soluție de securitate credibilă, din contra, formula demilitarizării teritoriului și păstrării doar a unui contingent pentru participarea la misiuni internaționale nu doar contrazice neutralitatea permanentă, consacrată juridic, dar nici nu oferă comunității internaționale o soluție credibilă de securitate pentru ca neutralitatea permanentă proclamată să fie credibilă.</p>
<p>În cazul Elveției și Finlandei, luate drept modele în declarația despre neutralitatea Republicii Moldova, ambele au armate puternice și soluții de securitate credibile. Demilitarizarea, în sensul eliminării complete a trupelor militare, înseamnă incapacitatea de a asigura de unul singur apărarea statului. În cazul Republicii Moldova acest lucru diminuează din credibilitatea neutralității proclamate și presupune că în timp de conflict armat sau în caz de agresiune cineva trebuie să intervină, fiind, totodată, generată și o vulnerabilitate care se poate transforma în risc sau chiar amenințare la adresa statelor vecine, obligate, în consecință, să planifice și să aloce resurse și forțe pentru a contracara această amenințare a unui stat lipsit de capabilități credibile de apărare la hotarele statelor vecine. Adoptarea neutralității permanente de către Republica Moldova nu este consecința unei strategii sau a unei argumentări solide, urmărindu-se, de fapt, cedarea responsabilității apărării și asigurării securității statului în exterior și neasumarea costurilor acestei obligații a statului [153, p.17].</p>	<p>În cazul Elveției și Finlandei, ambele state care au fost luate drept modele în declarația despre neutralitatea Republicii Moldova, au armate puternice și soluții de securitate credibile. Demilitarizarea, în sensul eliminării complete a trupelor militare înseamnă incapacitatea de a asigura apărarea statului de unul singur. În cazul Republicii Moldova, acest lucru face necredibilă proclamarea neutralității presupunând că în timp de conflict armat sau în caz de agresiune cineva trebuie să intervină, totodată, generând și o vulnerabilitate care se poate transforma în risc sau chiar amenințare la adresa statelor vecine, acestea fiind obligate, în consecință, să planifice și să aloce resurse și forțe pentru a contracara această amenințare a unui stat lipsit de capabilități credibile de apărare la hotarele statelor vecine. Prin urmare, adoptarea neutralității permanente de către Republica Moldova nu este consecința unei strategii sau a unei argumentări solide, urmărinduse de fapt cedarea responsabilității apărării și asigurării securității statului în exterior și neasumarea costurilor acestei obligații a statului [28, p.17].</p>
<p>p.112</p> <p>V. Juc susține că securitatea națională a Republicii Moldova ar putea fi asigurată cel mai eficient în condițiile integrării euroatlantice. Fără îndoială, amendarea prevederilor</p>	<p>Autor: V. Ungureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Perimarea%20statutului%20de%20neutralitate%20permanenta%20a%20RM%20in%20conditiile%20noilor%20replieri%20geopolitice%20din%20Europa%20de%20sud-est.pdf</p> <p>V. Juc susține că securitatea națională a Republicii Moldova ar putea fi asigurată cel mai eficient în condițiile integrării euroatlantice. Fără îndoială, amendarea prevederilor constituționale ce se referă la</p>

<p>constituționale ce vizează statutul de neutralitate permanentă, articolele 11 (1) și 142 (1), prezintă în sine un proces complex, anevoios și de lungă durată, solicitând voință politică, eforturi de caracter internațional, transformări esențiale la nivel conceptual, menținerea dialogului permanent cu partenerii europeni, realizarea studiilor de fezabilitate privind beneficii și costuri de integrare, activități care s-ar solda cu elaborarea și implementarea unei strategii de integrare euroatlantică. În același timp, abrogarea neutralității permanente <u>nu presupune expres integrarea euroatlantică a Republicii Moldova, însă calitatea de stat membru al NATO este în măsură cel mai eficient să-i asigure securitatea națională, în contextul că Organizația Nord-Atlantică s-a dovedit a fi cea mai viabilă organizație în materie de asigurare a securității și se asociază nu 111 numai cu dimensiunea politico-militară, dar și cu faptul că o pondere semnificativă revine politicilor investiționale, în domeniul ecologiei și al cercetărilor științifice</u>[53, p.207-208].</p> <p>D. Dungaciu este de părere că Summitul NATO din 4-5 septembrie 2014 din Țara Galilor, în contextul securității regionale din Europa de Sud-Est, au fost adoptate decizii care se vor materializa, inclusiv pentru Republica Moldova, ...</p>	<p>statutul de neutralitate permanentă, articolele 11(1) și 142(1), prezintă în sine un proces complex, anevoios și de lungă durată, care solicită voință politică, eforturi de caracter internațional, transformări la nivel conceptual, menținerea dialogului permanent cu partenerii europeni, realizarea studiilor de fezabilitate privind beneficiile și costurile de integrare, activități care s-ar solda cu elaborarea și implementarea unei strategii de integrare euroatlantică a Republicii Moldova. În același timp, abrogarea statutului de neutralitate permanentă nu presupune expres integrarea euroatlantică a Republicii Moldova, însă calitatea de stat-membru al NATO este în măsură cel mai eficient să-i asigure securitatea națională, în contextul că NATO s-a dovedit a fi cea mai viabilă organizație în materie de asigurare a securității și se asociază nu numai cu dimensiunea politico-militară, dar și cu faptul că în cadrul acesteia o pondere semnificativă revine politicilor investiționale, în domeniul ecologiei și al cercetărilor științifice [7, pp.207-208].</p> <p>D.Dungaciu este de părere că la Summit-ul NATO din 4-5 septembrie 2014 din Țara Galilor, în contextul securității regionale din Europa de Sud-Est au fost adoptate decizii care se vor materializa, inclusiv și pentru Republica Moldova, ...</p>
<p>Actualmente Republica Moldova nu poate să-și asigure securitatea națională, dat fiind faptul că statutul de neutralitate nu determină calitatea capacităților militare necesare, care sunt la un nivel aproape inutilizabil. Statul care și-a asumat statutul de neutralitate trebuie să cheltuiască mai multe resurse financiare decât statul membru NATO. Neutralitatea costă extrem de mult, iar Republica Moldova este un stat neutru, care nu a cheltuit suficiente mijloace financiare pentru reforma armatei naționale [89].</p>	<p>Potrivit expertului, actualmente Republica Moldova nu își poate asigura securitatea națională, dat fiind faptul că statutul de neutralitate nu determină calitatea capacităților militare de care are nevoie Republica Moldova, care sunt la un nivel aproape inutilizabil. Un stat care își asumă un statut de neutralitate va trebui să cheltuiască mai multe resurse financiare decât un stat membru NATO. Neutralitatea costă extrem de mult și Republica Moldova este un stat neutru care nu a cheltuit suficiente mijloace financiare pentru reforma armatei naționale.</p> <p>NATO va trimite experți în Republica Moldova pentru a realiza această reformă și nu va ajuta în mod direct cu surse financiare sau echipamente militare, dar va fi mai mult o formă de protecție, în condițiile situației tot mai tensionate din Europa de Sud-Est [29]</p>
<p>CAPITOLUL 3. p. 119</p> <p>F. Boland și G. Gerbeau afirmă că au fost atinse rezultate pozitive, în contextul procesului de realizare a obiectivelor de parteneriat în cadrul PARP, acestea fiind exprimate prin contribuția semnificativă a Armatei</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>F. Boland și G. Gerbeau afirmă că au fost atinse rezultate pozitive, în contextul realizării obiectivelor de parteneriat în cadrul Procesului de Revizuire și Planificare, acestea fiind exprimate prin contribuția</p>

<p>Naționale la operațiunile de menținere a păcii, inclusiv: operațiunea post-conflict din Irak, operațiunea de menținere a păcii în Bosnia și Herțegovina (SFOR), în Kosovo (KFOR) și operațiunile ONU de menținere apăcii din Liberia și Cote d'Ivoire, precum și misiunile OSCE.</p>	<p>semnificativă a Armatei Naționale la operațiunile de menținere a păcii, inclusiv: operațiunea post-conflict din Irak, operațiunea de menținere a păcii în Bosnia și Herțegovina (SFOR), în Kosovo (KFOR) și operațiunile Organizației Națiunilor Unite de menținere a păcii din Liberia și Coasta de Fildeș, precum și misiunile Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa</p>
<p>În același timp, experții au adus și critici la capitolul realizări precum: lipsa planului strategic clar determinat al armatei, care ar permite planificarea bugetului militar justificat pe 3-5 ani înainte; lipsa unui mecanism centralizat de stat pentru planificarea apărării, care ar permite planificarea surselor de apărare pe 2-3 ani înainte, fapt ce a lipsit Republica Moldova de a beneficia de o revizie a apărării, realizată de către specialiștii NATO în scopul determinării necesităților reale în condițiile politice și economice existente pentru implementarea reformei militare; Republica Moldova n-a beneficiat de asistență financiară pentru a contracta 2-3 experți militari independenți de nivel strategic în calitate de consilieri, care ar putea asista la procesul implementării reformei și construcției sistemului centralizat de planificare a apărării; Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO (IPAP) ar trebui să reflecte și să completeze acordurile și planurile de implementare a acestora dintre UE și Republica Moldova pentru sincronizarea procesului de integrare europeană; Armata Națională ar putea beneficia în rezultatul efectuării unei analize profunde a participării contingentului militar în diferite regiuni pentru utilizarea concluziilor în procesul de pregătire a viitoarelor contingente militare pentru participare la operațiuni de menținere a păcii [10, p. 55-56].</p>	<p>În același timp, experții au adus și critici la capitolul realizări, cum ar fi lipsa planului strategic clar determinat al armatei, care ar permite planificarea bugetului militar justificat pe 3-5 ani înainte; lipsa unui mecanism centralizat de stat pentru planificarea apărării, care ar permite planificarea surselor de apărare pe 2-3 ani înainte, fapt ce a lipsit Republica Moldova de a beneficia de o revizie a apărării, realizată de către specialiștii Alianței Nord-Atlantice în scopul determinării necesităților reale în condițiile politice și economice existente pentru implementarea reformei militare; Republica Moldova n-a beneficiat de asistență financiară pentru a contracta 2-3 experți militari independenți de nivel strategic în calitate de consilieri, care ar putea asista la procesul implementării reformei și construcției sistemului centralizat de planificare a apărării; Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO ar trebui să reflecte și să completeze acordurile și planurile de implementare a acestora dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova pentru sincronizarea procesului de integrare europeană; Armata Națională ar putea beneficia de suport în procesul de pregătire a viitoarelor contingente militare pentru participarea la operațiunile de menținere a păcii, dacă s-ar efectua o analiză profundă a misiunilor militare în diferite regiuni ale mapamondului [10, p.55-56].</p>
<p>În viziunea noastră, aceste carențe au fost eliminate de Republica Moldova în contextul aprofundării relațiilor de cooperare cu NATO în cadrul PARP-ului și Armata Națională a beneficiat de suportul condiționat oferit de statele partenere. V. Ciobanu, N. Codreanu și Gh. Bălan împărtășesc opinia lui A. Cragg că PARP-ul este un mecanism important al Parteneriatului, fiind principalul mijloc al Programului Parteneriatul pentru Pace pentru promovarea interoperabilității. PARP-ul asigură o bază pentru identificarea și evaluarea forțelor și capacităților ce pot fi puse la dispoziție pentru instruirea internațională, participarea la exerciții și operațiuni multinaționale.</p>	<p>Precizăm că aceste imperfecțiuni au fost eliminate de Republica Moldova în contextul aprofundării relațiilor de cooperare cu Alianța Nord-Atlantică în cadrul Procesului de Revizuire și Planificare, Armata Națională beneficiind de suportul condiționat oferit de statele partenere. V. Ciobanu, N. Codreanu și Gh. Bălan împărtășesc opinia lui A. Cragg, că Procesul de Revizuire și Planificare este un mecanism important al Parteneriatului, fiind principalul mijloc al Programului Parteneriatul pentru Pace pentru promovarea interoperabilității. Procesul de Revizuire și Planificare asigură baza pentru identificarea și evaluarea forțelor și capacităților ce pot fi puse la dispoziție pentru instruirea internațională, participarea la exerciții și operațiuni multinaționale</p>

<p>p. 120</p> <p>În conformitate cu revizuirea politicii de parteneriat a NATO, participarea partenerilor se realizează în funcție de aprobarea Consiliului Alianței Nord-Atlantice. Experții specifică că pentru implementarea unei reforme eficiente în sectorul de securitate națională necesită realizarea unor schimbări esențiale, astfel ca acestea să devină un subiect important în cadrul dialogului PARP, un dialog de impulsione a procesului de reformă a securității militare. În aceeași ordine de poziții, în opinia lor, reuniunea Comitetului politic și pentru parteneriate (CPP) + RM a permis elucidarea eforturilor întreprinse de autoritățile Republicii Moldova pentru reformarea sectorului de securitate și apărare, trasarea priorităților de viitor, precum și a necesităților de asistență. În special este menționată consolidarea capacităților pentru realizarea scopurilor PARP prin lansarea Proiectului privind distrugerea pesticidelor, precum și dezvoltarea în continuare a capacităților operaționale și de interoperabilitate implicând militarii în operațiuni conduse de NATO cu mandat ONU, totodată, oferind și o formă de dinamizare a acestor relații de cooperare redând substanță discuțiilor politice [42, p. 56-58].</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>În conformitate cu revizuirea politicii de parteneriat a Alianței Nord-Atlantice, participarea partenerilor la programele de asistență se realizează în funcție de aprobarea Consiliului Alianței Nord-Atlantice. Experții specifică că pentru implementarea unei reforme eficiente în sectorul de securitate națională este necesară realizarea unor schimbări esențiale, ca acestea să devină un subiect important în cadrul dialogului în Procesul de Revizuire și Planificare, un dialog care să impulseze procesul de reformă a securității militare. În aceeași ordine de supoziții, în opinia lor, reuniunea Comitetului Politic și pentru Parteneriate cu participarea Republicii Moldova a permis elucidarea eforturilor întreprinse de autorități pentru reformarea sectorului de securitate și apărare națională, trasarea priorităților de viitor, precum și a necesităților de asistență. În special este menționată consolidarea capacităților pentru realizarea scopurilor Procesului de Revizuire și Planificare prin lansarea Proiectului privind distrugerea pesticidelor, precum și dezvoltarea în continuare a capacităților operaționale și de interoperabilitate, implicând militarii în operațiunile conduse de Alianța Nord-Atlantică sub mandatul Organizației Națiunilor Unite [10, p.56-58].</p>
<p>V. Juc exprimă supoziția că participarea Republicii Moldova la Programul PpP, care este o <u>inițiativă importantă de angajare și aprofundare a cooperării între aliați și parteneri prin dezvoltarea în comun a unui set de instrumente și transformarea ideilor în acțiuni, a permis Republicii Moldova aplicarea experienței internaționale în construcția sectorului național de apărare și securitate. Programul reprezintă un mecanism de cooperare și nu presupune obligativitatea aderării la această structură, ci identificarea soluțiilor pentru stabilirea încrederii și realizarea proiectelor comune pe filiera NATO – state partenere. Expertul relevă că în condițiile statutului de neutralitate permanentă, participarea Republicii Moldova la Programul Parteneriatul pentru Pace reprezintă singura oportunitate de cooperare activă cu NATO, fiind elaborat în acest scop un program individual [151, p. 713]. V. Moraru subliniază că aderarea la Parteneriatul pentru Pace „este foarte importantă pentru Republica Moldova din cauza că îi oferă posibilități reale de a demonstra caracterul deschis al politicii sale și voința de</u></p>	<p>V. Juc exprimă supoziția că participarea Republicii Moldova la Programul Parteneriatul pentru Pace, care este o inițiativă importantă de angajare și aprofundare a cooperării între aliați și parteneri prin elaborarea în comun a unui set de instrumente și transformarea ideilor în acțiuni, a permis Republicii Moldova aplicarea experienței internaționale în construcția sectorului național de securitate și apărare. Programul reprezintă un mecanism de cooperare și nu presupune obligativitatea aderării la această structură, ci identificarea soluțiilor pentru stabilirea încrederii și realizarea proiectelor comune pe filiera NATO – state partenere. Expertul consideră că, în condițiile statutului de neutralitate permanentă, participarea Republicii Moldova la Programul Parteneriatul pentru Pace reprezintă singura oportunitate de cooperare activă cu Organizația Nord-Atlantică, fiind elaborat în acest scop un program individual [11, p.713]. V.Lupan acreditează opinia că Programul Parteneriatul pentru Pace este un „meniu” din care trebuie să alegem singuri, acesta fiind mai curând un mecanism</p>

<p>cooperare cu parteneri în diverse 120 sfere, politice sau militare, de a participa la edificarea mecanismelor internaționale de menținere a păcii și asigurare a securității, facilitându-i în asemenea manieră integrarea în structurile europene” [31 p. 17]. V. Lupan acreditează opinia că Programul Parteneriatul pentru Pace reprezintă o opțiune din care trebuie să alegem singuri, acesta fiind mai curând un mecanism de cooperare și stabilire a încrederii între foștii adversari, nu atât unul de asigurare a securității statelor. Programul oferă un cadru de cooperare și mecanisme de susținere pentru modernizarea forțelor armate ale statelor membre ale PpP, și este direcționat către reformarea acestora conform cerințelor timpului în baza principiilor democratice. Totodată, statele însele trebuie să învețe a- și construi armatele conform propriilor necesități, una din cerințele implicite fiind controlul democratic asupra forțelor armate. Accesibilitatea acestui mecanism se explică prin faptul că statele membre ale PpP nu erau în niciun fel obligate să devină membre ale Organizației Nord-Atlantice, acestea puteau coopera între ele în funcție de domeniul de interese, îndeosebi prin stagii de pregătire profesională sau exerciții comune[152, p. 144]. V. Lupan a identificat cinci etape în evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și NATO prin intermediul PpP: semnarea Documentului-cadru; elaborarea Documentului de prezentare; publicarea compendiului de propuneri de exerciții și pregătiri profesionale, perfectarea Programului Individual de Parteneriat; aderarea la Procesul de Revizuire a Parteneriatului; adoptarea IPAP[152, p. 145].</p>	<p>de cooperare și stabilire a încrederii între foștii adversari, nu atât unul de asigurare a securității statelor. Programul oferă un cadru de cooperare și mecanisme de susținere pentru modernizarea forțelor armate ale statelor membre ale Programului Parteneriatul pentru Pace, fiind direcționat către reformarea acestora conform cerințelor timpului în baza principiilor democratice. Totodată, înseși statele trebuie să învețe să-și creeze armatele conform propriilor necesități, una din cerințele implicite fiind controlul democratic asupra forțelor armate. Accesibilitatea acestui mecanism se explică prin faptul că statele membre ale Programului Parteneriatul pentru Pace nu erau în niciun fel obligate să devină membre ale Organizației Nord-Atlantice, acestea puteau coopera între ele în funcție de domeniul de interese, îndeosebi prin stagii de pregătire profesională sau exerciții comune [12, p.144].</p> <p>V.Lupan a identificat cinci etape în evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și Alianța Nord-Atlantică prin intermediul Programului Parteneriatul pentru Pace: semnarea Documentului-cadru; elaborarea Documentului de prezentare; publicarea compendiului de propuneri de exerciții și pregătiri profesionale, perfectarea Programului Individual de Parteneriat; aderarea la Procesul de Revizuire a Parteneriatului; adoptarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO [12, p.145].</p>
<p>p. 121</p> <p>V. Juc completează aceste cinci etape încă cu una, și anume, care ține de implementarea IPAP-urilor actualizate, ale căror texte au venit cu unele ajustări și racordări la noile realități ale documentelor precedente [30, p. 171]. V. Grosu precizează că implicarea Republicii Moldova în cadrul programului Parteneriatului pentru Pacea oferit posibilitate de a beneficia de resurse, sprijinul și expertiza NATO în vederea promovării reformelor în domeniul apărării și securității naționale, precum și posibilitatea de a accede la fondurile internaționale în vederea sprijinirii și finanțării acestor reforme [153, p. 203]. Potrivit lui V. Ciobanu, N. Codreanu și Gh. Bălan, care se pronunță în același context de supoziții, fiecare țară care a semnat Documentul-cadru al Programului Parteneriatul pentru Paceau fost stabilite Programe</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>V. Juc completează aceste cinci etape cu încă una, și anume, cea care ține de implementarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat, al cărui text a venit cu unele ajustări și racordări la noile realități ale documentelor precedente[6, p.171]. V.Grosu precizează că implicarea Republicii Moldova în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace a oferit posibilitatea de a beneficia de resursele, sprijinul și expertiza Alianței Nord-Atlantice în vederea promovării reformelor în domeniul securității și apărării naționale, precum și posibilitatea de a accede la fondurile internaționale în vederea sprijinirii și finanțării acestor reforme [13, p.203]. Potrivit lui V. Ciobanu, N. Codreanu și Gh. Bălan, care se pronunță în același context de supoziții, fiecărei țări</p>

<p>Individuale de Parteneriat, numite ulterior Planuri de acțiuni între părți. Reconfigurarea relațiilor dintre foștii adversari aveau drept scop susținerea stabilității și edificarea unei noi arhitecturi de securitate în spațiul european prin extinderea și intensificarea cooperării politice și militare, axate pe probleme de apărare și depășind concomitent cadrul unui simplu dialog. Programul, bazat pe principii democratice, vizează cooperarea practică și o serie de angajamente reciproce, Alianța Nord-Atlantică asumându-și rolul de consultant al fiecărui partener, în cazul unei amenințări directe la integritatea teritorială sau independența politică a statului respectiv.</p>	<p>care a semnat Documentul-cadru al Programului Parteneriatul pentru Pace i-au fost stabilite Programe Individuale de Parteneriat, numite, ulterior, Planuri de acțiuni între părți. Reconfigurarea relațiilor dintre foștii adversari aveau drept scop susținerea stabilității și edificarea unei noi arhitecturi de securitate în spațiul european prin extinderea și intensificarea cooperării politice și militare, axate pe probleme de apărare și depășind concomitent cadrul unui simplu dialog. Programul Parteneriatul pentru Pace, bazat pe principii democratice, vizează cooperarea practică și o serie de angajamente reciproce, Alianța Nord-Atlantică asumându-și rolul de consultant al fiecărui partener, în cazul unei amenințări directe la integritatea teritorială sau independența politică a statului respective.</p>
<p>p. 121-122</p> <p>Practic, în acest program de parteneriat erau antrenate toate statele din arealul postsovietic și postsocialist care consimțiseră la inițierea unui proces de cooperare ce își propunea să contribuie la o nouă abordare a problemelor securității internaționale și regionale. Programul favorizează eforturile partenerilor în relațiile individuale cu Organizația Nord-Atlantică, orientate spre realizarea propriilor priorități individuale de cooperare, urmărind concomitent sporirea stabilității în spațiul euro-atlantic, diminuarea amenințărilor și consolidarea relațiilor de parteneriat între toți subiecții implicați. Sectoarele esențiale asupra cărora se reflectă acțiunile Programului PpP vizează apărarea, politicile de planificare și politicile bugetare ale apărării, relațiile civil-militare, educația, cooperarea militară, exercițiile comune, planificarea în caz de situații neprevăzute și gestionarea consecințelor acestora, cooperarea în domeniul științific, protecției mediului înconjurător etc. În acest sens, au fost stabilite mai multe instrumente și mecanisme de susținere a cooperării prin inițiative și politici care presupun implementarea obiectivelor și realizarea sarcinilor incluse în Documentul-cadru inițial al Parteneriatului PpP și în documentele bilaterale negociate ulterior între statele partenere și Alianța Nord-Atlantică în cadrul programului[42, p. 12].</p>	<p>În Programul Parteneriatul pentru Pace erau antrenate practic toate statele din arealul postsovietic și postsocialist din Europa de Est și de Sud-Est care consimțiseră inițierea unui proces de cooperare ce contribuie la o nouă abordare a problemelor securității regionale și internaționale. Programul Parteneriatul pentru Pace favorizează eforturile partenerilor în relațiile individuale cu Organizația Nord-Atlantică, orientate spre realizarea propriilor priorități de cooperare, urmărind, concomitent, sporirea stabilității în spațiul euroatlantic, diminuarea amenințărilor și consolidarea relațiilor de parteneriat între toți subiecții implicați. Sectoarele esențiale asupra cărora se reflectă acțiunile Programului Parteneriatul pentru Pace vizează: apărarea națională; politicile de planificare și politicile bugetare ale apărării; relațiile civil-militare; educația; cooperarea militară; exercițiile comune; planificarea în caz de situații neprevăzute și gestionarea consecințelor acestora; cooperarea în domeniul științific; protecția mediului înconjurător etc. În acest sens, au fost stabilite mai multe instrumente și mecanisme de susținere a cooperării prin inițiative și politici care presupun implementarea obiectivelor și realizarea sarcinilor incluse în Documentul-cadru inițial al Programului Parteneriatul pentru Pace și în documentele bilaterale negociate, ulterior, între statele partenere și Alianța Nord-Atlantică în cadrul programului[10, p.12].</p>
<p>p.122</p> <p>Prin urmare, Programul Individual al Parteneriatului (PIP), care reprezintă unul din instrumentele de lucru al Parteneriatului pentru</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>Prin urmare, Programul Individual al Parteneriatului, care reprezintă unul din instrumentele Programului Parteneriatul pentru Pace,</p>

<p>Pace, conține următoarele domenii de colaborare: controlul asupra armamentelor și dezarmării; protecția civilă; prevenirea și soluționarea situațiilor de criză; planificarea și desfășurarea în comun a operațiunilor de menținere a păcii; pregătirea cadrelor și alte aspecte de activitate militară, care a fost semnat de către Republica Moldova și NATO în 1995, și a concentrat politica națională pe promovarea reformelor în domeniul apărării în direcții precum: crearea unei subunități de menținere a păcii; asigurarea cu personal pentru operațiunile de menținere a păcii; modernizarea și acordarea serviciilor aeroportului militar din Mărculești; oferirea asistenței centrului de instruire de la Bulboaca la realizarea sarcinilor PpP; dezvoltarea unităților tehnico-militare etc.[153, p. 203-204].</p>	<p>conține următoarele domenii de colaborare: controlul asupra armamentelor și dezarmării; protecția civilă; prevenirea și soluționarea situațiilor de criză; planificarea și desfășurarea în comun a operațiunilor de menținere a păcii; pregătirea cadrelor și alte aspecte de activitate militară, care a fost semnat de către Republica Moldova și Organizația Nord-Atlantică în 1995, și a concentrat politica națională pe promovare a reformelor în domeniul apărării în direcții, precum: crearea unei subunități de menținere a păcii; asigurarea cu personal pentru operațiunile de menținere a păcii; modernizarea și acordarea serviciilor aeroportului militar din Mărculești; oferirea asistenței centrului de instruire de la Bulboaca la realizarea sarcinilor Programului Parteneriatul pentru Pace; dezvoltarea unităților tehnico-militare etc.</p> [13, p.203-204].
<p>Considerăm că deși existau și un șir de alte opțiuni pe care Republica Moldova ar fi avut posibilitatea să le obțină în cadrul PpP, selectarea anume a celor menționate a fost determinată de principiile generale ale politicii de apărare și securitate națională a Republicii Moldova recunoscute și stabilite la acel moment, în pofida dezacordului manifestat de o bună parte din experți faptul că autoritățile centrale nu au avut curajul și voința unei abordări mai extinse și profunde cu NATO în cadrul PpP. În pofida acestui fapt Armata Națională își desfășoară activitatea externă în conformitate cu prevederile planurilor de colaborare bilaterală cu țările partenere din cadrul PIP. Principalul obiectiv este atingerea scopurilor PIP, în special a celor ce țin de interoperabilitatea pentru participarea la viitoarele operațiuni de menținere a păcii și situații excepționale; facilitarea transparenței în procesele de planificare a apărării naționale, a bugetului și controlul democratic asupra forțelor armate.</p>	<p>Considerăm că, deși existau și un șir de alte opțiuni pe care Republica Moldova ar fi avut posibilitatea să le obțină în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace, selectarea, anume a celor menționate, a fost determinată de principiile generale ale politicii de securitate și apărare națională a Republicii Moldova, recunoscute și stabilite la acel moment, în pofida dezacordului manifestat de o bună parte din experți, faptul că autoritățile centrale nu au avut curajul și voința unei abordări mai extinse și profunde cu Alianța Nord-Atlantică în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace. În pofida acestui fapt, Armata Națională își desfășoară activitatea externă în conformitate cu prevederile planurilor de colaborare bilaterală cu țările partenere din cadrul Programului Individual de Parteneriat. Principalul obiectiv este realizarea scopurilor Programului Individual de Parteneriat, în special a celor ce țin de interoperabilitatea pentru participarea la viitoarele operațiuni de menținere a păcii și situații excepționale, precum și facilitarea transparenței în procesele de planificare a apărării naționale, a bugetului și controlul democratic asupra forțelor armate.</p>
<p>Summitul NATO de la Washington din 1999, în cadrul căruia a fost lansat Conceptul Capacităților Operaționale (CCO), conceput ca un instrument de testare a interoperabilității forțelor în cazul participării în comun la operațiuni de menținere a păcii. Aderarea la inițiativa CCO nu obligă statul-partener să participe la operațiunile internaționale de menținere a păcii, iar detașarea forțelor militare este negociată separat, cu conducerea politică a țării, în cazul în care este înaintată</p>	<p>Summitul Alianței Nord-Atlantice de la Washington din 1999, în cadrul căruia a fost lansat Conceptul Capacităților Operaționale, conceput ca un instrument de testare a interoperabilității forțelor în cazul participării în comun la operațiuni de menținere a păcii. Aderarea la inițiativa Conceptului Capacităților Operaționale nu obligă statul-partener să participe la operațiunile internaționale de menținere a păcii, iar detașarea forțelor militare este negociată</p>

<p>o cerere oficială de participare. <u>Aderarea Republicii Moldova la inițiativa CCO este o continuare logică a participării Armatei Naționale la Programul PpP, în baza de date a CCO fiind deja incluse o companie ușoară și o grupă de geniu din Republica Moldova. Evaluările implică două nivele: evaluarea interoperabilității și testarea eficacității subunității.</u> În opinia noastră, o etapă importantă în dezvoltarea cooperării dintre Republica Moldova și NATO s-a realizat ca urmare a deciziilor Summitului NATO de la Praga din 2002 prin intermediul cărora țările membre NATO nu numai au inițiat planurile individuale de acțiuni ale Parteneriatului, dar, în același timp, au aprofundat cooperarea în cadrul Parteneriatului pentru Pace și au extins cooperarea în noi domenii promovând Conceptul Militar de Apărare împotriva Terorismului și au lansat Planul de Acțiune al Parteneriatului contra Terorismului (PAPT), date fiind eforturile conjugate ale NATO în combaterea acestui flagel. Totodată, în cadrul reuniunii a fost susținut și aprobat Conceptul Capabilităților Operaționale (CCO), care avea ca obiectiv stimularea sporirii interoperabilității între forțele armate NATO și statelor partenere în vederea bunei desfășurări a misiunilor internaționale comune de pacificare. V. Juc și Gh. Cojocaru evidențiază că Conceptul Militar de Apărare împotriva Terorismului reprezintă baza doctrinară a acțiunilor aliate în abordarea amenințărilor teroriste, pe când Planul de Acțiune al Parteneriatului contra Terorismului a lansat platforma de cooperare a NATO cu partenerii în domeniul vizat, implicând atât consultări la nivel politic, cât și măsurile practice (securitatea frontierelor, exerciții specifice, dezvoltare de capabilități) [154, p. 254].</p>	<p>separat, cu conducerea politică a țării, în cazul în care este înaintată o cerere oficială de participare. Aderarea Republicii Moldova la Conceptul Capabilităților Operaționale, care implică evaluări de două nivele: evaluarea interoperabilității și testarea eficacității subunității, este o continuare logică în contextul participării Armatei Naționale la Programul Parteneriatul pentru Pace, fiind deja incluse în baza de date a Conceptului Capabilităților Operaționale o companie nemotorizată și un grup de geniu. În opinia noastră, o etapă importantă în dezvoltarea cooperării dintre Republica Moldova și Alianța Nord-Atlantică s-a realizat ca urmare a deciziilor Summitului NATO de la Praga din 2002, prin intermediul cărora țările membre ale Organizației Nord-Atlantice nu numai că au inițiat planurile individuale de acțiuni ale Parteneriatului, dar, în același timp, au aprofundat cooperarea în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace și au extins cooperarea în noi domenii, promovând Conceptul Militar de Apărare împotriva Terorismului, precum și au lansat Planul de Acțiune al Parteneriatului contra Terorismului, date fiind eforturile conjugate ale Alianței în combaterea acestui flagel. Totodată, în cadrul reuniunii a fost susținut și aprobat Conceptul Capabilităților Operaționale, care avea ca obiectiv stimularea sporirii interoperabilității între forțele armate ale Organizației Nord-Atlantice și statelor partenere în vederea bunei desfășurări a misiunilor internaționale comune de pacificare. V. Juc și Gh. Cojocaru evidențiază că, Conceptul Militar de Apărare împotriva Terorismului reprezintă baza doctrinară a acțiunilor aliate în abordarea amenințărilor teroriste, pe când Planul de Acțiune al Parteneriatului contra Terorismului a lansat platforma de cooperare a Alianței Nord-Atlantice cu partenerii în domeniul vizat, implicând atât consultări la nivel politic, cât și astfel de măsuri practice, precum: securitatea frontierelor, exerciții specifice și dezvoltarea de capabilități [14, p. 254].</p>
<p>p. 123</p> <p>Summitul de la Praga din 2002 a fost important, de asemenea, și prin decizia de a aprofunda cooperarea cu statele din PpP al CPEA, recomandându-se semnarea unor planuri individuale de acțiuni cu partenerii care aveau ca misiune „de a asigura o abordare globală, adaptată și diferențiată a Parteneriatului și de a permite susținerea</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>Summitul de la Praga din 2002 a fost important și prin decizia de a aprofunda cooperarea cu statele din cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace, recomandându-se semnarea unor planuri individuale de acțiuni cu partenerii care aveau ca misiune „de a asigura o abordare globală, adaptată și diferențiată a Parteneriatului</p>

<p>eforturilor de reformă a partenerilor[100, p. 105]. V. Juc subliniază că menirea planurilor individuale de acțiuni ale Parteneriatului este de a oferi suport de cooperare prioritară și preferențială dintre Tratat și fiecare partener pentru a asigura valorificarea obiectivelor și dezvoltarea abilităților incluse în Documentul de Prezentare. Fiind prin conținut un mecanism de angajare și armonizare a relațiilor dintre NATO și parteneri în baza Programului PpP, planurile oferă posibilitate de a alege și de a realiza activitățile individuale pe care le asumă și le fixează în conformitate cu necesitățile sectorului de securitate[30, p. 172].</p>	<p>și de a permite susținerea eforturilor de reformă a partenerilor”[7, p.100]. V. Juc subliniază că menirea planurilor individuale de acțiuni ale Parteneriatului este de a oferi suport de cooperare prioritară și preferențială dintre Tratat și fiecare partener pentru a asigura valorificarea obiectivelor și dezvoltarea abilităților incluse în Documentul de prezentare. Fiind prin conținut mecanisme de angajare și armonizare a relațiilor dintre Alianța Nord-Atlantică și parteneri în baza Programului Parteneriatul pentru Pace, planurile oferă posibilitatea statelor partenere de a alege și de a realiza activitățile individuale, pe care și le asumă, în conformitate cu necesitățile reformării și modernizării sectorului de securitate națională[6, p.172].</p>
<p>p.124.</p> <p>Drept urmare, a schimbării contextului geopolitic regional și a vectorului geostrategic de dezvoltare al Republicii Moldova, 123 la 19 mai 2006 de către Consiliul Nord-Atlantic al Alianței și, respectiv la 24 mai 2006 de către Republica Moldova a fost adoptat Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO (IPAP) care a urmărit aprofundarea cooperării cu structurile și instituțiile europene și euroatlantice, promovarea reformelor democratice în diverse domenii, reformarea și modernizarea sectorului de securitate și apărare, consolidarea controlului democratic asupra Forțelor Armate. Documentul conține mai multe linii magistrale de dezvoltare a Republicii Moldova, însă primordialitatea revine, în accepția lui V. Juc și Gh. Cojocaru reformării prin modernizare a sectorului de securitate și apărare, prin realizarea unui pachet de acțiuni și racordării reformelor democratice la standardele europene, în ambele cazuri rolul determinant fiind rezervat promovării dialogului politic dintre părți și cooperării cu instituțiile europene și euroatlantice. Principalele obiective strategice asumate de Republica Moldova, potrivit IPAP constau în realizarea integrării europene, intensificarea dialogului și aprofundarea relațiilor de cooperare cu structurile euroatlantice, una dintre acțiunile importante fiind ca forțele sale armate să servească și să protejeze dezvoltarea democratică a statului, inclusiv prin exercitarea controlului democratic comprehensiv asupra acestui element de bază al securității naționale. În acest sens, politicile sectoriale care urmau să fie întreprinse au presupus</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>Drept urmare a schimbării contextului geopolitic regional și a vectorului geostrategic de dezvoltare al Republicii Moldova, la 19 mai 2006, Consiliul Nord-Atlantic al Alianței și, respectiv, la 24 mai 2006, Republica Moldova a adoptat Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, care a urmărit aprofundarea cooperării cu structurile și instituțiile europene și euroatlantice, promovarea reformelor democratice în diverse domenii, reformarea și modernizarea sectorului de securitate și apărare națională, consolidarea controlului democratic asupra forțelor armate. Documentul conține mai multe linii magistrale de dezvoltare a Republicii Moldova, însă, în accepția lui V. Juc și Gh. Cojocaru, primordialitatea revine reformării prin modernizare a sectorului de securitate și apărare națională, prin realizarea unui pachet de acțiuni și racordării reformelor democratice la standardele europene. În ambele cazuri, rolul determinant este rezervat promovării dialogului politic dintre părți și cooperării cu instituțiile europene și euroatlantice. Potrivit Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, principalele obiective strategice asumate de Republica Moldova constau în realizarea integrării europene, intensificarea dialogului și aprofundarea relațiilor de cooperare cu structurile euroatlantice. Una dintre acțiunile importante fiind ca forțele sale armate să servească și să protejeze dezvoltarea democratică a statului, inclusiv prin exercitarea controlului democratic comprehensiv asupra acestui element de bază al securității naționale. În acest sens, politicile sectoriale care</p>

<p>angajarea persoanelor civile în instituțiile militare și consolidarea prezenței lor în sistemul securității naționale, implementarea standardelor euroatlantice în procesul de reformare a Forțelor Armate, perfecționarea legislației în domeniul reglementării repartizării responsabilităților între structurile supreme din stat și încurajarea participării societății civile la examinarea problemelor ce se referă la securitate și apărare, inclusiv prin asigurarea accesului la informație[154, p. 252-253].</p>	<p>urmau să fie întreprinse au presupus angajarea persoanelor civile în instituțiile militare și consolidarea prezenței lor în sistemul securității naționale, implementarea standardelor euroatlantice în procesul de reformare a forțelor armate, perfecționarea legislației în domeniul reglementării repartizării responsabilităților între structurile supreme din stat și încurajarea participării societății civile la examinarea problemelor ce se referă la securitate și apărare, inclusiv prin asigurarea accesului la informație[14, p.252-253].</p>
<p>V. Grosu indică asupra lacunelor privind desfășurarea procesului de implementare a IPAP-ului susținând că conform documentului semnat, interacțiunile în baza IPAP dintre Republica Moldova și NATO urmau să se concentreze pe promovarea și sprijinirea reformelor pe patru capitole distincte, precum: probleme politice și de securitate; probleme militare și de apărare; informarea publicului, știința și planificarea situațiilor de urgență; aspecte administrative, protejarea informației și resursele. Principalele probleme ce urmau a fi abordate se refereau la activități precum: controlul democratic în domeniul securității; promovarea reformelor în cadrul sectorului de securitate și apărare; modernizarea Armatei Naționale; analiza strategică a apărării; aprofundarea cooperării și participării internaționale; cooperarea în domeniul științei și mediului; planificarea situațiilor de urgență; informarea publică etc[153, p. 204]. În linii generale, IPAP-ul din 2006 reprezenta o abordare globală a interacțiunilor dintre cele două părți, care stabilea obiectivele strategice și sarcinile primordiale ce urmau să fie îndeplinite pentru buna realizare a intereselor părților în vederea sprijinirii de către Alianța Nord-Atlantică a eforturilor democratice ale Republicii Moldova și creării unui mediu de securitate stabil.</p>	<p>V. Grosu indică asupra deficiențelor privind desfășurarea procesului de implementare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, susținând că, conform documentului semnat, interacțiunile în baza Planului dintre Republica Moldova și Organizația Nord-Atlantică urmau să se concentreze pe promovarea și sprijinirea reformelor pe patru capitole distincte, precum: probleme politice și de securitate; probleme militare și de apărare; informarea publicului, știința și planificarea situațiilor de urgență; aspecte administrative, protejarea informației și resursele. Principalele probleme ce urmau a fi abordate se refereau la activități, precum: controlul democratic în domeniul securității; promovarea reformelor în cadrul sectorului de securitate și apărare națională; modernizarea Armatei Naționale; analiza strategică a apărării; aprofundarea cooperării și participării internaționale; cooperarea în domeniul științei și mediului; planificarea situațiilor de urgență; informarea publică etc[13, p.204].</p> <p>În opinia expertului, Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO din 2006 reprezenta, în linii generale, o abordare globală a interacțiunilor dintre cele două părți, care stabilea obiectivele strategice și sarcinile primordiale ce urmau să fie îndeplinite pentru buna realizare a intereselor părților în vederea sprijinirii de către Alianța Nord-Atlantică a eforturilor democratice ale Republicii Moldova și creării unui mediu de securitate stabil.</p>
<p>p. 125</p> <p>IPAP-ul conținea în sine un șir de avantaje și angajamente ce se referă la cooperarea dintre părți, însă, implementarea în practică a sa a cunoscut o serie de carențe, acest fapt fiind determinat și de schimbările politice interne. În acest sens, un șir de acțiuni prevăzute în cadrul</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>Planul conținea în sine un șir de avantaje și angajamente ce se referă la cooperarea dintre părți, însă implementarea sa în practică a cunoscut o serie de carențe, acest fapt fiind determinat și de schimbările politice interne. În acest sens, un șir de acțiuni prevăzute</p>

<p>IPAP-ului au fost suspendate, fie îndeplinirea acestora s-a realizat cu mai multe deficiențe ce au afectat profund procesul de reformare a sectorului de apărare și securitate națională al Republicii Moldova[153, p. 205]. În aceeași ordine de idei privind realizarea ineficientă a IPAP-ului,expertul menționează procesul de adoptare a noii Concepții a Securității Naționale, care urma, conform planului, să fie realizată în decursul anului 2006. Aprobata cu întârziere de aproximativ doi ani, concepția cunoaște și un șir de lacune și contradicții care în mare parte conduc spre diminuarea importanței unui astfel de document, dar și spre imposibilitatea aplicării sale în practică[100, p. 95-97].În pofida unor astfel de deficiențe a procesului de implementare a IPAP-ului, Organizația Nord- Atlantică a depus eforturi consistente pentru a susține Republica Moldova în procesul de elaborare a documentelor strategice, ameliorarea procedurilor bugetare și a celor de planificare a apărării, precum și formarea și instruirea militară[155, p. 101].</p>	<p>în cadrul Planului au fost suspendate, sau că îndeplinirea acestora s-a realizat cu mai multe lacune ce au afectat profund procesul de reformare a sectorului de securitate și apărare națională al Republicii Moldova[13, p.205]. În aceeași ordine de idei, referindu-se la realizarea ineficientă a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, expertul menționează procesul de adoptare a noii Concepții a securității naționale, care urma, conform planului, să fie realizată în decursul anului 2006. Aprobata cu întârziere de aproximativ doi ani, concepția cunoaște și un șir de lacune și contradicții care, în mare parte, conduc spre diminuarea importanței unui astfel de document, dar și spre imposibilitatea aplicării sale în practică[15, p.95-97]. În pofida unor astfel de deficiențe în procesul de implementare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, Organizația NordAtlantică a depus eforturi consistente pentru a susține Republica Moldova în elaborarea documentelor strategice, ameliorarea procedurilor bugetare și a celor de planificare a apărării, precum și în formarea și instruirea militară[7, p.101].</p>
<p>p. 125</p> <p><u>În accepția noastră, IPAP-ul este un element destinat individualizării, sistematizării și concretizării relațiilor, intensificării dialogului și consultărilor între parteneri și NATO la nivelinterstatal. Prin adoptarea IPAP Republica Moldova și-a exprimat tendința de a intensifica dialogul politic și cooperarea cu NATO în domeniile: militar, științific, protecția mediului, urgențe civile etc., implicândîn acest proces majoritatea instituțiilor naționale. Reiesind din perspectiva conjuncturii geopolitice și a realității evoluției mediului securității regionale procesul de actualizare a IPAP este o necesitate, dat fiind faptul că documentul este axat pe optimizarea procesului de reforme în sectoarele apărării și securității naționale. Unele dintre aspectele benefice pentru Republica Moldova ca urmare a realizării mecanismului de implementare a IPAP-ului este nu doar aprofundarearelatațiilor cu statele membre NATO, dar și promovarea unei imagini favorabile a Republicii Moldova pe planextern, în contextul edificării unui stat de drept, democratic și prosper. În această ordine de idei, Alianța Nord-Atlantică este dispusă să susțină în continuare eforturile Republicii Moldova în reformarea și</u></p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>În accepția noastră, Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO este un element destinat individualizării, sistematizării și concretizării relațiilor de cooperare, intensificării dialogului și consultărilor între parteneri și Alianța Nord-Atlantică la nivel interstatal. Prin adoptarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO țara noastră și-a exprimat dorința de a intensifica dialogul politic și cooperarea cu Organizația Nord-Atlantică în domeniile: militar, științific, protecția mediului, urgențe civile etc., implicând în acest proces majoritatea instituțiilor naționale. Reieșind din perspectiva reconfigurării arhitecturii geopolitice și a realității evoluției mediului securității regionale, procesul de actualizare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO este o necesitate, dat fiind faptul că documentul este axat pe eficientizarea procesului de reforme în sectorul securității și apărării naționale. Unele dintre aspectele benefice pentru Republica Moldova, ca urmare a realizării mecanismului de implementare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, este nu doar aprofundarea relațiilor de cooperare cu statele membre ale Alianței</p>

<p>modernizarea sistemului de apărare și securitate națională, pentru a face față noilor provocări ale sec. XXI.</p> <p>Mai mult ca atât, ea este gata să-și extindă acest sprijin asupra unor reforme mai profunde în <u>domeniul politic și al instituțiilor de apărare</u>. IPAP-ul rămâne a fi în continuare un document conceput în funcție de <u>necesitățile individuale ale fiecărui stat partener</u>, ceea ce înseamnă că Republica Moldova este liberă să-și aleagă <u>domeniile prioritare sau de interes, scopurile și sarcinile pe care le-a inserat în acest plan</u>. Unul dintre <u>obiectivele-cheie ale mecanismului IPAP, capabil să favorizeze și să mențină un mediu intern propice reformelor democratice, este consolidarea dialogului și a consultărilor politice între NATO și Republica Moldova</u>.</p> <p>Astfel, Republica Moldova își poate exprima și demonstra voința și capacitatea de a avansa sub câteva aspecte primordiale: cel al politicii interne și externe sau cel al implementării principiilor fundamentale, înscrise în Documentul-cadru al PpP și în documentul de bază al CPEA.</p>	<p>Nord-Atlantice, dar și promovarea unei imagini favorabile a Republicii Moldova pe plan extern, în contextul edificării unui stat de drept, democratic și prosper.</p> <p>În această ordine de idei, Alianța Nord-Atlantică este dispusă să susțină în continuare eforturile Republicii Moldova în reformarea și modernizarea sistemului de securitate și apărare națională, pentru a face față noilor provocări ale sec. XXI.</p> <p>Mai mult ca atât, ea este gata să-și extindă acest sprijin asupra unor reforme mai profunde în domeniul politic și al instituțiilor de apărare. Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO rămâne a fi în continuare un document conceput în funcție de <u>necesitățile individuale ale fiecărui stat partener</u>, ceea ce înseamnă că Republica Moldova este liberă să-și aleagă <u>domeniile prioritare sau de interes, scopurile și sarcinile pe care le-a inserat în acest Plan</u>. Unul dintre <u>obiectivele-cheie ale mecanismului Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO</u>, capabil să favorizeze și să mențină un mediu intern propice reformelor democratice, este consolidarea dialogului și a consultărilor politice între Republica Moldova și Organizația Nord-Atlantică.</p> <p>Astfel, Republica Moldova își poate exprima și demonstra voința și capacitatea de a avansa sub câteva aspecte primordiale: cel al politicii interne și externe sau cel al implementării principiilor fundamentale, stipulate în Documentul-cadru al Programului Parteneriatul pentru Pace și în documentul de bază al Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic.</p>
<p>p. 126</p> <p>S. Brown reliefează faptul că rolul Organizația Tratatului Atlanticului de Nord nu se rezumă doar la implicarea în procesul de promovare a reformelor instituționale în domeniul securității și apărării, dar se manifestă și prin contribuția consistentă în rezolvarea unor probleme concrete ce au avut impact direct asupra consolidării securității naționale a Republicii Moldova. Astfel, ca urmare a deciziei Alianței Nord-Atlantice de a crea un Fond Comun cu Destinație Specială a Parteneriatului, din anul 2000 țările partenere au avut posibilitatea să beneficieze de susținere în vederea distrugerii arsenalului de armament și muniții inutil moștenit încă de pe timpurile Uniunii Sovietice[81]. În baza Memorandumului semnat în 2002, Republica Moldova a beneficiat</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>S. Brown reliefează faptul că rolul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord nu se rezumă doar la implicarea în procesul de promovare a reformelor instituționale în domeniul securității și apărării, dar se manifestă și prin contribuția consistentă în rezolvarea unor probleme concrete ce au avut impact direct asupra consolidării securității naționale a Republicii Moldova. Astfel, ca urmare a deciziei Alianței Nord-Atlantice de a crea un Fond Comun cu Destinație Specială a Parteneriatului, din anul 2000 țările partenere au avut posibilitatea de a beneficia de susținere în vederea distrugerii arsenalului de armament și muniții inutile, moștenit încă de pe timpurile Uniunii Sovietice[16]. În baza Memorandumului semnat în 2002, Republica</p>

<p>de suport pentru eliminarea a 325 tone de melanj, evitând astfel declanșarea unei catastrofe ecologice de proporții. Totodată, prin intermediul aceluiași program, Republica Moldova a avut posibilitatea să distrugă cca 300 tone de muniții și 12000 mine anti-personal, reușind astfel să reducă din riscurile sporirii traficului de armament și altor amenințări la adresa securității naționale. Un aport deosebit de important în ameliorarea securității naționale l-a avut proiectul ce ține de eliminarea chimicalelor și altor substanțe chimice care se aflau în afara controlului autorităților și răspândite în diferite regiuni și localități ale Republicii Moldova, problemă moștenită încă din epoca sovietelor. Conform evaluărilor prealabile, în Republica Moldova s-a estimat a fi cca 7000 tone de astfel de substanțe periculoase. Conform proiectului generat în 2005 sub autoritatea Agenției NATO pentru Menținere și Aprovizionare Tehnică (NAMSA) care este în derulare și în prezent, au fost colectate și ambalate în total 3245 tone de astfel de substanțe, reușindu-se până în prezent distrugerea a 2000 tone, dintre care 1125 tone au fost transportate în una din țările membre NATO, Franța, pentru a fi distruse în siguranță[100,p.102].</p>	<p>Moldova a beneficiat de suport pentru eliminarea a 325 tone de melanj, evitând astfel declanșarea unei catastrofe ecologice de proporții. Totodată, prin intermediul aceluiași program, Republica Moldova a avut posibilitatea să distrugă cca 300 tone de muniții și 12000 mine anti-personal, reușind astfel să reducă din riscurile sporirii traficului de armament și altor amenințări la adresa securității naționale. Un aport deosebit de important în ameliorarea securității naționale l-a avut proiectul ce ține de eliminarea chimicalelor și altor substanțe chimice care se aflau în afara controlului autorităților și erau răspândite în diferite regiuni și localități ale Republicii Moldova – problemă moștenită, la fel, din perioada sovietică. Conform evaluărilor prealabile, în Republica Moldova s-a estimat existența a cca 7000 tone de astfel de substanțe periculoase. Conform proiectului generat, în 2005, sub autoritatea Agenției Alianței Nord-Atlantice pentru Menținere și Aprovizionare Tehnică, care este în derulare și în prezent, au fost colectate și ambalate în total 3245 tone de astfel de substanțe, reușindu-se, până în prezent, distrugerea a 2000 tone, dintre care 1125 tone au fost transportate în una din țările membre ale Organizației Nord-Atlantice, Franța, pentru a fi distruse în siguranță[7, p.102].</p>
<p>p. 126-127</p> <p>Considerăm procesul de actualizare a IPAP-ului care s-a realizat până în prezent în trei etape (2010, 2014, 2017), drept un element substanțial în intensificarea relațiilor de cooperare cu NATO, iar extinderea colaborării de la sectorul de apărare la cel de securitate ca urmare a adoptării Hotărârii Guvernului nr. 736 din 13 septembrie 2017 privind noul IPAP actualizat pentru anii 2017-2019 este de o importanță deosebită pentru procesul de promovare a reformelor. V. Juc precizează că prelungirea IPAP-ului practic a rămas neobservată, probabil din cauza că relațiile dintre părți, contrar așteptărilor, n-au fost aprofundate și extinse începând cu anul 2010. Nu este întâmplător că Republica Moldova nu s-a regăsit în lista invitațiilor la Summitul NATO de la Chicago din 2012, însă la întrunirea la nivel înalt care a avut loc doi ani mai târziu în Țara Galilor deja a fost invitată, fiind lansată Inițiativa de Consolidare a Capacității de Apărare pentru a fortifica relațiile cu statele partenere, inclusiv cu Republica Moldova[30, p. 171].</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>Considerăm procesul de actualizare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, care, până în prezent, s-a realizat în trei etape (2010, 2014, 2017), drept un element substanțial în intensificarea relațiilor de cooperare cu Alianța Nord-Atlantică, iar extinderea colaborării de la sectorul de apărare la cel de securitate – ca urmare a adoptării Hotărârii Guvernului nr. 736 din 13 septembrie 2017 privind noul Plan Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat pentru anii 2017-2019 – de o importanță deosebită pentru procesul de promovare a reformelor. V. Juc precizează că prelungirea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO practic a rămas neobservată, probabil din cauza faptului că relațiile dintre părți, contrar așteptărilor, n-au fost aprofundate și extinse începând cu anul 2010. Nu este întâmplător că Republica Moldova nu s-a regăsit în lista invitațiilor la Summitul NATO de la Chicago din 2012, însă la întrunirea la nivel înalt, care a avut loc doi ani mai târziu în Țara Galilor, deja a fost invitată, fiind lansată Inițiativa de</p>

	Consolidare a Capacității de Apărare pentru a fortifica relațiile cu statele partenere, inclusiv cu Republica Moldova[6, p.171].
<p>p. 127</p> <p>În contextul actualizării în 2017 a IPAP-ului, documentul admite unele modificări în condițiile apariției noilor exigențe pe dimensiunea cooperării, dar și ca urmare a evoluției mediului regional de securitate, având o structură care cuprinde două părți, prima incluzând principalele obiective politice și de reformare ale Republicii Moldova, iar cea de-a doua – domeniile de reformare ce constituie obiect al consultărilor și cooperării cu NATO. Cele patru capitole ale primei părți stipulează principalele probleme în domeniile: politici și de securitate; reforma sectorului de securitate și apărare; informarea publicului, cooperarea în domeniul științei și planificării în situații de urgență, consolidarea capacităților naționale prin instruire; aspecte administrative, protejarea informațiilor și resurselor. Principalele aspecte politice și de securitate includ: cooperarea cu structurile și instituțiile europene și euroatlantice; reformele democratice, drepturile omului, statul de drept, combaterea corupției și migrația; integritatea teritorială și relațiile cu vecinii; reforma sectorului de securitate și apărare; controlul democratic al Forțelor Armate; combaterea terorismului și asigurarea apărării cibernetice; dezvoltarea economică durabilă și securitatea energetică. Realizarea procesului de integrare europeană exprimat prin asocierea politică, integrarea economică și implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, precum și consolidarea dialogului politic și a cooperării practice cu structurile euroatlantice sunt considerate obiective strategice de dezvoltare ale Republicii Moldova.</p>	<p>Autor: V. Unigureanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-58.pdf</p> <p>În contextul actualizării Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO în 2017, documentul admite unele modificări în condițiile apariției noilor exigențe pe dimensiunea cooperării, dar și ca urmare a evoluției mediului regional de securitate, având o structură care cuprinde două părți, prima incluzând principalele obiective politice și de reformare ale Republicii Moldova, iar cea de-a doua – domeniile de reformare ce constituie obiect al consultărilor și cooperării cu Alianța Nord-Atlantică. Cele patru capitole ale primei părți stipulează principalele probleme în domeniile: politici și de securitate; reforma sectorului de securitate și apărare; informarea publicului, cooperarea în domeniul științei și planificării în situații de urgență, consolidarea capacităților naționale prin instruire; aspecte administrative, protejarea informațiilor și resurselor. Principalele aspecte politice și de securitate includ cooperarea cu structurile și instituțiile europene și euroatlantice; reformele democratice, drepturile omului, statul de drept, combaterea corupției și migrația; integritatea teritorială și relațiile cu vecinii; reforma sectorului de securitate și apărare; controlul democratic al forțelor armate; combaterea terorismului și asigurarea apărării cibernetice; dezvoltarea economică durabilă și securitatea energetică. Realizarea procesului de integrare europeană exprimat prin asocierea politică, integrarea economică și implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, precum și consolidarea dialogului politic și a cooperării practice cu structurile euroatlantice sunt considerate obiective strategice de dezvoltare ale Republicii Moldova[17].</p>
<p>p.133</p> <p>În opinia noastră, reluând în linii mari obiectivele trasate și excluzând acțiunile care au fost realizate, varianta actualizată transferă accentul pe consolidarea controlului democratic al Forțelor Armate prin implementarea acțiunilor reliefate mai sus, iar deosebirea constând în includerea unor obiective noi cu privire la reforma sectorului de securitate și apărare în contextul sporirii nivelului de fortificare și eficiență a Forțelor Armate, reiterându-se necesitatea perfectării unui set nou de documente strategice cum ar fi: Strategia</p>	<p>Reluând, în linii mari, obiectivele trasate și excluzând acțiunile care au fost deja realizate, varianta actualizată a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO transferă accentul pe consolidarea controlului democratic al forțelor armate prin implementarea acțiunilor stabilite, iar deosebirea constă în includerea unor obiective noi cu privire la reforma sectorului de securitate și apărare națională în contextul sporirii nivelului de transparență și eficiență.</p>

<p>securității naționale, Strategia națională de apărare, Strategia militară, precum și a planurilor naționale pentru implementarea acestora.</p>	<p>Totodată, în Plan se reiterează necesitatea perfectării unui set de documente strategice, cum ar fi Strategia securității naționale, Strategia națională de apărare, Strategia militară, precum și planurile de acțiuni privind implementarea acestora. P</p>
<p>p.133 Parteneriatul angajat prin IPAP a dat posibilitate Republicii Moldova să beneficieze de asistență în elaborarea documentelor strategice în domeniul securității și apărării, în ameliorarea procedurilor bugetare și de planificare, optimizarea sistemului de instruire militară și consolidarea controlului democratic asupra Forțelor Armate, urmărindu-se dezvoltarea capacității lor. Valorificarea acestor oportunități poate fi confirmată prin elaborarea unei noi Strategii a securității naționale a Republicii Moldova, însă din lipsa continuității în realizarea dezideratelor politice asumate de Republica Moldova privind fortificarea securității și apărării naționale, dar și a contribuției în asigurarea securității regionale, precedată de lupta politică dintre partidelor aflate la putere, acest document a fost scos de pe ordinea de zi a instituției care anterior la promovat și susținut, astfel constituind o nouă comisie privind reperfectarea lui. Considerăm principiul continuității ca fiind unul fundamental în promovarea și realizarea interesului național, prin urmare, partidele politice aflate la guvernare ar trebui să se conducă de acesta când este vizat domeniul asigurării securității și apărării naționale în contextul că au fost elaborate și aprobate proiectele Strategiei naționale de apărare și Strategiei militare înainte ca să fie aprobată o nouă Strategia securității naționale care să corespundă contextului actual de securitate regională și din care să rezulte noile prevederi ale documentelor strategice aprobate.</p>	<p>Parteneriatul angajat prin Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO a oferit posibilitate Republicii Moldova să beneficieze de asistență în elaborarea documentelor strategice în domeniul securității și apărării, în ameliorarea procedurilor bugetare și de planificare, în optimizarea sistemului de instruire militară și consolidarea controlului democratic asupra forțelor armate, urmărindu-se dezvoltarea capacității lor. Valorificarea acestor oportunități poate fi confirmată prin perfectarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, însă, din lipsa continuității în realizarea dezideratelor politice asumate de Republica Moldova privind fortificarea securității și apărării naționale, dar și a contribuției la asigurarea securității regionale, precedată de lupta politică dintre partidele aflate la putere, acest document a fost scos de pe ordinea de zi a instituției, care anterior l-a promovat și susținut, constituindu-se o nouă comisie pentru reperfectarea lui. Considerăm principiile continuității și consecutivității ca fiind unele fundamentale în promovarea și realizarea interesului național. Prin urmare, partidele politice aflate la guvernare ar trebui să se conducă de acesta când este vizat domeniul asigurării securității și apărării naționale. În acest context, menționăm că a fost adoptat proiectul Strategiei naționale de apărare, care este un document sectorial auxiliar, fără ca să fie elaborată și aprobată de instituțiile de resort o nouă Strategie a securității naționale, care este un document de bază, pe termen mediu, ce necesită o actualizare permanentă</p>
<p>p. 134</p> <p>Prin urmare, Programul Parteneriatul pentru Pace oferă oportunități Republicii Moldova de a se angaja și exercita activități de cooperare în domeniul securității militare, având dreptul să aleagă dimensiunile pe care le consideră vulnerabile și se află în conformitate cu interesele și necesitățile fortificării nivelului de apărare națională, prin aplicarea principiului autodiferențierii. Parteneriatul Euro-Atlantic s-a adaptat mediului de securitate de la sfârșitul sec. XX și începutul sec. XXI, aplicând dialogul și cooperarea între Tratat și parteneri</p>	<p>Autori: V. Juc, S. Mâtcu https://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/activitati_nemilitare_al_e_nato_0.pdf</p> <p>În concluzie notăm că Programul Parteneriat pentru Pace a oferit posibilități participanților de a angaja și exercita activități de cooperare în mai multe domenii, fiecare protagonist avînd dreptul să aleagă dimensiunile pe care le consideră că se află în conformitate cu interesele și necesitățile sale prin aplicarea principiului autodiferențierii. Parteneriatul Euro-Atlantic s-a adaptat mediului de securitate de la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI</p>

<p>pentru a răspunde exigențelor timpului, dar, <u>totodată, ținând cont de particularitățile fiecărui stat participant la acest proces, inclusiv ale Republicii Moldova, luându-se în calcul mai ales statutul autoproclamat de neutralitate permanentă și, consecințele politico-juridice care decurg din această calitate.</u></p>	<p>aplicînd dialogul și cooperarea între Tratat și parteneri pentru a răspunde exigențelor timpului, dar, totodată, ținînd cont de particularitățile fiecărui stat participant la acest proces, inclusiv ale Republicii Moldova, luîndu-se în calcul mai ales statutul autoproclamat de neutralitate permanentă și prin urmare, consecințele politico-juridice care decurg din această calitate</p>
<p>p.136</p> <p>Prevenirea conflictului <u>include diferite activități, în special, potrivit cap. VI din Carta ONU, variind de la inițiative diplomatice la desfășurarea preventivă de trupe, în intenția de a preveni escaladarea disputelor în conflicte armate sau extinderea acestora și în alte zone.</u> Prevenirea conflictelor poate să includă misiuni de documentare, consultări, avertizări, inspecții și monitorizări. Exercitarea acțiunilor de prevenirea conflictelor constau în implicarea forțelor militare și/sau civili care sunt desfășurate pentru a stăvili o criză. Misiunile specifice sunt: alerta timpurie; supravegherea; desfășurarea preventivă; măsurile stabilizatoare.</p>	<p>Autor: Constantin Troca https://www.armyacademy.ro/reviste/4_2004/a6.pdf</p> <p>Prevenirea conflictului include activități diferite, în special, potrivit Capitolului VI din Carta ONU, variind de la inițiative diplomatice la desfășurarea preventivă de trupe, în intenția de a preveni escaladarea disputelor în conflicte armate sau extinderea acestora și în alte zone. Prevenirea conflictelor poate să includă misiuni de documentare, consultări, avertizări, inspecții și monitorizări. Desfășurarea preventivă consistă, în mod normal, din forțe militare și/sau civili care sunt desfășurate pentru a stăvili o criză. Misiunile specifice sunt: alerta timpurie; supravegherea; desfășurarea preventivă; măsurile stabilizatoare</p>
<p>p. 137</p> <p>Realizarea păcii poate să includă următoarele acțiuni: asigurarea de bune oficii, medierea, concilierea, izolarea diplomatică și impunerea de sancțiuni. Acest tip de operații constau în efortul de a soluționa un conflict sau de a menține pacea prin acțiuni diplomatice, persuasiune, mediere sau negociere, dar necesitând uneori și folosirea forței militare sau a altor mijloace.</p>	<p>Realizarea păcii poate să includă asigurarea de bune oficii, medierea, concilierea, precum și acțiuni cum ar fi: izolarea diplomatică și impunerea de sancțiuni⁶. Acest tip de operații constau în efortul de a soluționa un conflict sau de a menține pacea prin acțiuni diplomatice, persuasiune, mediere sau negociere, dar necesitând uneori folosirea forței militare sau a altor mijloace⁷.</p>
<p>p. 137</p> <p>Bunele oficii constituie un element indispensabil operațiilor de realizare a păcii și reprezintă intervenția amicală a unui terț între părțile aflate în conflict, în scopul restabilirii unui contact direct. Sarcinile componentei militare ale forței de realizare a păcii sunt: supravegherea retragerii forțelor de la liniile de demarcație; asigurarea retragerii armamentului greu în interior; monitorizarea frontierelor externe; supravegherea schimbului de prizonieri și controlul refugiaților; asistența în restaurarea infrastructurii civile; asistența în operațiuni de deminare și instrucțiuni pentru folosirea munitiei explozive; sprijinul în stabilirea unei noi structuri politice; asistența în restaurarea sau stabilirea unei administrații civile, respectării legilor și a drepturilor omului; supravegherea și demobilizarea zonelor de risc.</p>	<p>Bunele oficii constituie un element indispensabil operațiilor de realizare a păcii și reprezintă intervenția amicală a unui terț între părțile aflate în conflict, în scopul restabilirii unui contact direct⁸. Sarcinile componentei militare ale forței de realizare a păcii sunt: – supravegherea retragerii forțelor de la liniile de demarcație; – asigurarea retragerii armamentului greu în interior; – monitorizarea granițelor externe; – supravegherea schimbului de prizonieri și controlul refugiaților; – asistența în restaurarea infrastructurii civile; – asistența în operațiuni de deminare și instrucțiuni pentru folosirea munitiei explozive; – sprijinul în stabilirea unei noi structuri politice; – asistența în restaurarea sau stabilirea unei administrații civile, respectării legilor și a drepturilor omului; – supravegherea și demobilizarea zonelor de risc</p>
<p>Menținerea păcii reprezintă limitarea, moderarea și/sau</p>	<p>Menținerea păcii reprezintă limitarea, moderarea și/sau încheierea</p>

<p>Încheierea ostilităților între state sau în interiorul lor prin intervenția unei terțe părți, imparțială, organizată și dirijată la nivel internațional, care folosește forțe militare și civili pentru completarea procesului politic de soluționare a conflictului și pentru reinstaurarea și menținerea păcii. Deși expresia „menținerea păcii” nu este în mod special folosită în Carta ONU, fiind autorizată în cap.VI în care se accentuează caracteristicile distinctive ale operațiilor de menținere a păcii au fost reliefate într-o manieră empirică de către Secretarul General al ONU, din practica organizației și constau în următoarele: a. operațiile de menținere a păcii nu sunt acte de constrângere bazate pe cap. VII din Carta ONU; b. forțele de menținere a păcii se compun din contingente, având materialele furnizate benevol de către membrii ONU, fără ca statele membre să aibă dreptul de a revendica participarea la o anumită operațiune; c. forțele nu conțin, de regulă, unități din statele membre permanente ale Consiliului de Securitate și nici din țările care pot fi suspectate de a avea un interes special în conflictul care a impus operațiunea; d. operațiunile desfășurate sunt independente de cele desfășurate de statul-gazdă, iar forțele multinaționale nu trebuie folosite în reglementarea unor probleme interne ale statelor și nu pot fi în nici un caz parte beligerantă la un conflict intern; 137 e. forțele de menținere a păcii nu pot avea inițiativa folosirii violenței armate, dar au dreptul la legitimă apărare împotriva unui atac, inclusiv asupra tentativelor de cucerire a pozițiilor pe care le ocupă, prin ordinul comandanților legitimi[159].</p>	<p>ostilităților între state sau în interiorul lor prin intervenția unei terțe părți, imparțială, organizată și dirijată la nivel internațional, care folosește forța militară și civili pentru completarea procesului politic de soluționare a conflictului și pentru reinstaurarea și menținerea păcii. (Deși expresia „menținerea păcii” nu este în mod special folosită în Carta ONU, este autorizată în cap.VI); Trăsăturile distinctive ale operațiilor de menținere a păcii au fost reliefate într-o manieră empirică de către Secretarul General al ONU, din practica organizației și constau în următoarele: a) operațiile de menținere a păcii nu sunt acte de constrângere bazate pe capitolul VII din Carta ONU; b) forțele de menținere a păcii se compun din contingente, având materialele furnizate benevol de către membrii ONU, fără ca statele membre să aibă dreptul de a revendica participarea la o anumită operațiune; c) forțele nu conțin, de regulă, unități din statele membre permanente ale Consiliului de Securitate și nici din țările care pot fi suspectate de a avea un interes special în conflictul care a impus operațiunea; d) operațiunile desfășurate sunt independente de cele desfășurate de statul-gazdă; forțele multinaționale nu trebuie folosite în rezolvarea unor probleme interne ale statelor și nu pot fi în nici un caz parte beligerantă la un conflict intern; e) forțele de menținere a păcii nu pot avea inițiativa folosirii violenței armate, dar au dreptul la legitimă apărare împotriva unui atac, inclusiv asupra tentativelor de cucerire a pozițiilor pe care le ocupă, prin ordinul comandanților legitimi.</p>
<p>p.138 Urmare a negocierilor diplomatice privind desfășurarea operațiunii internaționale de menținere a păcii se stabilește mandatul pentru forțele de menținere a păcii, în care este descris scopul operației, este stabilit mărimea și tipul forței fiecărei națiuni participante. De asemenea, în mandat se specifică termenii sau condițiile pe care țara-gazdă intenționează să le impună forței prezente sau misiunii acesteia și a recalitatea de a face o evaluare clară a funcțiilor pe care forța de menținere a păcii trebuie să le îndeplinească. Prin prezența fizică în locurile predispuse la acțiuni de violență, forța de menținere a păcii are un important rol descurajator. Ea culege informații prin toate procedeele și mijloacele de cercetare (posturi de observare, patrulare, supraveghere, monitorizare și cercetare aeriană).</p>	<p>Aceste operații urmează negocierilor diplomatice care stabilesc mandatul pentru forța de menținere a păcii. Acesta descrie scopul operației, stabilește mărimea și tipul forței fiecărei națiuni participante. De asemenea, în mandat se specifică termenii sau condițiile pe care țara-gazdă intenționează să le impună forței prezente sau misiunii acesteia și are calitatea de a face o evaluare clară a funcțiilor pe care forța de menținere trebuie să le îndeplinească. Prin prezența fizică în locurile predispuse la acțiuni de violență, forța de menținere a păcii are un important rol descurajator. Ea culege informații prin toate procedeele și mijloacele de cercetare (posturi de observare, patrule, supraveghere, monitorizare și cercetare aeriană).</p>
<p>Principalele sarcini ce pot fi executate de către forțele armate, încadrul unei operațiuni internaționale de menținere a păcii sunt:</p>	<p>Principalele sarcini ce pot fi executate de către forțele armate, în cadrul unei operațiuni de menținere a păcii sunt: Sarcinile de</p>

<p>sarcinile de observare și monitorizare, sarcinile de interpunere și sarcinile de asistență în fazele de tranziție. Sarcinile de observare și monitorizare sunt misiunile de bază ale operațiunilor internaționale de menținere a păcii și au ca scop stabilirea unui control asupra unei situații pentru a obține cât mai multe informații utile într-un timp scurt, prevenirea și evitarea surprinderii în cazul în care ostilitățile s-ar declanșa, supravegherea retragerii trupelor regulate sau a grupărilor armate din anumite zone precum și monitorizarea atitudinii și a comportamentului părților în cauză. Echipele de observatori, personalul cărora acționează, deregulă, fără arme sau numai cu armament individual pentru autoapărare deoarece criteriul imparțialității precum și rolul pe care îl îndeplinește îi garantează, cel puțin în teorie, o protecție acceptabilă în realizarea acestor scopuri îndeplinind sarcinile de observare și monitorizare cum ar fi: 1. observarea încetării focului și a liniilor de demarcație; 2. confirmarea retragerii forțelor din zona de conflict; 3. monitorizarea zonelor în care sunt condiții sau semnale de izbucnire a unui conflict; 4. colaborarea cu/sau în sprijinul organizațiilor neguvernamentale, prin activități ca monitorizarea aspectelor legate de drepturile omului sau organizarea de alegeri și supervizarea lor.</p>	<p>observare și monitorizare sunt misiunile de bază ale peace keeping-ului și au ca scop stabilirea unui control asupra unei situații pentru a obține cât mai multe informații utile într-un timp scurt. Ele au ca scop prevenirea și evitarea surprinderii în cazul în care ostilitățile s-ar declanșa, supravegherea retragerii trupelor regulate sau a grupărilor armate din anumite zone precum și monitorizarea atitudinii și a comportamentului părților în cauză. Aceste activități sunt desfășurate, de obicei, de echipe de observatori a căror utilitate este totuși variabilă. Personalul acționează, de regulă, fără arme sau numai cu armament individual pentru autoapărare deoarece criteriul imparțialității precum și rolul pe care îl îndeplinește îi garantează, cel puțin în teorie, o protecție acceptabilă. Posibile sarcini: 1. observarea încetării focului și a liniilor de demarcație; 2. confirmarea retragerii forțelor din zona de conflict; 3. monitorizarea zonelor în care sunt condiții sau semnale de izbucnire a unui conflict; 4. colaborarea cu/sau în sprijinul organizațiilor neguvernamentale, prin activități ca monitorizarea aspectelor legate de drepturile omului sau organizarea de alegeri și supervizarea lor.</p>
<p>p. 138-139 Sarcinile de interpunere sunt sarcinile de separare a forțelor care au ca scop separarea părților aflate în conflict după realizarea unui acord de întrerupere a focului. Cu toate că aceste misiuni se desfășoară cu acordul părților, contingentul care execută această misiune delicată trebuie să fie credibil din punct de vedere militar pentru a descuraja eventualele conflicte sporadice care pot degenera. Sarcinile pentru forțele de interpunere sunt: 1. stabilirea părților și a posturilor de observare; 2. stabilirea observării și a controlului peste drumurile principale și zonele strategice ale terenului pentru depistarea zonelor ce oferă avantaj pozițional; 3. marcarea și inspecția continuă a liniilor de demarcație, în scopul micșorării riscurilor, neînțelegerilor și provocărilor; 4. posibile căi pentru ajutor umanitar; 5. escorta convoaielor de ajutor umanitar; 6. monitorizarea încetării focului; 7. stabilirea zonei-tampon și de începere a demilitarizării.</p> <p>Sarcinile de asistență în fazele de tranziție sunt misiuni militare care se desfășoară ca urmare a încheierii unui acord de pace,</p>	<p>Sarcinile de interpunere sunt sarcinile de separare a forțelor. Au ca scop separarea părților aflate în conflict după realizarea unui acord de întrerupere a focului. Cu toate că aceste misiuni se desfășoară cu acordul părților, contingentul care execută această misiune delicată trebuie să fie credibil din punct de vedere militar pentru a descuraja eventualele conflicte sporadice care pot degenera. Sarcinile pentru forța de interpunere sunt: 1. stabilirea părților și a posturilor de observare; 2. stabilirea observării și a controlului peste drumurile principale și zonele strategice ale terenului pentru depistarea zonelor ce oferă avantaj; 3. marcarea și inspecția continuă a liniilor de demarcație, în scopul micșorării riscurilor, neînțelegerilor și tulburărilor; 4. posibile căi pentru ajutor umanitar; 5. escorta convoaielor de ajutor umanitar; 6. monitorizarea încetării focului; 7. stabilirea zonei-tampon și de începere a demilitarizării.</p> <p>Sarcinile de asistență în fazele de tranziție sunt misiuni militare care se desfășoară ca urmare a unui acord de pace, stabil și care preced starea de normalitate precum și desfășurarea activităților civile,</p>

<p>precedat de starea de normalitate în regiune, ulterior desfășurându-se activități civile, prevăzute în acordul.</p> <p>Scopul este de a sprijini și de a impune uneori, în momentele dificile, calmul necesar depășirii fazei de tranziție, evitând pe cât posibil situațiile oscilante între pace și război, favorizând drumul spre normalitate, realizând un mediu stabil de securitate și asigurând pacea în regiune.</p> <p>Tipurile de sarcini pentru asistență în fazele de tranziție sunt următoarele: 1. supravegherea retragerii, redisolocarea (evacuarea), demobilizarea și dezarmarea militarilor și a forțelor paramilitare ale părților; 2. localizarea și confiscarea armelor, munițiilor și a altor bunuri; 3. supravegherea și sprijinul în localizarea și identificarea câmpurilor de mine precum și operațiunilor de deminare, care se impun; 4. asistența în asigurarea sau restabilirea administrației civile în interiorul zonei de misiuni; 5. asigurarea unei autorități legale și sprijinirea poliției civile; 6. supravegherea încetării focului și a liniilor de demarcație; 7. coordonarea și protecția eforturilor de asistență umanitară, inclusiv reconstruirea infrastructurii; 8. asistența în monitorizarea, localizarea, deplasarea și controlul refugiaților.</p>	<p>prevăzute în acordul de pace.</p> <p>Scopul este de a sprijini și de a impune uneori, în momentele dificile, calmul necesar depășirii fazei de tranziție, evitând pe cât posibil situațiile oscilante între pace și război, favorizând drumul spre normalitate, realizând un mediu stabil de securitate și asigurând pacea mult dorită.</p> <p>Tipurile de sarcini pentru asistența în tranziție trebuie să includă:</p> <p>a. supravegherea retragerii, redisolocarea (evacuarea), demobilizarea și dezarmarea militarilor și a forțelor paramilitare ale părților; b. localizarea și confiscarea armelor, munițiilor și a altor bunuri; c. supravegherea și sprijinul în localizarea și identificarea câmpurilor de mine și sarcina operațiunilor de deminare, care se impun; d. asistența în asigurarea sau restabilirea administrației civile în interiorul zonei de misiuni; e. asigurarea unei autorități legale și sprijinirea poliției civile; f. supravegherea încetării focului și a liniilor de demarcație; g. coordonarea și protecția eforturilor de asistență umanitară, inclusiv reconstruirea infrastructurii; h. asistența în monitorizarea/localizarea/mișcarea/controlul refugiaților.</p>
<p>Impunerea păcii este o acțiune, potrivit cap. VII din Carta ONU, de folosire a mijloacelor militare pentru a restaura pacea într-o zonă de conflict. Aceasta poate include tratarea unui conflict între state sau în interiorul unui stat ale cărui instituții au intrat în colaps sau pentru a realiza obiective umanitare. Operațiile de impunere a păcii includ: 1. acțiuni de restaurare a păcii și securității internaționale; 2. sancțiuni și embargouri; 3. zone cu interdicție de zbor.</p> <p>Construirea păcii este o acțiune postconflict desfășurată pentru identificarea structurilor necesare care vor edifica și consolida baza politică instituțională în scopul evitării reizbucnirii conflictului. Mecanismele necesare pentru realizarea acțiunilor de construire a păcii includ următoarele operațiuni: 1. identificarea și sprijinirea structurilor care să consolideze pacea, să dezvolte un sentiment de încredere și posteritate și să sprijine reconstrucția economică; 2. acțiuni ce pot necesita implicarea atât a suportului instituțiilor militare, cât și cele civile.</p>	<p>Impunerea păcii este o acțiune, potrivit Capitolului VII din Carta ONU, de folosire a mijloacelor militare pentru a restaura pacea într-o zonă de conflict. Aceasta poate include tratarea unui conflict între state sau în interiorul unui stat ale cărui instituții au intrat în colaps sau pentru a satisface nevoi umanitare. Operațiile de impunere a păcii includ: acțiuni de restaurare a păcii și securității internaționale; sancțiuni și embargouri; zone cu interdicție de zbor.</p> <p>Construirea păcii este o acțiune post-conflict desfășurată pentru descoperirea și identificarea structurilor care tind să consolideze și să întărească baza politică în scopul evitării reizbucnirii conflictului. Include mecanismele necesare pentru identificarea și sprijinirea structurilor care să consolideze pacea, să dezvolte un sentiment de încredere și posteritate și să sprijine reconstrucția economică; poate necesita implicare atât militară, cât și civilă.</p>
<p>Operațiile umanitare sunt misiuni desfășurate pentru a limita suferințele umane, în special în condițiile în care autoritățile din zonă sunt incapabile sau nu intenționează să asigure serviciile adecvate pentru populație. Misiunile umanitare pot fi desfășurate în cadrul unei misiuni de sprijin a păcii sau în cadrul unei acțiuni complete</p>	<p>Operațiile umanitare sunt misiuni desfășurate pentru a limita suferințele umane, în special în condițiile în care autoritățile din zonă sunt incapabile sau nu doresc să asigure serviciile adecvate pentru populație. Misiunile umanitare pot fi desfășurate în cadrul unei misiuni de sprijin a păcii sau în cadrul unei acțiuni complete</p>

<p><u>independente. Misiunile ale operațiunilor umanitare sunt: 1. ajutorul și protecția convoaielor umanitare; 2. asigurarea transporturilor umanitare; 3. menținerea, consolidarea și repararea infrastructurii; 4. garantarea sprijinului 139 medical pentru populația din zonă; 5. asistența în redisolocarea refugiaților; 6. realizarea activităților umanitare de deminare[159].</u></p>	<p>independente. Posibile misiuni ale operațiunilor umanitare sunt: a. ajutorul și protecția convoaielor umanitare; b. transporturile umanitare; c. întreținerea, repararea și consolidarea infrastructurii; d. sănătatea și sprijinul medical; e. asistența în redisolocarea refugiaților; f. activitățile umanitare de deminare.</p>
<p>p. 157.</p> <p>Prin urmare, pentru a garanta pacea și securitatea internațională, pentru conviețuirea pașnică între statele și națiunile lumii, operațiunile pacifitoare desfășurate sub jurisdicția organizațiilor internaționale constituie mecanisme fiabile direcționate spre fortificarea păcii și eliminarea factorilor negativi, afirmarea căroră a dus la declanșarea crizelor naționale și internaționale. În acest sens, instrumentele specifice transpuse în practica conflictuală între diverse grupuri etnice în baza operațiunii de pace desfășurate în mod direct duc spre asigurarea respectării normelor de drept internațional și reconfigurarea pozitivă a raporturilor din zona de diferend instaurând pacea și securitatea regională.</p> <p>Ținând cont de faptul că Organizația Tratatului Atlanticului de Nord reprezintă unul din principalii garanți ai păcii și stabilității în lume investit cu funcții de a asigura, atât securitatea regională, cât și cea internațională organizând și desfășurând multiple operațiuni de menținere a păcii în diferite zone fierbinți, reunind în mod consolidat eforturile tuturor statelor membre.</p> <p>Aceste eforturi ale comunității transatlantice în vederea promovării păcii și securității în teritoriile și regiunile afectate de conflicte prin instituirea și dislocarea operațiunilor de edificare și menținere a păcii, în baza mandatelor operaționale bine fundamentate, adoptate de Consiliul de Securitate al ONU, de cele mai dese ori s-au adevărat a fi de succes.</p> <p>Deși au existat și insuccese, însă eșecurile din teren ale forțelor statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice nu pot fi interpretate ca o demonstrație a incapacității comunității transatlantice de a desfășura misiuni de menținere a păcii în plan regional care sunt menite să contribuie la asigurarea securității internaționale realizând rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU.</p> <p>Așadar, participarea Armatei Naționale a Republicii Moldova la operațiunile internaționale de menținere a păcii și asigurării securității internaționale constituie un factor important în fortificarea dimensiunii</p>	<p>Autor: A. Bucucci https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/34-41_0.pdf (Concluzii la articol)</p> <p>Pentru a garanta pacea și securitatea internațională, pentru conviețuirea pașnică între statele și națiunile lumii, operațiunile pacifitoare desfășurate sub jurisdicția organizațiilor internaționale constituie mecanisme fiabile direcționate spre fortificarea păcii și eliminarea factorilor negativi, afirmarea căroră a dus la declanșarea crizelor naționale și internaționale. În acest sens, instrumentele specifice transpuse în practica conflictuală între diverse grupuri etnice în baza operațiunii de pace desfășurate în mod direct duc spre asigurarea respectării normelor de drept internațional, condiționând reordonarea pozitivă a raporturilor din zona de diferend și instaurarea păcii și securității regionale.</p> <p>Ținând cont de faptul că Organizația Națiunilor Unite reprezintă principalul garant al păcii și stabilității în lume investit cu funcții de a asigura continuitatea securității la scară globală, ea organizează și desfășoară cele mai multiple operațiuni pacifitoare în diferite zone fierbinți, reunind în mod consolidat eforturile tuturor statelor membre.</p> <p>Aceste eforturi ale comunității internaționale în vederea promovării păcii și securității în teritoriile și regiunile afectate de conflicte prin instituirea și dislocarea operațiunilor de edificare și menținere a păcii, în baza mandatelor operaționale bine fundamentate, de cele mai dese ori s-au adevărat a fi de succes.</p> <p>Deși au existat și insuccese, eșecurile din teren ale forțelor internaționale nu pot fi interpretate ca o demonstrație a incapacității comunității internaționale de a aduce pace în zonele afectate.</p>

<p>militare a securității naționale, în condițiile asumării dezideratului în cadrul Programului Parteneriatul pentru Pace, precum și Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, Astfel, în pofida capacităților profesionale reduse, care necesită a fi perfecționate, Republica Moldova a devenind treptat un participant activ la desfășurarea misiunilor internaționale de menținere a păcii. Conștientizând contextul geopolitic regional propice pentru necesitatea valorificării a procesului <u>de asigurare a securității și apărării naționale</u>, precum și luând în considerație evoluția riscurilor și amenințărilor al mediului regional de securitate, Republica Moldova trebuie să-și redimensioneze politicile strategice de apărare națională consolidând dimensiunea interoperabilității cu armatele statelor Alianței Nord-Atlantice prin participarea la operațiuni de menținere a păcii.</p>	
<p>CONCLUZII GENERALE p. 160.</p> <p>Concluzia 3. Pentru Republica Moldova, care este un stat mic și cu resurse limitate, soluția optimală de fortificare a securității militare ar consta în implementarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat prin adoptarea și realizarea unor politici de securitate care ar spori nivelul de capacitate militară al statului, ceea ce ar reduce, în special, din vulnerabilitățile interne și ar fi mai puțin afectată de amenințările externe. Pentru realizarea unei politici eficiente în domeniul securității militare se impune ca structurile de resort să stabilească un Plan de acțiuni privind combaterea vulnerabilităților și amenințări la adresa securității militare, conform prevederilor Strategiei naționale de apărare, iar Guvernul Republicii Moldova să aloce resurse administrative relevante pentru realizarea acestui proces.</p> <p>Concluzia 4 Este necesar ca Guvernul Republicii Moldova să aprofundeze cooperarea cu Alianța Nord-Atlantică și să susțină pozițiile oficiale ale acestei Organizații, în calitate de stat partener, în cadrul politicilor de asigurarea securității regionale și internaționale. Este indispensabil, de asemenea, ca Executivul, în comun acord cu comunitatea științifică, să fundamenteze procesul de intensificare a relațiilor de</p>	<p>Autor V. Varzari Autoreferatul tezei de doctor, 2012, Concluzii generale http://www.cnaa.md/files/theses/2012/21552/vitalie_varzari_abstract.pdf</p> <p>4. Pentru Republica Moldova, un stat mic și cu resurse limitate, soluția optimală de fortificare a securității naționale ar consta în adoptarea unor reforme și politici de securitate sprijinite de UE și NATO care ar reduce, în special, vulnerabilitățile interne și amenințările externe. În acest sens, pentru realizarea unei politici eficiente în domeniul securității naționale se impune ca Consiliul Suprem de Securitate împreună cu structurile de resort să stabilească o ierarhie a principalelor vulnerabilități și amenințări, iar Guvernul Republicii Moldova să aloce resurse administrative relevante pentru contracararea lor.</p> <p>5. Este necesar ca Guvernul Republicii Moldova să aprofundeze cooperarea cu UE la nivel ministerial în domeniul PESC și PESA, să susțină pozițiile UE în cadrul acestor politici și să contribuie astfel la consolidarea securității europene. Este indispensabil ca executivul țării să fundamenteze integrarea europeană în calitate de ideologie de consolidare a coeziunii sociale, ale cărei obiective fundamentale să fie bunăstarea, garantarea și asigurarea drepturilor și libertăților</p>

cooperare politico-militare cu Alianța Nord-Atlantică și transformându-le în obiectivul principal pentru promovarea și valorificarea în calitate de ideologie a procesului de democratizare a societății, de asigurare a bunăstării, prosperității, garantării și asigurării **drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, statului de drept, securitatea cooperativă și apărarea colectivă.**

În același timp, în cadrul relațiilor cu Alianța Nord- 162 Atlantică, Ministerul Apărării, trebuie să acorde o atenție deosebită pentru promovarea interoperabilității militare, implementarea plenară a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat și preluarea celor mai bune practici în domeniul exercitării reformei în sectorul de securitate.

fundamentale ale omului, securitatea comprehensivă și certitudinea.

În același timp, în cadrul relațiilor cu NATO, Ministerul Apărării și alte structuri vizate ale puterii de stat trebuie să acorde o atenție deosebită în promovarea interoperabilității militare, profesionalizării Armatei Naționale, implementarea plenară a IPAP-ului actualizat și preluarea celor mai bune practici în domeniul exercitării reformei în sectorul de securitate.

